

Străjer în calea furtunilor

Cadran militar buzoian

Anul XVIII, nr. 36, mai 2025

Onor Veteranilor de Război!



Străjer în calea furtunilor



Adresa:

Buzău, str. Unirii nr. 140
Fax 0238 713.543
www.fundatia-averescu.ro

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Președinte:

Gl.mr. Claudiu-Mihail Sava

Redactor-șef:

Gl.bg. (rtr) dr. Mircea Tanase

Redactor-șef adjunct:

M.m.I Liviu Badiu

Redactori:

Lt. Nicoleta Pană

Plt.adj.pr. Sandu Popa

Viorel Frincu

Secretar de redacție:

Plt.adj.pr. Sandu Popa

Prelucrare grafică și procesare text:

M.m.I Liviu Badiu

Corectură:

Plt.adj.pr. Sandu Popa

Adriana Anghelescu

Alexandru-Mihail Tănase

Autorilor le revine responsabilitatea pentru conținutul lucrărilor publicate, precum și pentru formele grafice folosite, prescurtări, indicații bibliografice, transliterări etc.

Revista pune la dispoziția celor interesați spații de publicitate. Numărul curent al revistei se găsește pe site-ul fundației, în format pdf.

Coperta 1

Memorialul Regimentului 48 Infanterie, Buzău

Coperta 4

Comandamentul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, Buzău

Tipar: *Edit Graph*, Buzău
www.editgraph.ro
ISSN: 1843-4045

SUMAR

-General-maior Claudiu-Mihail SAVA, *Demnitate și sacrificiu* (1)

-AGENDA FUNDAȚIEI-

-General de brigadă (rtr) dr. Mircea Tănase, *Comemorarea marelui Alexandru Averescu – 166 de ani de la naștere* (2)

-ISTORIE, CULTURA

-Comandor (rtr.) lector universitar doctor Jănel Tănase, *Societatea „Mărăști”- Asociația „Mărăști 1917- Mareșalul Averescu” - 107 ani de tradiție și continuitate* (4)

-Colonel (rtr) Alexandru Rusu, *Asociația Cercetașilor Militari în rezervă și în retragere* (8)

-Profesor dr. Nicolae Ionescu, *Generalul Ioan Rășcanu –Erou în Războiul de Întregire Națională și personalitate marcantă a orașului Vaslui* (10)

-Emilia Atanasiu, *Orașul Focșani și ororile Primului Război Mondial sub „lupa” scriitoarei Hortensia Papadat-Bengescu* (15)

-Nicolae Uszkai, *România în vremea Primului Război Mondial între agonia și extazul societății românești din acea vreme...* (21)

-Redacția, *Pagini dintr-o istorie neconvențională a Aeronauticii române* (35)

-*Jurnal de război al preotului Marin H. Dumitrescu* (47)

-Adriana Anghelescu, *Construcția de cazărmi militare la Buzău la începutul sec. XX* (51)

-Dr. Diana-Cristiana Lupu, *Limbă, identitate și apartenență națională în contextul digitalizării și al multiculturalismului* (57)

-General de brigadă (rtr) dr. Mircea Tănase, *O carte document* (66)

-Redacția-RAFTUL CU CĂRȚI (73)

-Angela Petre, *Volum de debut: Fluturi de lumină - poezie* (78)

-AREALUL BUZOIAN-

-Plutonier adjutant principal Sandu Popa, *Cum să transformi o zi liberă într-o amintire de suflet: o vizită la Mănăstirea Găvanu* (79)

-AGENDA FUNDAȚIEI-

-Maistru militar clasa I Liviu Badiu, *Vizită de informare a delegației filialei județene ANCMRR Bistrița Năsăud „General Grigore Bălan”* (81)

-Locotenent Nicoleta Pană, *Vizită de informare la sediul comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica”* (84)

-Maistru militar clasa I Liviu Badiu, *Ziua națională a României sărbătorită în cadrul structurilor Diviziei 2 Infanterie „Getica”* (85)

-Maistru militar clasa I Liviu Badiu, *Jurământul Militar în cadrul structurilor Diviziei 2 Infanterie „Getica”* (89)

-Locotenent Nicoleta Pană, *Festivalul-concurs „Iarna Buzoiană” – Ediția XIII* (92)

-Locotenent Nicoleta Pană, *Ziua Victoriei Revoluției Române și a Libertății comemorată în Divizia 2 Infanterie „Getica”* (94)

-Locotenent Nicoleta Pană, *24 Ianuarie – Ziua Unirii Principatelor Române* (96)

-Plutonier adjutant principal Sandu Popa, *Decorarea Drapelului de Luptă al Brigăzii 9 Mecanizată „Mărășești”* (98)

-Locotenent Nicoleta Pană, *Decorarea Drapelului de Luptă al Regimentului 528 ISR „Vlad Țepeș”* (100)

-Plutonier adjutant principal Sandu Popa, *Batalionul 21 Vânători de Munte „General Leonard Mociulschi” - 85 de ani de excelență militară* (101)

-Colonel (r) Dragoș Claudiu Axinia, *Alegeri la filiala Buzău a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”* (103)

-Maistru militar clasa I Liviu Badiu, *Exercițiul „LOYAL LEDA 25”, Bydgoszcz, Polonia* (104)

-Locotenent Nicoleta Pană, *Veteranul de război Stroiur Marin -sărbătorit la vârsta de 100 de ani* (106)

-Iuliana Besne, *113 ani de la înființarea Școlii Aripilor Românești* (107)

-Maistru militar clasa I Liviu Badiu, *Conferința „Liderii viitorului” la nivelul Diviziei 2 Infanterie „Getica”* (110)

-Locotenent Nicoleta Pană, *Simpozionul „Forțele Terestre în istoria României: Tradiție, Eroism și Sacrificiu”* (113)

-Locotenent Nicoleta Pană, *Onor Veteranilor de Război* (114)

Revista se difuzează structurilor militare din Buzău, asociațiilor partenere și instituțiilor publice interesate.

Demnitate și sacrificiu

Se împlinesc, anul acesta, 80 de ani de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial. Cu toate controversele ulterioare, cu toate satisfacțiile învingătorilor, cu nemulțumirile și umilințele celor învinși, terminarea războiului a însemnat, cel puțin declarativ, sfârșitul unei perioade lungi de sacrificiu a popoarelor călcate de acest tăvălug nemilos. Pentru unii vital, pentru alții drept sau sfânt, pentru cei mai mulți nedorit, războiul a adus tuturor multă durere și suferință. Chiar și cei care, oficial, au primit laurii victoriei, și-au șters lacrimile pentru ceea ce au sacrificat în numele unor victorii mai mult sau mai puțin glorioase, pentru care au plătit un preț mult prea mare.

Omenirea a ieșit din purgatoriul celui de-al Doilea Război Mondial devastată, dar cu speranța că va urma o perioadă lungă de pace în care rănille adânci, dacă nu se vor vindeca definitiv, cel puțin se vor cicatriza. Unele s-au estompat cu trecerea timpului, altele însă au atârnat încă mult timp în balanța cu care se face bilanțul istoriei.

Din păcate, ceea ce se întâmplă astăzi în jurul nostru dovedește că s-au uitat durerile trecutului și, în numele unor interese și orgolii, de cele mai multe ori străine popoarelor, se dorește a fi repetate.

Da, pacea, ca orice lucru bun și necesar, are un preț, uneori prea mare. Dar nu putem, nu avem voie să nu ne-o dorim și să nu plătim pentru ea. Cei dinaintea noastră au plătit, mulți dintre ei, cu viața. Noi plătim cu pregătire temeinică și performanță profesională, cu dedicație și responsabilitate pentru garantarea independenței și viitorului țării.

Cei care au îmbrăcat haina militară în vremuri de restriște au purtat pe umeri greutatea misiunii nobile de apărare a independenței, suveranității, integrității teritoriale și țării. Sutele de mii de militari români căzuți pe fronturile celui de-al Doilea Război Mondial, pe teritoriul românesc sau pe pământ străin, dau măsura sacrificiului poporului nostru pentru libertate, pentru independență, pentru pace. Eroismul și jertfa lor nu vor putea fi însă niciodată recompensate la adevărata dimensiune, dar este de datoria noastră, a celor de astăzi, să păstrăm și să apărăm ceea ce ei au câștigat prin luptă, unii chiar cu sacrificiul vieții. Și dacă încă mai avem printre noi supraviețuitori ai acelor înclăștări pe viață și pe moarte, suntem obligați și deopotrivă onorați să le arătăm respectul și prețuirea noastră, să-i omagiem și să le reînnoim credința că sacrificiul lor nu a fost în zadar.

După fiecare război, dincolo de pierderi sau câștiguri – care nu au compensat nici pe departe sutele de mii de vieți jertfite – ne-au rămas mormintele eroilor și veteranii de război, care astăzi au – sau ar trebui să aibă – valoare de tezaur național. Și, chiar dacă, de multe ori societatea actuală nu se ridică la înălțimea sacrificiului lor, noi, militari de azi, suntem datori și onorați să o facem. Poate și pentru că noi înțelegem cel mai bine suferința și pierderea unui camarad pe câmpul de luptă și pentru că avem întotdeauna în suflet Patria, căreia i-am jurat credință și pentru care, când va fi nevoie, vom da suprema noastră jertfă. Așa cum au făcut-o și înaintașii noștri, cei care ne-au făurit și ne-au lăsat în păstrare România de azi.

În numele Consiliului Director și al membrilor Fundației „Mareșal Alexandru Averescu” ne înclinăm în fața eroismului veteranilor noștri. Astfel, ne onorăm nu doar trecutul, ci și prezentul pe care, prin jertfa lor, l-au făcut posibil. Să sperăm că viitorul nu ne va mai cere același preț, dar dacă va trebui, îi asigurăm că vom fi la înălțimea exemplului lor.

Glorie eternă celor care, cu demnitate și sacrificiu, s-au jertfit pentru patrie!



General-maior Claudiu-Mihail Sava, Președintele Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”

Comemorarea mareșalului Alexandru Averescu – 166 de ani de la naștere

---General de brigadă (rtr) dr. Mircea Tănase, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Luni, 10 martie 2025, Divizia 2 Infanterie „Getica” i-a adus un omagiu celui dintâi comandant al Armatei a 2-a, mareșalul Alexandru Averescu, la 166 de ani de la nașterea sa.

Alexandru Averescu s-a născut la 9 martie 1859, la Babele, lângă Ismail, pe atunci în Basarabia, astăzi în Ucraina, și a murit la 2 octombrie 1938, la București.

Inițial, tânărul Averescu s-a înscris la Seminarul Teologic din Ismail, dar, după un an, s-a mutat la Școala de Arte și Meserii din București. La 18 ani, în 1877, s-a înscris voluntar ca jandarm și a participat la Războiul de Independență. Pentru curajul cu care a luptat pentru țara sa, Averescu a fost înaintat la gradul de sergent. După această experiență, a decis să îmbrățișeze o carieră militară și s-a înscris la Școala Divizionară de la Mănăstirea Dealu, pe care absolvit-o în 1881, obținând gradul de sublocotenent.

După absolvirea, în 1886, a Școlii Superioare de Război din Torino, Italia, a obținut brevetul de ofițer de stat major. Remarcabila sa carieră militară a continuat cu avansarea la gradul de căpitan în 1889 și maior în 1894. În 1892 a fost profesor la Școala de ofițeri de cavalerie și comandant al escadronului de elevi. Între 1894 -1896 a fost comandant al Scolii Superioare de Război (actuala Universitate Națională de Apărare), având pe atunci gradul de maior. Ca profesor la această școală a elaborat numeroase cursuri de tactică, strategie, organizare-mobilizare, geografie militară.

Între 1896-1898 a fost atașat militar al României la Berlin, unul dintre posturile diplomatico-militare dintre cele mai importante pentru relațiile militare ale României, având în vedere că România încheiase în 1883 Tratatul secret de alianță cu Tripla Alianță, iar Germania era, la acea dată, principalul nostru furnizor de armament.

A fost avansat locotenent-colonel în 1898 și s-a aflat pentru un an la comanda Regimentului 4 roșiori. Între 1899 și 1904 a fost șeful Secției Organizare-Mobilizare din Marele Stat Major. În anul 1906 a fost avansat la gradul de general de brigadă. La 13 martie 1907 Alexandru Averescu a fost numit în funcția de ministru de război în guvernul liberal D.A. Sturza și, din această poziție, a implicat armata în reprimarea revoltei țărănești din 1907.

A fost șef al Marelui Cartier General între 1911-1913. La 1 aprilie 1912 a fost avansat general de divizie. În 1913 a luat parte la Al Doilea Război Balcanic, conducând ofensiva trupelor române (în fapt mai mult un marș, fără serioase confruntări cu inamicul) pe teritoriul Bulgariei, până în apropiere de Sofia. În timpul Primului Război Mondial generalul de divizie Alexandru Averescu a îndeplinit funcția de comandant al Armatei a II-a, încă de la mobilizarea acesteia în 14 august 1916, până la 30 ianuarie 1918, cu o scurtă întrerupere între 25 august-26 septembrie 1916, când a fost numit la comanda Armatei a III-a.



Spiritul său ingenios și multele inițiative personale l-au situat de multe ori pe o poziție conflictuală cu Marele Cartier General, dar mai ales cu șeful acestuia, generalul Constantin Prezan. Celebra manevră de la Flămânda, în sudul Dunării, din 18 septembrie/1 octombrie 1916, pe care generalul Averescu a inițiat-o, era creditată ca un succes incontestabil, dar a eșuat, trupele române fiind retrase fără a se fi confruntat cu inamicul, din motive încă discutabile – creșterea masivă a apelor Dunării și nevoia redислоcării trupelor române pe linia aflată în pericol a Carpaților Meridionali. Generalul Averescu s-a acoperit de glorie în fruntea Armatei a II-a, în marile bătălii din vara anului 1917 de la Mărăști și Oituz. A fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a II-a, prin același Înalt Decret Regal no. 759 din 21 iulie 1917 cu generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General al armatei.



Din tranșee, generalul acoperit de glorie în vara anului 1917 va intra în viața politică. Susținut de o mare parte din cei pe care i-a condus la victorie în război, Alexandru Averescu a înființat în 1918 și a condus Liga Poporului, formațiune politică care va deveni din 1920 Partidul Poporului. Va fi investit în mai multe rânduri prim-ministru (ianuarie-martie 1918, 1920-1921, 1926-1927).

Alexandru Averescu a fost autorul a mai multor lucrări cu tematică militară (inclusiv un volum de memorii de pe prima linie a frontului „Răspunderile”). În 1923 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

În anul 1930, la manevrele regale de la Sighișoara, generalii Constantin Prezan și Alexandru Averescu au fost ridicăți, din dispoziția regelui Carol al II-lea, la cel mai înalt rang militar: Mareșal al României,

Mareșalul Alexandru Averescu a murit în urma unei crize cardiace, în noaptea de 2/3 octombrie 1938, în locuința sa din Șoseaua Kiseleff, din București.

A fost înmormântat în Mausoleul de la Mărăști, alături de alți generali (Arthur Văitoianu, Alexandru Mărgineanu și Nicolae Arghirescu), ofițeri și soldați cu care a luptat și a cunoscut gloria în tranșeele Primului Război Mondial.

PARTENERIAT CU SOCIETATEA „MĂRĂȘTI” - ASOCIAȚIA „MĂRĂȘTI 1917-MAREȘALUL AVERESCU” - 107 ANI DE TRADIȚIE ȘI CONTINUITATE

--- Comandor (rtr.) lector universitar doctor Jănel Tănase

La 11 martie 2025, la sediul comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica” a fost semnat Protocolul de colaborare între Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” și Asociația „Mărăști 1917-Mareșalul Averescu”, de către președinții celor două asociații, generalul-maior Claudiu-Mihail Sava și comandorul (rtr.) dr. Jănel Tănase.

Între 9/22 - 19 Iulie/1 August 1917, trupele Armatei a II-a de sub comanda superioară a generalului Alexandru Averescu au întreprins ofensiva istorică, care a înscris în cartea eroismului românesc nepieritoarea victorie de la Mărăști .

Mărăștiul ne-a dăruit cea mai autentică și glorioasă pagină a istoriei neamului românesc, grație unei bătălii ofensive duse numai de trupe române, unde s-a afirmat și s-a pus în valoare geniul nostru militar.

Victoria este cu atât mai mult importantă întrucât marile unități și unități din organica Armatei a II-a au rupt frontul inamicului, l-au pus în retragere, l-au urmărit, l-au silit să-și concentreze importante rezerve (41 batalioane, 45 baterii, 41 escadroane) și, foarte important, au obligat Armata a IX-a germană să nu mai execute proiectata ofensivă la Est de Siret, cu rezultate greu de estimat, ci să-și mute centrul de greutate între munți și Siret, fără pregătiri esențiale prealabile.

În urma operațiilor ofensive neîncetate, Armata a II-a a eliberat 30 sate și a câștigat 500 de km2, a făcut 3.000 de prizonieri, a capturat o cantitate mare de material de război (47 piese de artilerie de diferite calibre, 2.500 arme etc.) .



Dacă însă istoria întregirii neamului românesc a câștigat prin aceasta un nou simbol de biruință, pe colinele umbrite ale Munților Vrancei se prăbușise în cursul bătăliei frumosul sat Mărăști de altă dată, în afară de câteva case avariate, restul fiind un morman de ruine.

Astfel s-a născut ideea reclădirii Mărăștilor prin propriile forțe.

Acest efort a fost realizat etapă cu etapă, cu dezvoltări pozitive în opera de promovare morală și patriotică a evenimentelor care au marcat destinul României în vara de cumpănă a anului 1917, dar și atitudinii uneori deloc binevoitoare, de denigrarea a celor care își asumaseră cu dragoste, responsabilitate și determinare opera de reconstrucție.

Această întreprindere istorică a fost inițiată de generalul Alexandru Mărgineanu prin scrisoarea adresată comandanților unităților subordonate la 12 septembrie 1917: „În cea mai glorioasă bătălie, dată de la începutul campaniei de trupele Diviziei a 3-a, s-a eliberat la 11 Iulie 1917 satul Mărăști din mâinile dușmanului.

Bravele noastre trupe au mai eliberat în acea memorabilă bătălie și alte sate, însă nici unul n-a suferit de pe urma barbariei dușmane ca satul Mărăști. Nu mai este satul Mărăști de altă dată: ESTE O ADEVĂRATĂ RUINĂ.

Avem înalta îndatorire morală și patriotică de a pune iarăși în picioare acel sat.

Înaintea tuturor, noi care l-am cucerit trebuie să luăm inițiativa înjghebării unui fond sub numele de fondul MĂRĂȘTI, cu care, mai târziu, să se înalțe un sat și mai frumos și mai mare.

Doresc ca prima contribuție să fie dată de ofițerii, subofițerii și soldații Diviziei a 3-a, după care fondul care se va strânge, va fi sporit prin contribuțiunile populației românești.

În acest scop, fiecare după putere, își va da obolul său. Sumele colectate se vor strânge sub directa supraveghere a fiecărui comandant de Regiment, întocmindu-se tabele nominale de cei care au cotizat.

După strângerea definitivă a sumelor ele vor fi vărsate de către regiment cu forme în regulă, Serviciului Intendenței Diviziei, care îmi va raporta rezultatul final cel mai târziu la 25 septembrie ”.

Deoarece demersul inițial nu rezolva în integralitate opțiunea de reconstrucție, în ziua de 5 decembrie 1917, din inițiativa generalului Alexandru Averescu s-au întrunit înapoia frontului pe Trotuș, în localitatea Coțofenești, ofițerii generali și superiori, delegați ai diviziilor ce făceau parte din organica Armatei a II-a, spre a se hotărî asupra propunerii comandantului Diviziei a 3-a, în privința adunării unui fond, cu care trebuia să se restaureze satul Mărăști.

Chestiunea luându-se în deliberare, generalul de corp de armată Alexandru Averescu, în aprobarea unanimă a adunării, a hotărât că această patriotică idee trebuie dezvoltată în sensul de a se crea o societate, cu numele Societatea „Mărăști”, din care să facă parte de drept toți ostașii trupelor și serviciilor armatei.

Astfel, delegații diviziilor s-au constituit de drept în prima adunare generală a Societății „Mărăști”.

Dându-se citire unui text de regulament pentru adunarea și administrarea fondului necesar operei de restaurare, prima adunare generală a deliberat asupra scopului Societății

și mijloacelor de înfăptuire, punând astfel bazele primului Statut al Societății „Mărăști” și formulând cu această ocazie următoarele deziderate:

1. Să se perpetueze comemorarea Bătăliei de la Mărăști din generație în generație;
2. Înălțarea unui monument comemorativ;
3. Refacerea unei porțiuni din lucrările dușmane;
4. Reconstituirea satului Mărăști.

Comitetul diriguitor al Societății „Mărăști” a fost constituit prin votul adunării generale după cum urmează:

Președinte de onoare: generalul Alexandru Averescu;

Președinte activ: generalul Alexandru Mărgineanu;

Membri: generalii: Sava Dimitriu, Dabija Gheorghe, Alexiu Alexandru, Negoescu Gheorghe, Macri Ioan; coloneii: Calotescu Constantin, Paschievici Corneliu; Locotenenți coloneii: Gheorghiu D., Gheorghiu Al., Botez M. Gh.;

Secretarul comitetului: maior Tătărescu Ștefan .

Societatea „Mărăști” a demarat activitatea de reconstrucție, imediat, începând din anul 1918, prin repararea locuințelor avariate, construcția de barăci pentru adapostirea locuitorilor ale căror case fuseseră distruse, fabricarea unui stoc de cărămidă, fasonarea unei cantități de lemnărie, strângerea unui stoc de materiale, instalarea unei fabrici de cărămidărie pe lunca satului Gogoiu .

De asemenea, Societatea, încă de la înființarea sa, a organizat în mod permanent diferite serbări și festivități ocazionale, la care s-a urmărit și obținut pe lângă beneficiile materiale și frumoase succese morale.

Dintre acestea, marea festivitate comemorativă a Bătăliei de la Mărăști, a fost permanentizată în fiecare an, organizată de Societate la 11/24 Iulie, căreia i s-a dat o dezvoltare cât mai largă de propagandă morală.

Totodată, sub patronajul Societății au apărut diferite publicații de propagandă patriotică ca broșuri cu istoricul bătăliei, reviste etc.

S-a acționat pentru dezvoltarea structurii organizatorice a Societății prin constituirea de filiale în orașele reședință de județ, dar și în localitățile din teritoriile aduse la trupul țării: Turnu Severin, Ploiești, Chișinău, Caracal, Balș, Râmnicu Vâlcea, Slatina, Câmpulung, Alba-Iulia, Brăila, Botoșani, Constanța, Tulcea, Târgoviște, Pitești, Giurgiu, Brașov, Făgăraș, Sibiu, Orăștie, Târgu Jiu, Calafat, Craiova etc.

La 27 Iulie 1920, în Monitorul Oficial al României nr. 92 a fost publicat Decretul Regelui Ferdinand I, prin care se recunoștea Societății „Mărăști” calitatea de persoană morală și juridică.

În cadrul adunării generale din 10 mai 1929 a fost difuzat filmul cinematografic realizat la Mărăști din care s-au putut vedea lucrările îndeplinite la Mărăști și câmpul istoric, cu ocazia sfințirii Bisericii de la Mărăști, la 10 iunie 1928 și desfășurării serbării de la 10 iunie 1928, în prezența M.S. Regina Maria, A.S.R. Principele regent Nicolae, reprezentanții guvernului, clerului, ai armatei și autorităților civile, pentru punerea pietrei fundamentale a Mausoleului Mărăști .

În ordinea îndeplinirii lor, realizările Societății „Mărăști”, operă cu un profund caracter național și patriotic, au fost următoarele:

- s-au reparat un număr de 73 case avariate;

- s-au construit un număr de 21 de barăci care au servit ca adăpost locuitorilor ale căror locuințe au fost distruse în timpul bătăliei;

- în lunca Gogoiu s-a instalat o cărămidărie și s-a constituit un stoc de lemnărie;

- s-au înființat ateliere de lemnărie, fierărie, mecanică, tâmplărie, rotărie și o fabrică de cărămidă presată la Gogoiu.

- s-au constituit depozite de materiale și alimente în gara Mărăști și Gogoiu, precum și instalarea unei linii Decauville, cu funicular terestru, de la depozitul Gogoiu la fabrica de cărămidă;

- au fost luate măsuri pentru refacerea în întregime a sistemului de drumuri.

- s-au construit 15 case noi de piatră și cărămidă, care au fost date gratuit familiilor cele mai sărace, văduve, orfani de război, mutilați.

- s-a construit o școală primară cu patru clase cu o capacitate de 200 elevi, o sală de conferințe și recepție cu o suprafață de 100 m².

În această școală a existat câțiva ani și o școală de menaj sătesc, croitorie, țesătorie de pânzeturi și de covoare, care, la expoziția desfășurată în anul 1928, la Casa Femeii din București, a obținut locul I pe țară pentru covoarele lucrate aici;

- în stilul bisericilor moldovenești ctitorite de Ștefan cel Mare s-a ridicat o măreță biserică, în piatră și cărămidă, cu pictură în stil bizantin;

- s-a construit o frumoasă casa parohială de piatră și cărămidă;

- la intrarea de sud în satul Mărăști s-a construit din bolovani de piatră un frumos Arc de Triumf, cu porți de stejar sculptate;

- tot la intrarea de sud s-a construit o fântână monument din piatră, cu o cruce deasupra;

- Societatea a strămutat cimitirul aflat în curtea bisericii din mijlocul satului, pe un teren donat de președintele activ, generalul Alexandru Mărgineanu, situat la marginea de sud a satului;

- încă din perioada de început a înființării Societății s-au luat măsuri pentru îngrijirea și amenajarea mormintelor eroilor din zona Mărăști, rămase în părăsire în urma retragerii unităților militare din zonă.

După ce, în prima etapă, au fost regrupate în cimitirul nou înființat în sudul satului, după finalizarea Mausoleului au fost așezate pentru odihnă veșnică în 12 osuare din criptele acestuia;

- nefiind asigurată apa potabilă în sat, locuitorii trebuind să parcurgă mai mulți km pentru aprovizionare, Societatea a construit o uzină de apă prin captarea pârâului Alba într-un bazin de beton;

- în mijlocul satului s-au construit uzina electrică și locuința mecanicului, fiind alimentate cu electricitate șoseaua principală, Mausoleul, școala, biserica și casa parohială;

- cea mai frumoasă operă realizată de Societatea „Mărăști”, de o frumusețe și grandoare fără egal în țară și dintre cele mai frumoase din Europa, este celebrul Mausoleu al Eroilor de pe dealul Mărăștilor, aici dormindu-și somnul de veci Mareșalul

Alexandru Averescu, înconjurat de ofițerii și soldații care și-au jertfit viața pe altarul patriei.

Osemintele sunt așezate în cele 12 firide mari, acoperite cu frumoase cristale realizate după planurile Reginei Maria.

În interiorul muzeului s-a amenajat un muzeu cu armanent din război, fotografiile și uniforme române, ale aliaților sau ale inamicului. Mausoleul este opera arhitectului Șerbănescu, diplomat al Școlii Superioare de Arhitectură din Paris.



În anul 2014, la 97 de ani de la constituirea Societății „Mărăști”, grație inițiativei domnilor Ciolan Neculai, Broina Mihai, Croitoru Ion, Societatea a fost reconstituită, conform legislației actuale, în forma Asociației „Mărăști 1917-Mareșalul Averescu”, care și-a asumat rolul statutar de a duce mai departe tradițiile, obiectivele și patrimoniul societății care a funcționat 32 de ani, având la conducerea sa generali și ofițeri care și-au asumat opera de reconstrucție și punere în valoare a patrimoniului cultural și istoric al satului Mărăști.

Scopul fundamental al societății reconstituite a fost prevăzut în Statutul Asociației „Mărăști 1917-Mareșalul Averescu”, respectiv:

- continuatoarea nobilelor tradiții ale „Societății Mărăști”, înființată la data de 5 decembrie 1917, la adunarea ofițerilor generali

și superiori delegați de la toate diviziile Armatei a II-a, în localitatea Coțofenești, pe Trotuș, sediul Corpului II Armată, la propunerea generalului de corp de armată Alexandru Averescu, comandantul Armatei a II-a.

Scopul societății era să restaureze satul Mărăști distrus până în temelie în memorabila Bătălie de la Mărăști;

- promovarea valorilor și tradițiilor marilor unități și unități din compunerea Armatei a II-a română sau ale celor care au

preluat tradițiile de luptă ale acestora, în arealul în care și-au îndeplinit misiunile în perioada de pace și la război.

- Identificarea, restaurarea, îngrijirea și ocrotirea monumentelor, cimitirelor, edificiilor sau altor construcții și lucrări pentru comemorarea eroilor căzuți la datorie pe câmpurile de luptă de la Mărăști sau din zonele în care au desfășurat misiuni de luptă marile unități și unități din compunerea Armatei a II-a română sau ale celor care au preluat tradițiile de luptă ale acestora, fără nicio deosebire de religie sau origine etnică,

Începând cu anul 2021, președinte al Asociației „Mărăști 1917-Mareșalul Averescu” este comandorul (rtr.) lector universitar doctor Jănel Tănase.

PARTENERIAT CU

ASOCIAȚIA CERCETAȘILOR MILITARI ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE

---Colonel (rtr) Alexandru Rusu

Nevoia de continuitate, de apartenență

Pensionarii militari nu au pus niciodată sabia în cui, uniforma pe umeraș și nu și-au luat adio de la arme. Până când „vor trece pușca în mâna stângă” („il passe le fusil dans sa main gauche”), cum zic francezii sau „vor da ortul popii”, cum zicem noi, fac parte din rezerva Armatei României și au obligația legală de a răspunde prompt atunci când sunt chemați, pentru că numai moartea îi scutește de jurământul asumat conștient că vor sluji Țara chiar cu prețul vieții. Și pot fi chemați oricând sub arme...

Suntem vii - Armata Română știe foarte bine acest lucru -, și continuăm să slujim instituția militară și din poziția de rezerviști, fiecare cum poate mai bine... și cred că așa suntem toți cei care am ieșit la pensie.

Există o legătură, inexplicabilă pentru unii, greu digerabilă pentru alții (o pot numi, fără a greși prea mult, „spiritul de corp”), care face ca cei mai mulți pensionari militari să se orienteze, mai devreme sau mai târziu, după pasul firesc al trecerii în rezervă sau al „pensionării” - asta ca să mulțumesc „fătucile” (expresie a gazetarului Ion Cristoiu) și comentatorii părelologi (expresia îmi aparține) ai unor posturi TV, care, funcție de comenzile primite

sau de nivelul de înțelegere al fiecăruia dintre ei, ne fac viața când dulce, când amară -, către structurile asociative reprezentative din garnizoanele de reședință.

Camarazii încă în activitate au un mare rol pentru a menține vie această legătură intergenerațională pentru că au instrumente de lucru mult mai puternice..

Asociația Cercetașilor Militari în Rezervă și în Retrageră (ACMRR)

ACMRR s-a constituit în anul 2011, ca o asociație profesională a cercetașilor militari rezerviști, persoană juridică de drept privat fără scop patrimonial, independentă, democratică, nonprofit, apolitică și deschisă, pentru a reprezenta membrii săi în relațiile cu autoritățile și instituțiile publice centrale și locale și cu organizațiile similare din țară și străinătate, și și-a propus ca obiective principale:

- promovarea valorilor socio-profesionale ale cercetașilor;
- editarea/participarea la editarea unor lucrări științifice;
- organizarea de activități științifice pe diferite teme de interes;
- promovarea respectului față de simbolurile naționale și valorile fundamentale ale democrației și statului de drept;
- consilierea membrilor pe problematica drepturilor și obligațiilor cetățenești, pentru consolidarea rolului societății civile;
- participarea la educarea generațiilor tinere în spiritul dragostei și respectului față de țară, popor și profesia de militar;
- participarea la comemorarea evenimentelor importante pe plan local, național, iar uneori și pe plan internațional;
- colaborarea cu organizații similare din țară și străinătate;
- alte obiective legale, stabilite prin hotărâri ale organelor de conducere.



ACMRR a organizat în comun cu instituții militare/civile de învățământ, alte structuri asociative și organizații, a unor activități și acțiuni care să promoveze profesia de cercetaș militar, precum:

- tabere (de orientare, de supraviețuire în diferite medii terestre, mobile etc.);
- drumeții/excursii tematice (geografice, istorice, folclorice etc.);
- exerciții, cursuri și concursuri educative și aplicativ-militare;
- circuite de promovare a profesiei militare și a specialității cercetare;
- simpozioane, mese rotunde, consfătuiri, prezentări de carte etc.

ACMRR are de oferit foarte multe domeniului militar datorită expertizei de specialitate pe care o au membrii săi: constituirea unor echipe mixte și/sau mobile de instruire (poate fi o soluție pentru a menține un nivel de instruire suficient al rezervei de cercetare); constituirea unor echipe de specialiști care să ofere soluții la îndemâna decidenților militari asupra unor aspecte importante; consultanță în domeniul elaborării doctrinelor, instrucțiunilor și regulamentelor; sprijinirea, cu personal propriu, a efortului echipelor destinate selecționării categoriilor de personal pentru domeniul „special”.

În același timp ACMRR, ca entitate socială distinctă, are de oferit multe, foarte multe și societății buzoiene: consiliere pe domeniul specific personalului militar în rezervă și în retragere; executarea în comun cu alte structuri interesate ale societății civile (directii, inspectorate, școli etc.) a unor activități practic-aplicative în domeniile pe care membrii ACMRR le stăpânesc foarte bine (alpinism, topografie, supraviețuire, deplasare în diferite medii etc.); organizarea unor „cercuri școlare”, cu sprijinul unor sponsori, pe domeniile de mai sus.

ACMRR prin tot ceea ce face, conform obiectivelor statutare, promovează și susține valorile fundamentale ale societății românești, armatei și structurilor de informații militare și are, de asemenea, o linie acțională consecventă pentru cunoașterea, păstrarea și transmiterea istoriei astfel încât cei mai tineri dintre cercetași să-și cunoască înaintașii, să-i respecte și să le urmeze exemplul.

Cel mai important vector de promovare a preocupărilor asociației, valorilor și istoriei cercetării este Revista „Cercetașii buzoieni” - proiectul de suflet al asociației - cu o periodicitate anuală, care a atins anul trecut borna numărului 14.

Proiectul a fost lansat într-un moment în care se simțea necesitatea formulării unui „obiectiv” pe care majoritatea membrilor asociației să-l poată conștientiza mai simplu și la care să se poată angaja cu ușurință, pentru că, la vremea respectivă, pensionarii militari nu aveau un spațiu de exprimare al lor în care să-și regăsească spiritul camaraderesc, punctele comune, să-și promoveze preocupările, să se informeze ... într-un cuvânt să se facă încă utili.

În paginile revistei își găsesc loc toți cei au ceva de spus, indiferent că sunt cercetașii militari, parașutiștii, analiști militari, socio-politici, alți militari rezerviști.

Colaborarea cu alte asociații, cheia succesului

Recenta colaborare cu Fundația Mareșal Alexandru Averescu, statuată prin semnarea unui protocol de colaborare de către domnul general-maior Claudiu-Mihail SAVA, președinte executiv al fundației și domnul colonel (în retragere) Viorel DRENEA, președintele Asociației Cercetașilor Militari în Rezervă și în Retragere, arată că aceasta este calea corectă.

Cele două structuri asociative au stabilit prin acest protocol cadrul general de colaborare în vederea asigurării punerii în valoare a istoriei militare a poporului român, precum și a promovării și păstrării tradițiilor militare, prin:

- proiecte comune în domeniile cultural, educativ și științific;
- activitățile organizate de către părțile semnatare;
- transferarea, cu titlu gratuit, a realizărilor științifice/publicațiilor;
- acordarea de însemne în cadrul manifestărilor organizate în comun;
- popularizarea, prin toate mijloacele și formele, a acțiunilor și activităților organizate de către părțile semnatare.

Este replica noastră, a membrilor celor două structuri asociative buzoiene, la *sentimentul acut de inutilitate*, de blazare pe care, vrând-nevrând, îl dă statutul de pensionar mării majorități a celor care, lucru firesc de altfel, fac pasul spre partea ”sedentară”, dacă nu există o reacție potrivită.

Împreună, ”ad unum omnes” (toți ca unul), cum spune și motto-ul asociației, putem face lucruri cu impact social pentru membrii celor două structuri asociative.

Generalul Ioan Rășcanu

–Erou în Războiul de Întregire Națională și personalitate marcantă a orașului Vaslui

---Profesor dr. Nicolae Ionescu, Vaslui



Generalul Ioan Rășcanu a fost unul dintre eroii întregirii României și unul dintre martirii jertfiți pentru ea. Era fiul lui Elefterie și al Elenei Rășcanu. S-a născut la 14 ianuarie 1874 în orașul Cahul din sud-vestul Basarabiei.

Ioan Rășcanu provenea dintr-o ramură a unei importante familii boierești, având numeroase contribuții culturale și politice pentru județul și municipiul Vaslui. Părinții săi au fost doi distinși învățători la Școala numărul 1 de băieți din municipiul Vaslui, școală pe care a urmat-o și viitorul primar. A fost coleg de clasă cu George G. Mironescu, viitor premier al României, relația lor continuând peste ani, contribuind la sprijinirea acțiunilor în favoarea Vasluiului. După școala primară, Ioan Rășcanu urmează mai multe școli militare și își va dedica o bună parte din viață unei strălucite cariere militare, ajungând până la gradul de general de divizie.

Participă la cel de-al doilea război balcanic și dovedește un patriotism cu totul deosebit în războiul pentru întregirea statului român din anii 1916-1919. Acestea sunt și motivele pentru care a primit cele mai înalte distincții, ordine și medalii militare românești și străine.

La 16 iulie 1891 a intrat la Școala de Ofițeri. A studiat apoi la Școala de Artilerie și Geniu și Școala Superioară de Război din București. A obținut treptat toate gradele militare încununându-le cu demnitatea de ministru al Apărării Naționale.

Generalul Rășcanu a absolvit, pe lângă școlile militare specifice carierei și Facultatea de Drept din Iași.

La 16 iulie 1893 a primit gradul de sublocotenent și la 1 aprilie 1896 a fost avansat la gradul de locotenent. A ajuns căpitan la 10 martie 1903. În anii 1907 – 1911 a fost atașat militar al României la Berlin.

În 1910 a obținut gradul de maior. În anii 1910 – 1912 când Ministerul Apărării Naționale a fost condus de Nicolae Filipescu, Ioan Rășcanu era ofițer la Marele Stat Major. A fost avansat la rangul de locotenent-colonel la 1 aprilie 1914 și la cel de colonel în 1916. Tot în 1916 a fost atașat pe lângă Marele Stat Major Francez. Ioan Rășcanu a devenit general de brigadă la 1 septembrie 1917 și a reprezentat armata română la semnarea arministițiului de la Focșani din 7 decembrie 1917 dintre armatele româno-ruse și armatele Puterilor Centrale.

Generalul Ioan Rășcanu a comandat o parte a armatei române în eroicele lupte de la Mărășești, fiind o personalitate militară marcantă a României. A menținut ordinea în Basarabia în timpul acțiunii pentru unirea acestei provincii cu România.

Ioan Rășcanu a fost ministru în mai multe guverne. Prin Decretul din 29 septembrie 1919 al regelui Ferdinand I, generalul Ioan Rășcanu a fost numit ministru al Apărării Naționale în guvernul condus de generalul Arthur Văitoianu (27 septembrie 1919 - 30 decembrie 1919). În ședința Senatului României din 9 decembrie în baza decretului regal special nr. 5175 din 5 septembrie 1919, generalul de brigadă Ioan Rășcanu a fost numit ministru al Apărării Naționale în guvernul prezidat de Alexandru Vaida-Voievod din 1 decembrie 1919 - 13 martie 1920. Aceeași demnitate i s-a acordat prin Decret regal și în guvernul Alexandru Averescu din 13 martie 1920 - 17 decembrie 1921.

A deținut și demnitatea de ministru de stat pentru Basarabia și Bucovina în guvernul lui Alexandru Averescu din 30 martie 1926 - 4 iulie 1927. A mai fost ministru de stat în guvernul lui Nicolae Iorga din 18 aprilie 1931 - 6 iunie 1932.¹

Generalul Ioan Rășcanu a semnat la 6 august 1920 Decizia Ministerială nr. 466, referitoare la „Instrucțiuni pentru funcționarea serviciului sanitar al Aeronauticii Militare” și înființarea Centrului Medical Aeronautic. Decizia a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 111 la 21 august 1920 și constituie actul de înființare al acestei instituții, a patra din Europa la acea vreme, cu o organizare și dotare conforme normelor aeronautice din acea perioadă. La 8 iulie 1921, în ședința Senatului României, ministrul de Război, generalul Ioan Rășcanu, a susținut Legea pentru organizarea clerului militar – prima lege de acest gen în istoria Bisericii și a Armatei, pledând pentru „formarea unui corp preoțesc militar activ”, permanent, așa cum s-a și întâmplat în anii 1921 –1948. Este inițiatorul, împreună cu generalul Constantin Christescu, șeful Marelui Stat Major, a reînființării revistelor militare după primul război mondial.²

Generalul Ioan Rășcanu a adus o importantă contribuție, alături de Daniel Ciugureanu, Ion Inuleț, Ion Pelivan, Ștefan Ciobanu, generalul Ernest Broșteanu, Alexandru Marghiloman, Pantelimon Halippa și alții, la unirea Basarabiei cu România, iar după Marea Unire a susținut și apărat, prin acțiuni și misiuni de mare importanță și răspundere,

integritatea teritorială și unitatea națională, contribuind la buna gospodărire a provinciilor întregite. În 1931 a organizat la Chișinău o grandioasă expoziție a istoriei Basarabiei, pentru care Nicolae Iorga, ca președinte al Consiliului de Miniștri, l-a felicitat prin următoarea telegramă: „Mulțumim colegului și prietenului pentru opera spornică făcută în Moldova de Răsărit. Unesc în mulțumirile mele pe toți aceia care-i dau un sincer ajutor în unirea frățească pentru binele acestei scumpe părți a țării”.³

După război, s-a pensionat, dar a rămas la fel de activ, ocupând înalte funcții politice și administrative. A fost, pe rând, ministru al Apărării Naționale, deputat și prefect de Vaslui. Capacitățile sale administrative au fost demonstrate din plin în anii 1938-1942, când a ocupat funcția de primar al municipiului Vaslui, fiind omul cel mai important care a ocupat această funcție în istoria orașului. Generalul Ioan Rășcanu a fost, fără doar și poate, unul dintre cei mai apreciați primari pe care i-a avut, de-a lungul istoriei, municipiul Vaslui. Grație spiritului său gospodăresc și realizărilor sale, bătrânii spuneau despre generalul Rășcanu că a fost cel mai bun primar al vasluienilor din toate timpurile.

Generalul Ioan Rășcanu a desfășurat o bogată activitate și pe plan politic. A fost membru de frunte al Partidului Național Liberal și al Partidului Poporului, condus de mareșalul Alexandru Averescu. A participat ani îndelungați la sesiunile Parlamentului, fiind ales deputat și senator în mai multe legislaturi.

Ioan Rășcanu a avut realizări notabile ca primar al Vasluiului. El a fost cel care a construit Uzina Electrică și a introdus iluminatul public. A realizat aducțiunea de apă de la Chițoc. A construit Palatul Culturii și a început construcția unui nou local pentru primăria orașului. Tot pe timpul său s-a început construirea unuia dintre cele mai mari cartiere din oraș, cartierul Ștefan cel Mare. De asemenea, el este ctitorul Bisericii „Cuvioasa Parascheva”, „Sfântul Nicolae”, târnosite în 1943, și al Monumentului „Eroilor Neamului” din cimitirul „Eternitatea” din Vaslui. În timpul mandatului său s-a sistematizat Grădina Publică din Vaslui, actualul Parc Copou.

Primarul Ioan Rășcanu s-a preocupat și de învățământ. A organizat cantine școlare și a modernizat Școala de Arte și Meserii.

Aminirea sa este vie și acum în memoria vasluienilor. Cei mai vârstnici povestesc despre primarul Ion Rășcanu că, în fiecare zi, la ora 6.00, se urca în trăsura sa și inspecta toate străzile din oraș. „Avea cu el o mătură și, dacă observa gunoi în fața unei prăvălii, cobora și mătura cu mâna lui, aceasta fiind prima sancțiune la adresa negustorului respectiv”, povestea chiar unul dintre comercianții de la acea vreme care a avut de-a face cu mătura lui Rășcanu.⁴

În ultimii ani de viață a intrat în dizgrația regimului comunist. A fost anchetat de autoritățile comuniste și a fost condamnat la 25 de ani închisoare, fiind întemnițat la Sighet. Din nefericire, patriotul și omul de înaltă moralitate Ion Rășcanu a avut un sfârșit dureros în această, închisoare, alături de mari oameni politici ai României care și-au găsit și ei sfârșitul tot acolo. Ion Rășcanu a murit la data de 25 februarie 1952.⁵

Alături de Ioan Rășcanu la închisoarea de exterminare a elitei româneșit de la Sighetu Marmăției au fost aduși următorii generali: Henry Cihoski, Achille Diclescu, Grigore Georgescu, Ioan Georgescu, Alexandru Glatz, Ion Sichițiu, Nicolae Stoenescu, Eugen Zwidenek.

Viața generalului Ioan Rășcanu s-a stins într-o celulă sumbră din penitenciarul sighetean în ziua de 25 februarie 1952. Actul de moarte a lui Ioan Rășcanu are numărul 121, actul de verificare a morții nr. 34 din 25 februarie 1952, iar certificatul de moarte are seria Mc. nr. 370571. Cele mai multe date din actul de moarte nu corespund realității.⁶

Dosarul generalului de corp de armată, Ioan Rășcanu, aflat la CNSAS cuprinde fișe de urmărire în care era considerat pe nedrept criminal de război. Era acuzat că este „de structură capitalistă, animat de ură rasială, de politică antisemită, considerând că evreii erau dușmanii nației române, în opoziție cu românii creștini care sângerău pe câmpul de luptă”.⁷ În București, în calitate de primar general al Capitalei (15 nov. 1942-23 august 1944), a fost un „vajnic împilator al evreilor și a continuat naționalismul burghez, persecutând pe aceștia, trimițându-i chiar în lagăr, practicând tratamente neomnoase evreilor când era primar la Vaslui, făcându-se vinovat potrivit Legii nr. 207/1948, articolulul 3, litera a și c.”⁸

Generalul I. Rășcanu a fost ridicat de Securitate „într-o noapte din luna mai 1950 și de atunci nu se mai știa nimic despre el”, declara autorităților vremii, generalul Gh. Dabija, prieten al acestuia.⁹

Fostul primar a adresat acuzații un *Memoriu* în care arată că în 52 de ani de carieră publică a muncit pentru „binele obștesc, în spirit democratic, ajutând pe cei săraci și nu s-a dat la acțiuni rasiale, contra evreilor”¹⁰. Din cuprinsul Legii nr.875/1942 se sublinia în prima parte a *Memoriului*, faptul că evreii erau chemați să presteze muncă în folosul obștesc, în mod obligatoriu, fiind considerați militari și supuși acestui regim.

Erau pedepsiți cu arestări și închisoarea disciplinară pentru mici abateri, iar la abaterile mai grele se aplica pedeapsa corporală, fiind sancționați cu trimiterea în Transnistria, la muncă grea, sau în ghetouri cu familiile lor, dacă se sustrăgeau de la muncă și nu executau serviciul sau nu se prezentau la chemările făcute, părăsind fără voie lucrul.

În cazul abaterilor, acestea erau aduse la cunoștința organelor militare, iar pedepsele nu se aplicau de organele civile. În a doua parte a *Memoriului*, generalul Rășcanu arăta că era acuzat de faptul că făcea plângeri scrise evreilor, dar legile erau categorice, iar sancțiunile se aplicau numai de organele militare și nu de cele civile care controlau modul cum evreii își îndeplineau serviciul.¹¹

În ianuarie 1943, când au căzut cantități mari de zăpadă în Capitală, s-au luat măsuri pentru înlăturarea zăpezii de pe străzi, iar 20% din evreii ne „dușmăneau” și asupra lor se „luau măsuri”, pentru că nu respectau legile și „mituiau pe supraveghetori, sustrăgându-se muncii obligatorii”. Instalase la Primărie o „cutie pentru reclamațiuni și lua măsuri pentru rezolvarea lor”, dar nu a primit reclamații că evreii au fost bătuți.¹²

În a treia parte a *Memoriului*, generalul arăta că nu se va găsi în arhiva Primăriei Capitalei faptul că ar fi trimis verbal sau în scris evreii în Transnistria. Ei lucrau șapte ore în Primărie și li se permitea o jumătate de zi liberă pentru executarea îndeletnicirilor lor. Când muncile erau grele, mai ales după marile bombardamente, se împărțea evreilor gratuit pâine, brânză etc. Datorită poziției sale ferme, evreii au rămas în Capitală în casele lor și nu au fost trimiși în lagăre de muncă în afara Bucureștilor.¹³

Despre viața sa publică, generalul scria că în peste 52 de ani de carieră, a fost de cinci ori ministru (de trei ori ministru de Război și de două ori ministru al Basarabiei) și în ultimul timp primar al Bucureștilor, iar mai înainte primar al orașului Vaslui. „Nu am avere personală (blocuri, terenuri, vii, bijuterii etc.), decât o casă părintească moștenită de la părinți, în orașul Vaslui, și pensia gradului meu, trăind de azi pe mâine în cea mai mare modestie”¹⁴. Era urmașul unei foarte vechi familii românești din Moldova – mai toți răzeși și plugari, care au slujit secole de-a rândul „Domnul și Țara”, apărându-și glia strămoșească – originari din comuna Țifu, satul Rășcani, județul Fălciu. Părinții săi au fost învățători, la început în orașul Cahul (Basarabia) și apoi la Vaslui. De la părinți a început să prețuiască „munca, cinstea, omenia” și să iubească poporul.¹⁵

În timpul războiului din 1916-1919, împotriva germanilor, a comandat o brigadă la Mărășești și apoi o divizie, fiind trei luni detașat pe frontul francez, în bătălia de la Somme (octombrie-decembrie 1916).

Între 1919-1921 a fost ministru de război în guverne consecutive. În această calitate a înființat I.O.V.R pentru asigurarea unui trai decent invalizilor, orfanilor și văduvelor de război. A dat legea pensiunilor de război și s-a fixat Ziua Comemorii Eroilor de Ziua Înălțării Domnului. A înființat Societatea Mormintelor Eroilor, prin care cimitirele eroilor, cu sutele pe pământul românesc, să fie îngrijite.

În 1922 a demisionat din armată și s-a retras în orașul Vaslui, devenind șeful organizației locale a Partidului Poporului, sub conducerea mareșalului Averescu. Fiind elev și admirator al acestuia, a primit cu entuziasm să fie șeful organizației județene, desfășurând o bogată activitate în anii 1922-1928. În această perioadă a fost de două ori ministru al Basrabiei și timp de 10 ani deputat și senator. A rezolvat sute de cereri ale vasluienilor pentru obținerea drepturilor acestora fără deosebire de religie (români și evrei). În anii 1935-1936, în orașul Vaslui, în calitate de Președinte al Filialei de Cruce Roșie a României, a organizat 35 de cantine comunale care au dat hrană gratuită la peste 15.000 de oameni. A înființat și opt cantine pe lângă școlile primare și școala evreiască Assey-Tow. A distribuit în 1936, în mod gratuit, mii de kilograme de cartofi evreilor de Paște evreiesc.

A construit un mare local al Crucii Roșii, un adevărat palat, precum și un dispensar medical. A realizat un mausoleu al eroilor morți pentru țară în războaiele din 1877-1878 și 1916-1919, unde sunt înhumate osemintele a peste 10.000 de eroi.

Ca primar al orașului Vaslui, a construit multe străzi în anii 1941-1942, deși orașul se afla în apropierea operațiunilor de război. De altminteri, orașul Vaslui fusese grav avariat de cutremurul din 10 noiembrie 1940, mai toate edificiile publice fiind distruse (prefectura, tribunalul, primăria, pompieria, școlile) și 50/% din locuințe afectate, iar străzile erau pline de moloz. În 1940, când au venit legionarii la putere, și-a dat demisia din calitate de primar.

S-a spus cu totul neîntemeiat că ar fi contribuit la omorârea unor legionari în lagărul de la Vaslui.

Legionarii, însă, intenționau să-l omoare, să scape de prezența sa în orașul Vaslui. El figura în fruntea listei care circula prin oraș.

A criticat atitudinea legionarilor față de evrei și numai rebeliunea legionară din ianuarie 1941 l-a scăpat de a fi omorât.

În timpul celei de-a doua perioade de primar al orașului Vaslui (25 ianuarie 1941- 15 decembrie 1942), nu a aplicat pedepse administrative evreilor și nu a contribuit la trimiterea lor în Transnistria. Nu a fost de acord cu pogromul de la Iași, din 28 -30 iunie 1941. A împiedicat să fie trimiși în lagăre peste 5.000 de evrei. În timpul cât a fost primar general al Capitalei, nu a provocat moartea niciunui evreu și nu a fost jefuită averea cuiva.¹⁶ Deși era demnitar cu rang de ministru, a refuzat să locuiască în București, într-o casă luată de la evrei și a preferat să stea într-o singură cameră, la Căminul Ofițerilor¹⁷.

În încheierea *Memoriului* trimis autorităților comuniste, declara că nu a fost reacționar sau antisemit, ci un democrat „dedat iubirii aproapelui fără deosebire de rasă sau religie”. Nu a fost „omul de casă al cuiva”, al șefilor militari și politici.¹⁸ Cât timp a fost primar al orașului Vaslui, a renunțat la salariul său și a ajutat, adesea, primăria cu bani, pentru că bugetul acesteia era redus. La fel a procedat și când a fost primar al Bucureștilor, ajutând Capitala cu 25 de milioane de lei, iar orașul Vaslui cu 15 milioane de lei, în plin război mondial.¹⁹

Prin urmare, unii oameni au suferit foarte mult pentru propriile idealuri, fiind persecutați și condamnați la ani grei de închisoare de regimul comunist. Demersul nostru în privința generalului Ioan Rășcanu este preliminar și pune în lumină viața zbuciumată a acestui erou al neamului, cu întâmplări care pot constitui repere de demnitate creștină și națională pentru tinerii de azi.

Bibliografie selectivă

- Averescu, Al., *Notițe zilnice de război*, vol. 1, Editura Militară, București, 1992.
- Mamina, Ion, Bulei, Ion, *Guverne și guvernanți (1916-1938)*, Casă de Editură, Presă și Impresariat, Silex, București, 1996.
- Roșca, Nuțu, *Închisoarea elitei românești*, Compendiu, Ediția a-II-a, Sighetu Marmației, 2006.
- Predescu, Lucian, *Enciclopedia României – Cugetarea- Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, Editura Saeculum, I.O. & Ed. Vestfala, București, 1999.
- Petrovici, C., col. (r.), *Școala militară de ofițeri activi de artilerie „Ioan Vodă”*, Editura Militară, București, 1976.
- *** Secretariatul General. *Tradiție și noutate. 100 ani*, București, 2000,

Note:

¹Nuțu Roșca, *Închisoarea elitei românești*, Compendiu, Ediția a-II-a, Sighetu Marmației, 2006, p. 159.

²*Ibidem*, p.161.

³„Neamul Românesc”, anul XXVI , nr. 217 din 28 septembrie 1931.

⁴Cf. Paul Zahariuc, *Întâmplări din vremea ciumei roșii*, vol.II, Editura PIM, Iași, 2010, p. 172.

⁵Nuțu Roșca, *op.cit.* p.162.

⁶*ibidem*, p.162.

⁷CNSAS, *Fond gen. I. Rășcanu*, 1950, f. 12.

⁸*Ibidem*,

⁹*Ibidem*, f.14.

¹⁰CNSAS, *Fond gen. I. Rășcanu, Memoriu adresat autorităților comuniste*, în 1950, f. 15.

¹¹*Ibidem*,

¹²*Ibidem*,

¹³*Ibidem*, f.16,

¹⁴*Ibidem*,

¹⁵*Ibidem*, f. 17.

¹⁶*Ibidem*,

¹⁷*Ibidem*,

¹⁸*Ibidem*,

¹⁹Nicolae Ionescu, *Vasluieni persecutați politic în primii ani postbelici*, ziarul „Obiectiv”, Vaslui, 9 decembrie 2010, p.9.

Orașul Focșani și ororile Primului Război Mondial sub „lupa” scriitoarei Hortensia Papadat-Bengescu

---Emilia Atanasiu, Muzeul Vrancei



Fiica profesoarei Zoe Bengescu (născută Ștefănescu) și a generalului Dimitrie Bengescu, Hortensia s-a născut la 8 decembrie 1876 la Ivești, reședința de plasă a satului Bucești, județul Galați. Din nuvelele sale reiese că „încă din copilărie a fost o fire solitară, deoarece părinții credeau greșit (după moda burgheză) că, izolând-o de lume, îi pot da o educație mai aleasă”. În aceste condiții, tânăra Hortensia „devenise un copil susceptibil, contemplativ, zburdalnic și reținut totodată”¹.

Între 1887-1894, Hortensia Bengescu a urmat cursurile Institutului „Bolintineanu” din București, aparținând Mariei Anghelescu, perioadă în care a avut o bogată corespondență cu familia, în special cu tatăl său, dovedind încă de pe atunci un puternic gust al literaturii.

Astfel, s-a remarcat prin publicarea unor articole pe diverse teme precum moda, natura sau meditațiile critice pe marginea unor cărți citite sub pseudonimul *Loys* (de la numele bunicii după tată, de origine austriacă – Louise)².

În aceste condiții, celebritatea avea să se dezvolte încă de la acea vârstă fragedă. Plăcerea de a scrie era imensă, așa după cum afirma chiar ea într-un articol semnat de Virgil Ierunca și Geo Dumitrescu apărut în ziarul *Vremea* din 1942: „În școală fusesem cea care scrie compozițiile literare ale camaradelor nu cu totul gratuit, deoarece ele îmi lucrau șorțurile de uniformă, pe care erau obligate să le coase singure... eu însă desigur niciodată n-aș fi putut duce la capăt măiestria unui șorț”³. Inteligența Hortensiei Bengescu, pasiunea sa pentru lectură, îi vor asigura succese la școală, precum și o mică celebritate ca autoare de compoziții pentru colege.

Odată cu trecerea anilor și talentul său literar a evoluat, dorința sa de a scrie devenind tot mai mare. Interdicția părinților de a o lăsa să urmeze studii superioare va declanșa un conflict direct cu aceștia, culminând cu decizia căsătoriei.

„Părinții mei scumpi și luminați refuzaseră cu hotărâre să mă lase să urmez studii mai departe, la universități în țară sau în străinătate... Eram foarte matură la învățătură, dar în traiul cotidian eram o timidă, incapabilă de a mă descurca în lucruri practice. Nu.

Pe nedrept nu mă putea cineva concepe studentă la Paris... Eu însă adoram învățătura și, lipsită de ea în chip oficial, m-am simțit mâhnită și am acceptat prima ocazie de revanșă, căsătoria”⁴.

Astfel, în 1896 Hortensia Bengescu se căsătorește cu magistratul Nicolaie Papadat, pe care îl cunoscuse la Turnu-Măgurele. Datorită slujbei soțului său, odată cu numirea acestuia ca judecător de ședință la Tribunalul Putna în 1911, familia se va muta la Focșani.

Cunoscuta scriitoare a locuit în orașul putnean timp de 15 ani prin diferite case închiriate, nu pentru că financiar nu ar fi putut cumpăra o locuință, ci pentru că familia se aștepta la o mutare profesională în orice moment. În aceste condiții, soții au decis să locuiască cu chirie, una dintre casele închiriate fiind descrisă ca, „o casă spațioasă în mijlocul unui parc îngrijit” ce se afla în proprietatea generalului Dimitrie Bengescu⁵. Din casele în care familia scriitoarei a locuit pe perioada șederii la Focșani, una singură a rezistat până în zilele noastre, după cum afirmă și cercetătorul Florin Dârdală de la Arhivele Naționale Vrancea.

În aceste condiții, debutul publicistic al Hortensiei Papadat-Bengescu este legat de orașul Focșani. Până la stabilirea aici, aceasta „nu scrisese sau încă nu publicase”, după cum afirma publicistul focșănean I. M. Dimitrescu, cel ce a lăsat câteva însemnări reprezentative despre orașul Focșani. Acesta o descrie pe scriitoare ca fiind „o persoană distinsă, de remarcabilă distincție, de statură înaltă, cu părul bălai...”.

Inspirată și încurajată inițial de unchiul său George Bengescu Dabija, funcționar în Ministerul de Război și autor dramatic prea puțin cunoscut (autor al operelor *Pygmalion regele Fenicieii*, *Amilcar*, *Barca*), aceasta ajunge să publice inițial în limba franceză⁶. În 1912, tânăra Hortensia corespundea cu ziarul conservator „La Politique” ce apărea în București și unde trimitea spre publicare o serie de articole pe diferite teme.

Din acest periodic, pe care îl primea la Focșani, Hortensia Papadat-Bengescu va afla de moartea actorului focșănean, ce jucase pe scena Teatrului Comunal din Focșani, Petre Liciu, fost coleg de clasă la Liceul Național din Iași și prieten bun cu Nicolae Iorga. Cu acest prilej a publicat articolul *Sur la mort du Pierre Liciu*⁷. Continuând pe aceeași linie, ulterior va scrie un articol despre naufragiul vasului Titanic și marea tragedie a acestui naufragiu. Colaborarea cu ziarul francez a reprezentat un moment decisiv pentru Hortensia Papadat-Bengescu, care și-a pregătit în acest fel debutul literar.

În ciuda tuturor piedicilor puse de familie, de soțul său în principal, aceasta va continua să scrie devenind, cu timpul, „o scriitoare polivalentă, publicând versuri, teatru, proză scurtă și roman”⁸.

Comunicativă tot mai puțin cu familia, micile meschinării ale existenței provinciale ce accentuează distanțarea de familia sa, precum și inadaptarea scriitoarei la acele vremuri, vor face să-și caute astfel refugiul în scris tot mai des. În condițiile declanșării Primului Război Mondial, deși pentru România acesta părea o realitate îndepărtată, în 1916 este semnat Tratatul de alianță și ulterior Convenția militară cu Antanta. Total nepregătită pentru un astfel de conflict, cu o armată neinstruită și lipsită de armament, România este învinsă în Campania din Dodrogea, suferind numeroase pierderi materiale și umane. Evoluția ulterioară a evenimentelor, înfrângerile succesive ale Armatei Române au dus la ocupația militară a două treimi din teritoriul României. A fost, așa cum afirmă unii istorici, una din cele mai grele forme de dominație străină pe care poporul român le-a cunoscut de-a lungul istoriei sale: „Regimul a fost terorist, iar jaful organizat în detalii”⁹.

Tabloul infernului cauzat de război este zugrăvit de Hortensia Papadat-Bengescu prin intermediul personajului Laura din romanul *Balaurul*, soră de Cruce Roșie în infirmeria de pe peronul gării din Focșani, precum și în spitalul din localitate. Aceasta a trăit la intensitate maximă întreaga experiență, pe care o descrie uneori în cele mai mici amănunte: „oameni bolnavi, masacrați și îngroziți, care te buiau împăcați cu barbaria legilor crunte... Pe târgi, mumii învăluite în mantale întunecoase stau inerte”¹⁰.

Romanul *Balaurul* al Hortensiei Papadat-Bengescu este, putem spune cu certitudine, primul document important din vastul act de acuzare pe care scriitorii noștri l-au adresat împotriva războiului între 1920-1930¹¹.

Atmosfera acestui mic oraș de târgoveți, descrisă din momentul intrării oficiale a României în război, nu este nici pe departe o însemnare dintr-un jurnal, ci experiența directă, trăită de autoare, întruchipată prin personajul Laurei. În contextul neputinței de a se adapta la viața socială de zi cu zi cu toate nimicurile ei, Hortensia Papadat-Bengescu scria lui Garabet Ibrăileanu în 1916 că „aștepta și dorea brutalitatea războiului ca un leac durerilor sale prea subțiri; îmi pregătesc un suflet de soră neobosită a rănilor fizice, de salvatoare de vieți, convinsă că poate sunt mai culpabilă redându-le-o decât flagelul care le-o ia”¹².

Toată perioada aceasta a războiului, în care implicarea sa ca soră de Cruce Roșie a fost una totală, i-a marcat profund întreaga existență. Boala, care era pretutindeni, sângerile, durerile, frica, lipsurile erau generalizate. În fața acestei suferințe generale a intervenit imediat uitarea de sine, care a caracterizat-o toată această perioadă în care a îngrijit răniții sosiți cu trenurile la Focșani. Toate aceste trăiri interioare au fost declanșate la auzul gornștilor care treceau pe străzile orașului, strigând sfidător: „Azi, 14 august... s-a decretat războiul!”¹³. Prin intermediul Laurei, personajul principal, scriitoarea considera acest moment ca fiind unul în care „fiecare înceta de a mai socoti casa și nevoile ca centrul egoismului său. Același egoism era acum strămutat pe o preocupare de domeniul comun”¹⁴.

Ceea ce impresionează în mod deosebit este relatarea suferințelor îndurate, atât a locuitorilor orașului, cât și soldaților răniți, îndurarea acestui calvar de nedescris din care în final spera să se nască o lume nouă, o lume mai bună. În condițiile în care pe toate străzile mișunau oameni grăbiți, căruțe, soldați, trăsuri, camioane și totul era în mișcare, ea a simțit nevoia „să folosească și să se simtă folositoare”¹⁵. Astfel a apărut ideea de a lucra la infirmeria de pe peronul gării, înființată în condițiile în care s-a constatat că nevoile și suferințele răniților de pe front, în drumul lor către spitalele din țară, presupuneau și unele popasuri. Astfel, numărul mare de persoane care tranzita această gară a făcut-o pe scriitoare să noteze la un moment dat că această gară devenise al doilea mare centru de pelerinaj; aici își făceau veacul inclusiv locuitorii orașului, mânați de curiozitatea de a vedea soldații răniți aflați în tranzit. Inițial, numărul soldaților sosiți la infirmeria de pe peron, care necesitau îngrijiri medicale, era destul de mic. Astfel, în timpul petrecut aici avea să „împletească manșete delicate din lână albă, pe care degetele îi umblau cu plăcere”¹⁶.

Dar iadul avea să se dezlănțuie curând... Momentul sosirii primului pacient în infirmerie avea să-i rămână pentru totdeauna întipărit în minte. Aceasta și pentru că, deși se oferise voluntară în acest serviciu, nu urmase cursul pregătit și în consecință nu știa nici măcar să panseze o rană.

Astfel, trăirile din momentul întâlnirii primului pacient au fost deosebit de intense. Impresionant este tabloul zugrăvit al rănitului la mână: „fibre, cu sânge, cu puroi, cu mii de așchii, de oscioare zdrobite”; „din pielea și carnea mâinii, așa cum vor fi fost odată, nici o urmă”... „un terci roșu, galben, vânat. Toată piftia asta, care se ținea atârnată pe tendoane în forma unei mâini...”¹⁷. Dar tot acest tablou al foamei și suferinței o va face să se întrebe „... Oare pentru ce atâta sânge?”¹⁸.

Emoția simțită în așteptarea, pe peronul gării, a primului tren de răniți a fost una aparte. Cu cât trenul întârzia să apară, cu atât sentimentele se amplificau și se amestecau la acest „prim semn vizibil al jertfei” care urma să vină. Sosirea trenului mult așteptat de toți, era „semnul material al măcelului”¹⁹. În condițiile intensificării atacurilor aeriene asupra orașului, luminile fuseseră stinse, iar gara „cu așteptarea ei posomorâtă, era sinistră”. Așteptarea acestui tren cu răniți bucura, dar și întrista, chiar îngrozea. Necunoscutul și toată durerea cuprinsă în el genera o emoție aparte. După îndelungi amânări și așteptări, apariția primului tren al suferințelor este comparată cu sosirea unui „balaur cu ochi de foc”, „negru și lung cu geamurile întunecate, ca o reptilă sumbră”²⁰.

Acest tren inspira teamă și fascinație în același timp, pentru necunoscutul ce aducea cu el; fascinația și admirația pentru cei care luptaseră pentru țară, care își sacrificaseră totul pentru împlinirea idealului național. Era o simțire unică din toate punctele de vedere, simțire pe care Hortensia Papadat-Bengescu a reușit să o descrie în cele mai mici detalii. Emoția simțită în acele momente era maximă, nu mai văzuse așa ceva, iar în același timp avea impresia că „mila sa era un scop, nu o simțire”; emoția aceasta era amestecată cu o puternică compasiune, dar și admirație pentru cei ce luptaseră pentru țară, aceste sentimente fiind trăite pe tot parcursul șederii sale la infirmeria din gară. Răniții erau „jertfa și nădejdea” tuturor, considerând că era datoria sa morală în aceste momente de grea încercare „să-i conducă sufletește până la pragul spitalului, unde veghea ei înceta”²¹.

Toate trenurile cu răniți, simbol al jertfei erau asemenea iadului pe care chiar dacă nu-și dorea să-l vadă, totuși se avânta cu mare curaj și dăruire în „miezul măruntaielor, acolo unde Balaurul mistuia și frământa”.

Nu putea să nu vadă cum „... se grămădeau în durere unii peste alții, se târau de la unii la alții, se dezlegau de pansamente unii pe alții...”; „pătrundea astfel în suflarea interioară a Balaurului unde, emanația morbidă umplea vagoanele”²².

Trenurile acestea ale suferinței, asemenea „balaurului”, au continuat să fie văzute aidoma unor „fiare cu capul și cu solzi de zale cenușii, cu nări de vopsea roșie și mustați de tuș...”²³. Ele treceau zilnic prin gara considerată a fi un loc privilegiat, unde tot războiul defila. În același timp, tot tabloul zugrăvit scoate permanent în evidență ororile conflictului armat, suferințele nemărginite, tragediile, durerea, dar și repulsia simțită pas cu pas, zi de zi. Deși suporta cu greu, atât imaginea răniților, mirosurile emanaate de răni, dar și de corpurile aflate uneori în descompunere, comportamentul său vis a vis de toți acei soldați răniți îngijiți la infirmeria din gară, cât și la spital, a fost unul impecabil. Dorința sa de a se simți utilă, de a recompensa sacrificiul acelor oameni curajoși era imensă. Reprezentativă în acest sens este descrierea momentului în care este nevoită să îngrijească pe acel țigan respins de toți. Deși „emanația aceea putredă, care ieșea din el, îi pătrundea prin nas, în ochi, în creier, pe sub piele și o sufoca... îi era groază și scârbă de ochiul lui, de gură, de vorbele acelea miloage... și mirosul o înăbușea”²⁴. Nu a ezitat nici un minut să își îndeplinească datoria.

Războiul i-a dat posibilitatea să surprindă natura umană sub diferitele sale aspecte; pornind de la eroi gata să-și dea viața pentru țară, la cei pentru care sacrificiul suprem pentru binele comunității era de neînțeles; drama morții ce stăpâna este amplificată printr-o serie de descrieri sugestive. Scriitoarea surprinde obiectiv, prin prisma participantului direct la evenimente, caracterul oamenilor în momente de criză, ale cruntului război. Astfel este surprinsă imaginea omului preocupat de propria sa persoană, de supraviețuire, pentru care sacrificiul suprem nu există. Dimpotrivă, teama de a merge pe front, de a infăptui idealuri mărețe nu există. Un astfel de individ este Dimitrie, descris ca fiind un animal, cu instincte specifice, un „dihor”. El este văzut ca acea vietate care „nu bea sângele... i-l soarbe ca să-l ție în viață uscat și să-și hrănească din el viața lui nemernică, fricoasă și brută”²⁵.

La polul opus este zugrăvit cu măiestrie portretul rezervistului Cojocariu, „unul din țărani intelectualizați, nemulțumiți cu ideile conducătoare ...”, „fire necăjită”, „onest sub asprimea lui, plin de calitate temeinice soldățește și cetățenești”²⁶. Acesta luptase pentru un ideal, iar în ultimile clipe din viață nu a ezitat să-și arate, așa cum a știut el mai bine, iubirea pentru aproapele său. Recompensarea ordonanței sale care îi salvase viața, parcă vrea să spună că sacrificiul său nu va fi fost în zadar.

În opoziție cu cei doi, „coana moașă”, deși complet prinsă în acest tumult al evenimentelor, încerca să nu-și facă vizibile trăirile „povestindu-și romanul vieții” și „visele patriotice”. Aceasta era văzută ca „cea care-și procura de ocazie tot necesarul traiului: alimente, locuință, încălzit. Își organizase acum o viață bazată pe starea de război și pe slujba foarte auxiliară pe care o avea la gară”²⁷. Traiul zilnic dus de această moașă făcea să pară că războiul era o normalitate cu care conviețuia fără probleme în „căsuța sa mică de cărămidă”. În același timp, „credița în propria sa putere vizionară, era sinceră și activă”. „... Harnică și inimoasă cu bolnavii, generoasă cu toată lumea și plină de patriotism înflăcărat”, aceasta este văzută ca un personaj cu totul original²⁸.

Nu este uitată nici imaginea orașului, sub zgomotul asurzitor al tunurilor; deși luptele care se apropiau ar fi trebuit să salveze orașul, „frica se așeza pretutindeni, cuprinse toate ceasurile, toate mișcărilor”²⁹. Sosirea în oraș a trupelor aliate rusești nu a fost tocmai cum se aștepta; cei ce trebuiau să ajute la eliberarea orașului au contribuit la adâncirea suferințelor focșănenilor. Imaginea degradantă a orașului în care aliatul venise eliberator, este surprinsă realist de Hortensia Ppadat-Bengescu, ca martor ocular la evenimente. Rușii s-au dedat la „spargerii, bătăi, scandaluri...”, „consumau apă de colonie ca băutură întăritoare și se dase cep tuturor beciurilor”. „Vinul curgea pe șanțurile străzii, prăfuit, noroios, gâlgâind la gură de canaluri”, în timp ce „soldații... cerșeau”, iar alții „aruncau pumni de ruble”³⁰.

Îngroziți, de data aceasta de aliați, oamenii căutau să se ascundă acum când, „sosiseră timpurile umilinței”. Imaginea oamenilor înspăimântați de noua stare de fapt, când erau considerați doar „numere”, „obiecte” nefolositoare, lipsite de orice drept, impresionează profund.

În micul târg al Focșanilor, oamenii nu sufereau doar de problemele și lipsurile aferente războiului, trebuiau să îndure în plus și umilința. Intelectuali care executau munci sub demnitatea lor, era o normalitate a acelor timpuri. În plus, la toate acestea, răspândirea „epidemie de gripă malițioasă” făcea numeroase victime, fără însă a provoca panică „din cauza disciplinei sanitare riguroase”³¹. Este realizat astfel un tablou complet al orașului din această perioadă a războiului, cu ocupația germană inițial, cu umilințele aliaților, unde „mizeria traiului îmbătrânise pe toată lumea”. „Așa erau acum orașenii: subțiați, fantomatici, se uitau unii la alții, prețuindu-și zveltețea sau plângându-și pagubele”³². Doi ani de zile, Focșaniul s-a aflat sub ocupație străină, timp în care „multe umilințe și multe lipsuri au răbdat ai noștri și au sperat”³³.

Toată această perioadă a ocupației s-a caracterizat prin măsuri represive aplicate populației locale, pedepse asupra celor care încălcau legea germană instituită, prin abuzuri, jaful sistematic al resurselor de tot felul, dar și crime și execuții săvârșite sub diferite motive. Într-un document semnat de Ion Romanoae, secretarul Primăriei de la acea vreme, era menționat: „niciodată județul Putna n-a avut o situație mai grea și niciodată n-a fost mai încercat ca în actualul război. Pe toată întinderea, timp de doi ani, județul nostru a suferit cumplit de pe urma războiului. Armatele inamice conduse de nevoile războiului s-au lăsat cu toată greutatea lor asupra acestui județ, rechiziționând orice provizii, acaparând orice sursă de producție și existență, storcând și distrugând totul fără milă și fără cruțare”³⁴.

Fin observator al vieții sociale în condițiile date de război, autoarea „admira cum înjosirea traiului, vulgaritatea mediului, netrebnicia boalei nu putuseră înlătura un aer de distincțiune”³⁵. Trăind în această atmosferă morbidă, „conviețuind cu moartea”, toți acești ani ai războiului, cu suferințele aduse au făcut ca oamenii să fie totuși mai buni, mai sensibili, mai înțelegători.

Semnarea Armistițiului la Focșani (26 noiembrie 1917) a adus o atmosferă deosebită în orașul de pe malurile Milcovului unde războiul era considerat „totodată o slavă și o nebunie cruntă”³⁶.

Putem astfel spune că, „pentru cercetarea istorică, literatura războiului a fost și rămâne un document esențial de reflectare

și evaluare a evenimentului privit ca faptă și trăiri umane...”³⁷

Proza literară românească inspirată de evenimentele și faptele Primului Război Mondial, printre care se numără *Pădurea spânzuraților* a lui Liviu Rebreanu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* a lui Camil Petrescu, *Strada Alexandru Lăpușeanu* a lui M. Sadoveanu etc. i-a caracterizat pe cei care au scris despre marea conflagrație, oferindu-ne în același timp și o imagine de ansamblu asupra marelui flagel. Prin intermediul romanului *Balaurul*, Hortensia Papadat-Bengescu ne împărtășește o imagine directă a evenimentelor trăite prin ochiul unei femei care a stat la căpătâiul răniților, a orașului de pe Milcov cu frământările și tragediile lui în timpul ocupației germane din Primul Război Mondial.

Întrebată într-un interviu „care e cea mai frumoasă faptă ce ați săvârșit în viață?”, Hortensia Papadat-Bengescu răspundea:

„M-am oferit cu pasiune, cu frenezie, aproape cu dezertare de la orice datorie familială, răniților. M-am identificat cu natura, cu știința care luptau să-i salveze, la măsuri care îmi dau curajul a spune că uneori am reușit a întoarce pe unii din ei de la moarte; am ales omul cel mai simplu, soldatul simplu care avea mai puține resurse, și anume cazurile disperate”³⁸.

Impactul profund avut de toate aceste trăiri din timpul războiului au determinat-o pe scriitoarea să afirme că, „dacă îmi scapă numele unui rănit nu mai pot scrie până când nu-l aflu... Dacă nu îmi amintesc sala anume din spital a vreunui episod, aștept până când îmi aduc aminte că era cea de la etaj sau stânga. Aici – fie el cât de modest-nu valorează decât documentul. Atmosfera are aceeași exactitate”³⁹.

În ultima perioadă din viață, boala i-a îngreunat mult scrisul Hortensiei Papadat-Bengescu, uneori chiar tulburându-l. În afară de nuvela cu elemente autobiografice *Spovedanie*, nimic din ceea ce a scris nu a reușit din păcate să finalizeze, deși proiecte au existat. În această ultimă perioadă a vieții a răspuns numeroaselor solicitări venite din partea unor publicații de prestigiu ale vremii, cu care a avut o fructuoasă colaborare. Scriind inițial fără vreo intenție literară, așa cum afirma însăși Hortensia Papadat-Bengescu în 1937, aceasta a ajuns datorită scrierilor sale să fie considerată prima femeie mare scriitoare din literatura română.

Ea a lăsat posterității o vastă operă literară ce ocupă un loc important în istoria literaturii noastre, bucurându-se de o unanimă apreciere.

Hortensia Papadat-Bengescu a încetat din viață la 5 martie 1955 în București, fiind înmormântată în cimitirul Bellu.

Note:

¹Valeriu Ciobanu, *Hortensia Papadat-Bengescu*, Editura pentru Literatură, București 1965, p. 10-11.

²Florin Mucsalu, *Dicționarul scriitorilor și publiciștilor vrânceni de la origini până în anul 2000*, Editura Revista V, Focșani.1999,p., 118.

³Virgil Ierunca, Geo Dumitrescu, *De vorbă cu doamna Hortensia Papadat-Bengescu*, Vreamea, 6 august 1942, p.8.

⁴Valeriu Ciobanu, *Op. cit.*, p. 15.

⁵Horia Dumitrescu, *Focșanii în nuvelistica de război a Hortensiei Papadat-Bengescu în Cronica Vrancei*, vol. VII, Editura Pallas, Focșani, 2008, p.246.

⁶Silvian Iosifescu, *Scriitori și curente – Hortensia Papadat-Bengescu*, Viața Românească, 1957, p.165-169

⁷Horia Dumitrescu, *Op. cit.*,p. 257.

⁸Gheorghe Crăciun, Emil Manu, *110 ani de la nașterea Hortensiei Papadat-Bengescu, O inovatoare a romanului românesc*, România Literară, 1986, p. 12-13.

⁹Marilena Sima, *Focșanii sub ocupația germană în anii Primului Război Mondial 1916-1918*, Editura Palas, Focșani, 2012, p. 47.

¹⁰Hortensia Papadat-Bengescu, *Balaurul*, Editura Minerva, București, 1978, p.45.

¹¹Silvian Iosifescu, *Op. cit.*, p.169.

¹²Roxana Sorescu „*Balaurul*” sau romanul între subiectiv și obiectiv, Postfață la *Balaurul*, Editura Minerva, București, 1978, p. 219.

¹³Hortensia Papadat-Bengescu, *Op. cit.*, p. 10.

¹⁴*Ibidem*, p.17-18.

¹⁵*Ibidem*, p.20.

¹⁶*Ibidem*, p.22.

¹⁷*Ibidem*, p.71.

¹⁸*Ibidem*, p.193.

¹⁹*Ibidem*, p.42.

²⁰*Ibidem*, p.45.

²¹*Ibidem*, p.47.

²²*Ibidem*, p.76.

²³*Ibidem*, p.79.

²⁴*Ibidem*, p.119-120.

²⁵*Ibidem*, p.156.

²⁶*Ibidem*, p.151.

²⁷*Ibidem*, p.131.

²⁸*Ibidem*, p.133.

²⁹*Ibidem*, p.157.

³⁰*Ibidem*, p.160.

³¹*Ibidem*, p.169.

³²*Ibidem*, p.168.

³³I. M. Dimitrescu, *Însemnări cu privire la orașul Focșani*, Ed. Terra, Focșani, 2013, p. 21.

³⁴*Arhivele Naționale Vrancea, Fondlon Romanoae*, inv. nr. 22310, f.26.

³⁵*Ibidem*, p.171.

³⁶*Ibidem*, p.211.

³⁷Horia Dumitrescu, *Op. cit.*, p. 258.

³⁸Corneliu Stoica, *Profiluri Gălățene – Hortensia Papadat-Bengescu*, Viața Nouă nr. 5945, 1964, p. 2.

³⁹Gheorghe Crăciun, Emil Manu, *Op. cit.*

România în vremea Primului Război Mondial. Între agonia și extazul societății românești din acea vreme...

---Nicolae Uszkai,

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Filiala județeană „Nicolae Titulescu” Brașov

Motto:

„Istoria își bate joc de cei care nu o cunosc, repetându-se.”

Nicolae Iorga

Prin rândurile de azi, vă propun să ne întoarcem „preț de un gând” prin istorie și să ne aducem aminte de lucruri și timpuri mult mai grele decât cele pe care le trăim azi și despre care ne plângem zilnic în veșnica, fascinanta și eterna noastră Românie. „Povestea” de astăzi e posibil să fie cam lungă pentru răbdarea unora, dar ea ne duce prin istoria noastră mai mult sau mai puțin fericită de la începutul veacului trecut. De fapt, mă refer la niște „povești” mai puțin fericite mai ales dacă ne aducem aminte de prima parte a participării țării noastre la prima conflagrație mondială. Ideea de a vă propune azi popasul acesta din istorie mi-a venit de la o carte pe care am citit-o relativ recent și pe care mi-a făcut-o cadou fiul meu, el știindu-mi pasiunea pentru istorie și lectură. Este vorba despre o carte interesantă și inspirată din realitățile dure ale anului 1916, carte apărută într-o reeditare din 2023 la Editura Humanitas. Titlul acesteia este „Retragerea. Povestea unui dezastru, Octombrie-Decembrie 1916” de Ștefan Zeletin. Am citit-o cu mare atenție și pot depune mărturie că este o carte deosebit de interesantă, lipsită de mitizarea dusă, din păcate, de multe ori, pe culmile neadevărurilor evidente. Mărturiile din carte sunt veridice și inspirate din mai multe „crunte” realități ale vremii.

În primul rând, voi menționa faptul că Ștefan Zeletin a participat ca ofițer în campaniile din al Doilea Război Balcanic (1913) și Primul Război Mondial (1916–1918), luând parte, printre altele, la bătălia de la Oituz și primind mai multe decorații pentru bravură.



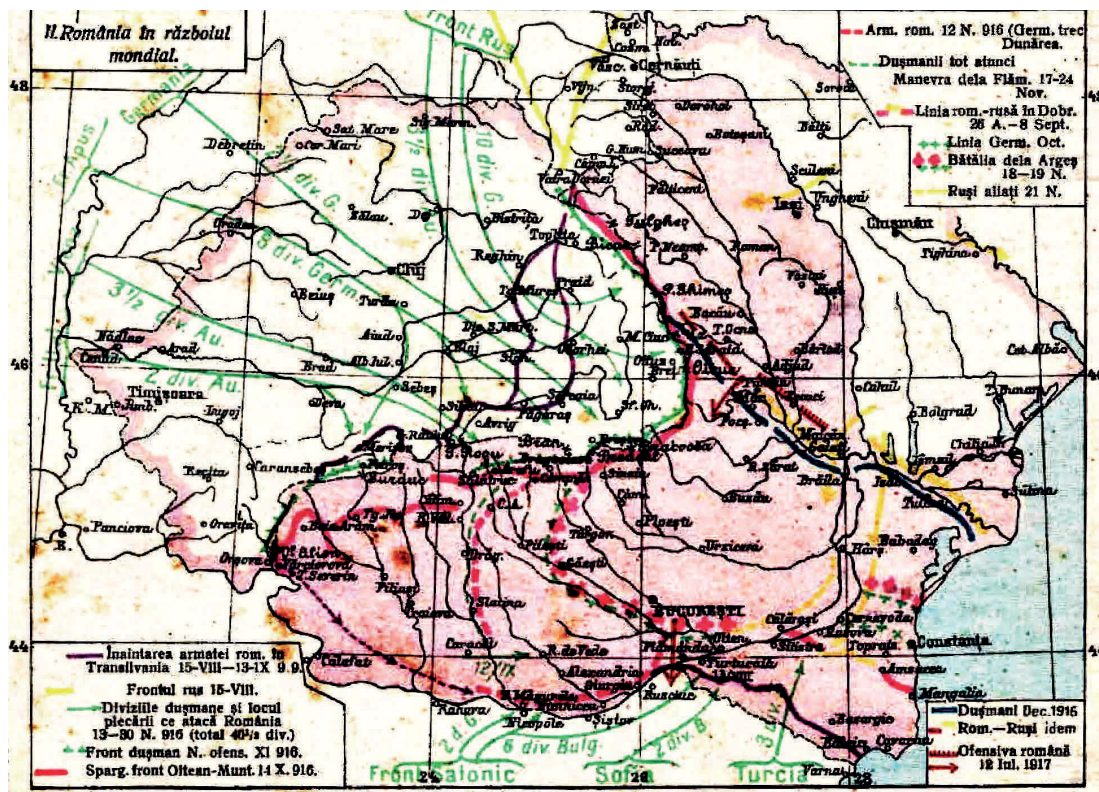
Coperta 1 a cărții „Retragerea...”

Volumul său „Retragerea...”, despre care amintesc acum, publicat inițial în anul 1926, descrie în termeni critici defensiva României în nordul Munteniei în toamna anului 1916. Desigur, nu mi-am propus să fac aici o recenzie a acestei cărți, dar nu pot să nu reamintesc cele spuse în prefața cărții de către Sorin Cristescu, cel care a îngrijit această ultimă ediție a cărții.

Acesta spune că: „Memoriile lui Ștefan Zeletin sunt un rechizitoriu dur la adresa pregătirii precare a armatei în toamna anului 1916, odată cu intrarea României în război. Prea puține au fost vocile care să treacă peste tendința eroizantă și să aiba curajul, la fel ca Zeletin, de a descrie incompetența autorităților civile și militare, debandada în care s-a făcut retragerea trupelor, după entuziasmul intrării în Transilvania. Cu atât mai sfâșietoare sunt paginile în care autorul descrie prăbușirea moralului soldaților, disperarea lor care-i împingea să se predea inamicului, precum și tragedia populației pornite în refugiu înspre Moldova. Cartea aceasta rămâne una dintre cele mai zguduitoare și autentice mărturii - povestea unui filozof-ofițer captiv într-un dezastru de altfel previzibil.”¹ Pe de altă parte, nu pot să nu amintesc de modul în care Cezar Papacostea, cel care a scris postfața cărții a „marcat” magistral esența acestei lucrări: „O indignare sfântă respiră din fiecare cuvânt al amintirilor de război pe care le-a consemnat în dureroasa scriere *Retragerea...În scrisul său, autorul nu cunoaște cruțare, convenție, perifrază...Mai puțin ca oriunde și mai puțin ca orice, veți găsi în preocuparea lui Zeletin minciuna și farsa; cu deosebire lipsește*

convenționala minciună a puțin închegatei noastre societăți. Zeletin are în schimb - și o are fără s-o caute - o naturală cutezanță, izvorâtă din autoritatea ce-i însoțește pretutindeni cuvântul lui scris.” - (1935).²

În carte, Ștefan Zeletin mărturisește dureros că și el s-a decis de mai multe ori să pună capăt chinurilor sale predându-se inamicului, „dar când împotrivirea noastră ajungea la capăt și când în zare se vedeau cele dintâi căști germane, gândul că orice soldat dușman va fi stăpân pe soarta mea îmi zdruncina iarăși hotărârea, și atunci făceam și eu ca ceilalți: luam fuga înapoi”.³ Nu am să mai descriu nimic din carte, lăsându-vă plăcerea lecturii, ci am să trec doar peste câteva aspecte care ne-au marcat istoria acelor ani și care se întretaie cu cele povestite de autor în această carte și care, din păcate, se potrivește cu multe aspecte ale intrării cu oîștea-n gardul istoriei a „preamiserupistelor” noastre guvernări „post-decembriste” față de soarta prezentă și viitoare a actualei noastre patrii. Să-mi fie cu iertare inventarea de noi cuvinte mai puțin compatibile cu DEX-ul, dar...„n-am găsit altă rimă”, ca să parafrazez un celebru scheci de pe vremuri al lui Toma Caragiu și Mircea Diaconu!



Extras din: ATLAS GEOGRAFIC ISTORIC, ECONOMIC ȘI STATISTIC aprobat de onor Ministerul de Instrucție cu Ordinul nr. 830 din 6 iulie 1934

Situația generală a operațiilor militare pe frontul românesc în 1916-1917

Este mai mult decât evident pentru cine a studiat istoria acelor timpuri faptul că jocurile istoriei au făcut să ne aflăm în anul 1916 la intersecția jocurilor geopolitice și militare dintre Antantă și Puterile Centrale, Puteri Centrale cu care tocmai ce avusesem acea alianță „triplă”, parafată și semnată într-un acord secret de către clasa politică și suveranul țării de la acea vreme. Antanta, având nevoie de noi ca Puterile Centrale să slăbească un pic presiunea pe frontul de Vest, ne-au promis „verzi și uscate” și au forțat intrarea României în război de partea Antantei, cu scopul declarat de a elibera Transilvania din ghearele monarhiei dualiste. Astăzi știm că prima parte a campaniei militare după intrarea trupelor române în Transilvania a decurs relativ bine în confruntarea cu forțele austro-ungare, dar, mult mai repede decât ar fi trebuit ori decât s-ar fi așteptat opinia publică românească, au început și „rateurile” în desfășurarea operațiilor militare, mai ales după mutarea pe frontul transilvan a mai multor mari unități germane venite urgent în sprijinul aliaților austro-ungari.

Ca să fim cinstiți cu istoria, scopul Antantei începea să se realizeze, având în vedere că acele divizii germane aduse în Transilvania veneau de pe Frontul de Vest și le dădeau aliaților momentele necesare de respiro pentru refacere și revenire înapoi „în afacere”.

Presiunea germană, bazată pe o dotare, instruire și experiență de luptă copleșitoare în comparație cu ai noștri, a fost urmată, inexorabil, de intrarea ulterioară a trupelor inamice în Muntenia. Trecerea Carpaților de către forțele Puterilor Centrale și ofensiva dinspre sud a forțelor de sub comanda lui Mackensen au pecetluit, de fapt, soarta Munteniei.

Trebuie spus că, deși trupele române s-au apărat peste tot, uneori cu îndârjire, alteleori fără (așa cum zice autorul în cartea despre care vă aminteam anterior) superioritatea materială și cea de comandă a armatelor inamice, în special a celei germane, a fost decisivă, oricât am încerca „să dregem busuiocul” în cuvinte frumoase azi. Ulterior, pierderea Bucureștiului a determinat, după cum se cunoaște, retragerea guvernului, a familiei regale și a armatei în Moldova într-o situație demnă de cele mai negre coșmaruri și înlocuirea celei mai mari părți a trupelor destinate apărării frontului „stabilizat” la porțile Moldovei cu unități noi venite din Rusia.

Ca o subliniere a celor povestite în carte de către Zeletin, aș dori să vă aduc aminte faptul că, asupra operațiilor militare ale României în prima parte a campaniei, cea din toamna anului 1916, Nicolae Iorga a făcut o critică dură la adresa tuturor factorilor implicați în declanșarea și, mai ales, în buna pregătire a participării noastre la război. Într-adevăr, dacă din punctul de vedere al alegerii momentului în care România a intrat în război, marele istoric recunoaște că s-a făcut sub presiunea Aliaților, mai departe el a avut cuvinte grele la adresa conducătorilor militari și politici ai țării care au fost direct răspunzători de ceea ce s-a întâmplat pe parcursul campaniei din 1916. Trebuie spus, în acest context, că, deși Nicolae Iorga nu se ridica împotriva participării noastre efective la război, el a blamat conducătorii politici, în special viziunea prim-ministrului de atunci, cel care considera că participarea României la lupte va fi doar o parte secundară a unei mult mai importante diplomații, și spunea că această viziune „*era influențată de opinia generală că războiul se va termina curând*”.⁴ Nicolae Iorga a criticat, de asemenea, și unele decizii ale premierului care-i numise la conducerea unor mari unități ale armatei pe unii comandanți fără merite, dar și incompetenți, precum și starea de pregătire și înzestrare a armatei anterioară intrării în război, dar critică, mai ales, starea morală a clasei politice din România acelor vremuri, clasă politică gata oricând, să-și servească mai ales propriile interese decât pe cele ale țării. Am, parcă, un deja-vu! Dumneavoastră, cei care citiți aceste câteva rânduri, nu-l aveți?

De multe ori ne plângem azi că o ducem greu, ca țară, și că ieșim greu din situații imposibile, dar, dacă stăm un pic și judecăm situația de atunci a țării, vom vedea că greul cel mare a fost dus atunci, demult, de către oamenii acestei țări, nu acum! În decurs de doar câteva săptămâni, Moldova și principalele sale orașe, în frunte cu orașul Iași, a fost, realmente, invadată nu doar de clasa politică și administrativă de la București, dar și de valuri de refugiați din Muntenia și Dobrogea, provincii ocupate de trupele germane, austro-ungare și bulgare, populația crescând în Moldova de circa patru ori. Cine umbla pe drumurile Moldovei în pribegia și durerea retragerii?

Păi, „valuri” umane de toate felurile: oameni mai săraci ori mai bogați, soldați răniți sau pierduți de unitățile lor, ofițeri debusolați de rapiditatea evenimentelor în curs, politicieni sau afaceriști mai cinstiți ori mai veroși, moșieri sau magnați ori simpli funcționari din capitală și din alte orașe ale Munteniei, într-un „malaxor”

De notorietate în presa ieșeană a vremii erau și informațiile despre numărul imens de morți și răniți atât de pe front, cât și în urma epidemiei de tifos exantematic, epidemie care a secerat un număr uriaș de oameni, la „întrecere” cu gloanțele și proiectilele tuturor categoriilor de armament din dotarea Puterilor Centrale.



Aspect dintr-o „pauză” de lupte pe timpul retragerilor spre Moldova

uman în care toți își căutau cu disperare un refugiu și un oarecare rost în Moldova.

Ar trebui să ne aducem aminte că ziarele locale de atunci din Iași, apărute în prima jumătate a anului 1917, ziare precum „Evenimentul”, „Opinia” sau „Ecolul Moldovei” au reflectat fără excesele de „triumfalism” și eufemismele postbelice, realitatea cruntă și crudă, publicând atunci, „la cald”, numeroase reportaje și știri cuprinzând informații despre lipsa produselor de îngrijire (adică simplul săpun), penuria de alimente, criza de locuințe, epidemiile și conducerea politică „cu oiștea-n gard”. Din toate aceste ziare răzbăteau o serie-ntreagă de resentimente, exasperarea și chiar revolta ieșenilor față de aroganța unora dintre nou-veniții bogați de pe la București, față de abuzurile unora dintre ofițerii români trăitori în spatele frontului, ca să nu mai vorbim de aroganțele și abuzurile militarilor ruși de orice grad ar fi fost aceștia.

Epidemia respectivă a fost cauzată de aglomerația excesivă și de lipsa unor elementare măsuri de igienă personală și colectivă. Era de notorietate și faptul că, de prea multe ori, oamenii dormeau oriunde altundeva decât în locuri decente, claie peste grămadă, de multe ori în aceleași locuri cu animalele, nu se spălau pentru că nu aveau cu ce, iar foamea era la ordinea zilei și aceasta seceră la fel de multe vieți precum vâjâitul proiectilelor inamice.

Este de reamintit și faptul că, din presa locală ieșeană a vremii anului 1917, nu au lipsit nici articolele care criticau aspru „lipsa de prevedere, organizarea haotică și nerațională, precum și slaba capacitate administrativă a autorităților.”⁵

Tensiunea socială acumulată în Moldova anului 1917 și, mai ales la Iași, atingea adesea pragul nivelului de revoltă populară, iar starea de spirit a populației civile (dar și a militarilor) trebuia ținută sub control și îmbunătățită cumva. În ceea ce privește situația generală și a „mersului” războiului, reamintesc faptul că frontul s-a stabilizat la începutul anului 1917 atât din cauza venirii iernii aspre cât și din cauza stării de epuizare în care se aflau multe unități ale armatelor Puterilor Centrale.

Pe lângă aceasta, multe unități germane și austro-ungare au fost trimise pe alte fronturi unde situația militară a Puterilor Centrale era mai dificilă. Nu trebuie să uităm și că revoluția rusească din martie 1917 dădea speranțe liderilor politici și militari germani că o pace separată cu Rusia ar fi putut fi posibilă.

După această perioadă, armata română a arătat cu totul altfel și a acționat cu totul opus celor descrise în cartea lui Ștefan Zeletin despre care vă aminteam pe la începutul acestor rânduri.

Trebuie să ne mai aducem aminte și că, la nivelul anului 1917, statul și întreaga societate românească se aflau într-un moment de cotitură și este evident faptul că dezastrele care au marcat campania anului 1916 și-au pus amprenta asupra lor. După cum aminteam anterior, pe de-o parte, membrii casei regale, guvernul, parlamentul și mare parte a instituțiilor de stat și de guvern (inclusiv Banca Națională și Casa de Consemnațiuni precum și alte instituții) s-au retras din noiembrie 1916 în



Pluton de mitraliori pe frontul din Moldova în vara anului 1917

În acest context, trupele germane care acționau în România au primit ordin să se abțină de la atacuri sau acțiuni prea evidente și care ar fi putut perturba negocierile cu partea rusească. Evidența istorică ne spune că, din ianuarie 1917, timp de jumătate de an, frontul din Moldova s-a menținut în condiții de liniște și calm, permițând armatei române, sub supravegherea generalului Berthelot și a Misiunii Militare Franceze, să înceapă, în eforturi conjugate, un amplu și intens program de pregătire și înzestrare în vederea reluării luptelor în vara lui 1917.

Moldova, zonă considerată mult mai sigură, în acel moment, după stabilizarea frontului în Poarta Focșanilor. În aceeași situație era și armata care, în urma dezastrului de la Turtucaia și apoi prin pierderea bătăliei de pe Neajlov (sau bătălia pentru București, cum i se mai spune) și-a retras resturile unităților rămase, inclusiv noile contingente, în Moldova, în vederea reconstituirii și refacerii acestora, de data aceasta și cu importantul și necesarul sprijin oferit de Misiunea Militară Franceză.

De cealaltă parte, în sudul țării, inclusiv în capitală, apăruse tabloul unei Româнии aflate sub ocupația inamicului, cu toate greutățile și vicisitudinile care au reieșit dintr-o astfel de situație. Din dispoziția premierului liberal Ion I. C. Brătianu, cu ocazia retragerii în Moldova, în București au rămas o parte însemnată din membrii administrației locale, dar și fruntași ai Partidului Conservator, cu orientare evident germanofilă, precum P.P. Carp, Alexandru Marghiloman, Titu Maiorescu etc, dar și destui liberali, care, dintr-un evident oportunism politic, au preferat să se pună sub protecția liderului conservator Alexandru Marghiloman.

Este evident că a rămas pe loc, în Capitală, și o mare parte a bucureștenilor, în funcție de interesele ori posibilitățile de moment, o populație amestecată într-un mozaic format, majoritar, din femei, bătrâni, meșteșugari, calfe ori alți oameni săraci de prin mahalele orașului. Acestora li se adăugau eternii profitori de pe urma războiului, persoane diverse pentru care nu conta naționalitatea ori moralitatea celor cu care făceau afaceri ori condițiile în care își desfășurau activitatea. Existau, desigur, și diverși moșieri, negustori, cămătari ori proprietari de localuri sau prăvălii în această categorie.



Aspect din timpul ocupației germane a Bucureștiului

Referitor la acești oameni politici „plimbăreți”, renumitul ziarist Constantin Bacalbașa nota cu dezamăgire în memoriile sale: *„Atât de nemărginită este lașitatea unui mare număr de oameni, încât foarte mulți liberali de frunte, și atâția alții care au luptat pentru intrarea în război, reneagă totul, au uitat totul, insultă pe fruntașii politici, și liberali și conservatori, care au plecat la lași, și se duc de se umilesc în rugăciuni și protestațiuni la picioarele d-lui Alexandru Marghiloman, șeful partidului conservator filo-german”*.⁶

Din această paletă socială au făcut parte, de asemenea, și artiști, gazetari sau oameni de cultură, rămași în teritoriul ocupat de armatele Puterilor Centrale din diverse motive, de la lipsa de alternativă, până la oportunism sau dedicație oarbă ori chiar „lașitate națională”. Cel mai greu au dus-o, cantotdeauna în vreme de război, oamenii simpli și trebuie subliniat, încă o dată, că situația celor aflați sub ocupație în teritoriile aflate sub controlul Puterilor Centrale nu a fost deloc ușoară.

Pe lângă greutatea și amărăciunea „prezenței” războiului, epidemiile de tifos exantematic și febră tifoidă din iarna 1916-1917 au contribuit masiv la subminarea moralului și așa prea scăzut al românilor. La intrarea lor în București, trupele Puterilor Centrale au găsit, de fapt, o populație demoralizată, chiar disperată, care trebuia să-și ducă extrem de greu existența zilnică și să supraviețuiască cumva în acele condiții mai mult decât dificile. Condițiile foarte dure impuse de stilul extrem de autoritar al

Nu trebuie să uităm că Universitatea, Academia Română, dar și nenumărate școli ori licee, au fost închise pe termen nedeterminat, sau li s-a schimbat destinația, spațiile acestora fiind folosite uneori drept spitale de campanie pentru răniții din rândul ocupanților care, de la începutul verii 1917, au început să ajungă tot mai mulți de pe front. Comunicatele și știrile românești emane de la Iași privind evoluția evenimentelor de pe frontul românesc sau cel din apus ajungeau fie cu întârziere în Capitala ocupată, fie erau extrem de „periate” de



Aspect din timpul ocupației germane a Bucureștiului

autorităților de ocupație germane, impresionant, de altfel, prin eficiența sa, precum și jaful sistematic asupra populației din zona ocupată prin rechizițiile forțate și abuzurile frecvente, au apăsător și îngreunat mai mult traiul amărâtei populații românești. Trebuie să ne mai amintim și de faptul că a fost instaurată cenzura asupra principalelor mijloace de informare în masă, astfel că Bucureștiul a rămas doar cu un singur organ de presă, numit „Gazeta Bucureștiului”, acesta controlat fiind în totalitate de germani, în timp ce, în teatrele și cinematografele bucureștene, producțiile românești sau franțuzești, care rulară preponderent până atunci, au fost, pas cu pas, înlocuite cu cele germane sau austriece. Chestie de gust! Până și cafenelele celebre în epocă, confiscate, practic, de militarii germani și bulgari, și-au schimbat, peste noapte, denumirea sub autoritatea de ocupație.

cenzura germană, astfel că orice victorie a forțelor aliate ale Antantei era prezentată foarte pe scurt ori, mai ales, trecută sub tăcere. Cele mai multe informații se obțineau, de obicei, pe calea zvonurilor, din gură-n gură, prin intermediul birturilor ori cafenelelor, al caselor boierești, al diverselor locuri de întâlnire al „lumii bune” bucureștene ori din presa străină care ajungea la București. În acest context, eoul luptelor favorabile României de la Mărăști, Mărășești și Oituz nu a avut impactul scontat în rândul populației din zona ocupată pentru că veștile despre victoriile românești au ajuns cu mare întârziere sori trunchiate și evident, opinia publică românească din teritoriile ocupate a fost lipsită de posibilitatea unei evaluări mai apropiate de realitate a situației. Deși cu întârziere, oamenii au aflat, totuși, despre aceste victorii și au respirat ușurați, după o lungă perioadă în care își închipuiseră că și Moldova avea să devină un teritoriu ocupat precum Muntenia.

Pe aceeași linie de oprimări și vicisitudini s-au situat și arestările la care au fost supuși, încă din primele zile de ocupație, absolut toți cei care erau bănuți a fi împotriva ocupanților, sau care „cârteau” față de modul dur de manifestare al acestora. Pentru că arestările au sporit în intensitate, mai ales în urma multor denunțuri „anonime”, același Constantin Bacalbașa își amintea cu mare amărăciune cum, în acea perioadă, un căpitan german de la poliția imperială îi mărturisea unui cunoscut al său: „*Ciudată țară e țara dumneavoastră! Nu e zi în care să nu primim 20-30 de delațiuni în contra a tot felul de persoane. Asta în Germania ar fi cu neputință*”.⁷ Chiar nu știm câtă realitate ori adevăr conțin vorbele aceluși căpitan german, dar istoria ne-a demonstrat că obiceiurile acelei perioade, firește, păstrând proporțiile, se vor reedita în timpul anilor '50, de tristă amintire, dar și mai târziu, unele fiind „verzi” și perene și prin contemporaneitatea noastră „de zi cu zi”. În acea atmosferă, tensionată și sumbră, viața zilnică își urma cursul și, firește, compromisurile au existat. Că viața merge înainte, cu rele și cu bune, atâtea câte sunt! Pe toată scara ierarhică socială ori politică, cei slabi, oportuniștii ori cei disperati au preferat, în acest joc al supraviețuirii, să colaboreze cu inamicul. Există înregistrări scrise ale întrunirilor fruntașilor conservatori și discuțiile purtate de aceștia cu membri influenți ai autorităților de ocupație germane, discuții în care „manevrau” felurite și variate planuri în care plecau de la premisele că urma înlăturarea dinastiei regale, modificarea Constituției și alegerea unui alt guvern care să încheie pacea cu Puterile Centrale, toate concepute, firește, „spre binele țării”.

Este de notorietate faptul că un neclintit și fervent susținător al detronării regelui și instalării unui fiu al kaiserului german pe tronul României era chiar fostul lider conservator P.P. Carp, dar care nu a găsit destui aderenți la fel de „talibani” printre ceilalți lideri ai partidului.

Nu este mai puțin adevărat că P.P. Carp era, totodată, un bun român, o persoană demnă, cu caracter și verticalitate morală deosebită, dar, în acele condiții, era un germanofil convins, fiind un statornic al acestei orientări încă de la începutul carierei sale politice, un om politic convins că primejdia mare pentru România venea dinspre Rusia.

Dacă ar fi fost vreun „profet” politic ar fi realizat că pericolul era din ambele părți! Este de notorietate, de asemenea, faptul că furturile teritoriale ale Rusiei țariste și suferite de România au determinat și consolidat, în timp, această credință a sa, el fiind, totodată, un mare admirator al artei militare germane. Prin alianța cu Germania, P.P. Carp spera la o reîntoarcere a Basarabiei la România, fapt care s-a și realizat în 1918, după cum știm, printr-o conjunctură istorică favorabilă României. După cum era de așteptat, există destule mărturii scrise atunci ori ulterioare războiului că o altă categorie socială care a acceptat colaborarea cu trupele de ocupație, pe de-o parte, obligată de natura muncii, pe de altă parte, complăcându-se cu situația, au fost „amploniații”, adică funcționarii publici din administrația locală rămași în posturi și după ce nemții au instalat administrația militară. Și tot cum era de așteptat, în contextul foametei, bolilor, a lipsurilor de tot felul, în condițiile de existență a unei corupții atroce și a speculei, fraudele, cu referire cvasi-totală la cele economice erau întreținute de acești „amploniați”, în strânsă legătură cu cei din această administrație militară instaurată de Puterile Centrale, cu deosebire cea germană. Un exemplu definitoriu în epocă îl reprezintă o mare fraudă cu făina destinată fabricării pâinii pentru populația Bucureștiului, în care ar fi fost implicat însuși „primarele” urbei din acea vreme, colonelul Verzea, care s-a văzut nevoit să demisioneze în urma scandalului. Chiar și Al. Marghiloman, în memoriile sale, preciza date despre această hoție la nivel mare în care au fost implicați, firește, personal militar german, cu precădere ofițeri, niște proprietari de mori de pe lângă București și - cum altfel? - nelipsiții funcționari ai Primăriei, în frunte cu „dom' primarele” de atunci. Pe scurt, „doritorii” de câștiguri ilicite din acest „alișveris” (ori „mișmaș”, cum doriți) în loc să livreze întreaga cantitate de făină integrală rezultată din grâul primit, au fabricat ilegal griș și făină albă, pe care le-au vândut apoi la bursa neagră, în timp ce brutăriilor publice le-au fost livrate doar reziduuri. Cu acea „calitate” care reieșea de aici!



Aspect din timpul ocupației germane a României

Este cazul să ne amintim și că, în partea de Românie neocupată, adică în Moldova, lucrurile nu stăteau chiar pe roze, ci dimpotrivă, situația friza coșmarul! Pe lângă localnicii din Moldova, veritabilul exod de populație refugiată în Moldova, precum și cartiruirea trupelor unităților militare române și rusești au creat o aglomerație nemaîntâlnită în toate orașele moldovenești, cu precădere în Iași, oraș devenit „capitala provizorie” a României. Din păcate, marea masă a populației de pe meleagurile moldovene, dar și a celor refugiați din calea ocupanților, s-a lovit, la nivel de supraviețuire, de zidul lipsurilor economice generate de război. Care au fost cele mai mari provocări? Păi, de departe, le-am putea rezuma astfel: lipsa locuințelor, lipsa alimentelor strict necesare, specula generalizată, epidemia de tifos exantematic.

Acestea erau printre cele mai grele încercări peste care populația trebuia să treacă cumva. Trebuie spus că majoritatea speranțelor populației greu încercate se îndrepta spre armată, care se afla în plin proces de refacere și reorganizare, o armată nouă, făurită pe baze noi și dotată mult mai bine, care să continue lupta până la o victorie necesară supraviețuirii nației. Pe de altă parte, chiar și în aceste condiții extrem de dificile, majoritatea clasei politice și militare românești, diverșii reprezentanți diplomatici străini de pe

la ambasade ori consulate, precum și persoanele pentru care banii nu erau o problemă și-au găsit locuințe și aprovizionare la nivelul rangului și „ștaifului” pe care le aveau și pe care-l afixau chiar și-n aceste condiții extrem de grele.

Odată instalați, toți aceștia și-au reluat modul de viață anterior din viața Capitalei, cu întruniri, întâlniri și lungi discuții cu iz politic, discuții de afaceri, legale sau nu, vizite între membrii din înalta societate și chiar distracții de tot felul! Unii găsesc și-n timp de război motive de distracție și loc și timp de făcut bani! Nu e de neglijat faptul că pentru motivarea trupelor românești, majoritar compusă din țărani plugari și pentru a încerca să preîntâmpina eventuale încercări de revoltă similare celor din armata rusă, cu potențial „spirit bolșevic”, camerele legiuitoare ale Parlamentului au votat, la 12/25 iunie 1917, la sugestia casei regale, legea pentru modificarea Constituției în vederea unei viitoare reforme agrare și a introducerii votului universal, lucruri deosebit de importante pentru „talpa țării”. Este mai mult decât evident că această lege a reprezentat un imbold suplimentar foarte puternic în „contabilizarea” victoriilor ulterioare de pe front, bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz fiind susținute și câștigate de o armată română nouă, refăcută, dotată și pregătită la standardele de prin Vest și cu un moral mult mai ridicat.

Dacă ar fi să punem în balanță situația populației din România ocupată și cea din zona Moldovei, putem observa că erau două stări de spirit relativ asemănătoare, dar și diferite, în același timp. Asemănătoare prin natura greutăților înfruntate, induse de starea de război, de foamete, lipsuri, epidemii, dar distincte prin dramatismul și specificul situației din fiecare dintre cele două zone în parte. Pe de-o parte, teritoriul aflat sub ocupație era la bunul plac al inamicului, cu o populație „cu cizma pe gât” sufocată de lipsuri, batjocură, frustrată și umilită, obligată să supraviețuiască într-un regim aspru de ocupație. De cealaltă parte, în Moldova, supraviețuiau cei care au trăit momente tulburi generate de revoluția rusească din februarie 1917, de incertitudinea confruntărilor care aveau loc atât de aproape de ei. Dezintegrarea armatei ruse a produs, de asemenea, multă îngrijorare și temeri pentru viitor, dar, pas cu pas, s-a trecut peste acest veritabil flagel care a dublat greutățile vieții aceluși an!

comandamentul german și austro-ungar, o mare dezamăgire

Deși au adus mai multe câștiguri tactice, din punct de vedere strategic aceste operații au însemnat un veritabil eșec pentru Puterile Centrale, deoarece „*armatele ruso-române nu au fost înfrânte, iar Moldova nu a fost ocupată*”.⁸

Mai mult, obiectivul general, acela îndreptat către țelul major de a scoate România din război nu a putut fi atins decât mai târziu și din cauze care nu mai țineau de țara noastră.

Sacrificiile militarilor români în bătăliile purtate în vara anului 1917 au adus armatei române elogiile cuvenite din partea aliaților și au ajutat România să-și recapete credibilitatea în fața Antantei după campania dezastruoasă din anul 1916.



Decorarea unui drapel de luptă de către familia regală a României pe frontul din Moldova în vara anului 1917

În vara anului 1917, victoriile de pe front precum și anunțarea reformelor menționate anterior au refăcut starea morală a clasei politice, a opiniei publice românești precum și a militarilor români aflați pe front.

Este clar că, în conformitate cu ceea ce spun documentele vremii, bătăliile purtate de-a lungul verii lui 1917 au reprezentat, pentru

Practic, rezistența eroică a armatei române, altfel decât retragerea rușinoasă descrisă în cartea lui Ștefan Zeletin din toamna anului 1916, a obligat trupele Puterilor Centrale să treacă pe poziții defensive, împiedicând avansarea spre Ucraina și au contribuit la fixarea, pe frontul din Moldova, a unor importante divizii germane care ar fi fost mult mai necesare pe Frontul de Vest.

Nu în cele din urmă, la fel de important a fost și impactul pe care victoriile din vara anului 1917 le-au avut atât asupra moralului populației dar și al trupelor române care au realizat rolul lor în menținerea suveranității țării, pe de o parte, dar și forța pe care o reprezentau la nivel național, pe de alta.

Cred că nu mai este cazul să reamintesc faptul că, pe termen lung, aceste bătălii din acea „lungă vară fierbinte” au intrat efectiv în mentalul colectiv al românilor, iar localitățile unde s-au purtat acestea au devenit veritabile „locuri ale memoriei colective” a poporului român. Operațiile militare de anvergură de pe frontul românesc s-au încheiat la începutul toamnei anului 1917. Atenția comandamentelor militare ale Puterilor Centrale era concentrată,

întregul front care ar fi trebuit apărat doar de armata română, cu prea puține trupe pentru un asemenea efort strategic.

Ca urmare, România s-a văzut nevoită să înceapă și ea discuțiile preliminare legate de semnarea unui armistițiu cu Puterile Centrale, iar, după mai multe discuții, forma finală a armistițiului a fost semnată pe 9 decembrie 1917. În același timp, situația la nivelul marilor unități rusești care se aflau pe teritoriul României a început să se degradeze foarte rapid, la conducerea unităților fiind puse comitete bolșevice ale soldaților și ofițerilor revoluționari. Drept urmare, actele de indisciplină și anarhie s-au înmulțit transformând fostul aliat într-un adevărat inamic, acesta generând nenumărate jafuri,



Situația generală a operațiilor militare pe fronturile europene

practic, asupra operațiilor de anvergură care se duceau pe Frontul de Vest, fapt pentru care transferul de trupe din zona românească către Vest a continuat. Menținerea *statu-quo-ului* de pe frontul din Moldova a durat până în luna noiembrie 1917 atunci când noua putere bolșevică de la Moscova a declarat încheierea armistițiului cu Puterile Centrale și, ca urmare, aceasta a făcut ca ambele flancuri ale armatei române, apărate de armate rusești să rămână descoperite. Și așa am rămas, din nou, singuri!

Chiar dacă la Marele Cartier General român au fost luate câteva măsuri care să prevină o prăbușire completă a frontului rusesc, acestea nu aveau cum să acopere

crime și samavolnicii pe teritoriul românesc. Nimic nou sub soare la mujicii lăsați de izbeliște și cu arme la dispoziție! Tocmai de aceea mă șochează continuu cei care nu condamnă invazia rusească de azi din apropierea granițelor noastre contemporane și modul de acțiune aflat total împotriva Protocoalelor de la Geneva privind dreptul internațional umanitar! Astfel, România a cerut părăsirea de către armata rusă a teritoriului României, iar aceasta trebuia să se facă în ordine, fără provocări, jafuri ori alte „răutăți” posibile la adresa populației. Trebuie să ne reamintim că au fost cazuri în care intervenția în forță a trupelor române a fost promptă și oportună și a restabilit ordinea.

Să nu uităm, de asemenea, că venirea la putere a bolșevicilor a indus haos și în Basarabia, caz în care situația de aici avea șanse reale să amenințe întreaga stabilitate a frontului românesc. Drept urmare, Marele Cartier General românesc a autorizat intervenția armatei române în Basarabia, cu misiunea de a reinstaura ordinea la Chișinău și asigurarea căii ferate Bender-Socola. Cum această intervenție nu a fost suficientă pentru a

Deși fiind foarte dure, mai ales acele condiționări teritoriale cerute de unguri, concesiile pe care România le făcea au fost revizuite în negocierile duse ca urmare a opoziției acerbe a lui Marghiloman.

Multă lume îl blamează și azi pe Marghiloman, fără să știe că acest om s-a sacrificat politic pentru a putea ca țara să meargă mai departe!



Generalul Constantin Prezan întâmpină voluntarii ardeleni și bucovineni veniți din prizonieratul rusesc la Iași în 7 iunie 1917

restabili ordinea în întreaga zonă, înaltul comandament militar român a autorizat intervenția mai multor divizii românești pentru a preveni preluarea puterii la nivelul provinciei de către bolșevici. Ca urmare, deplasarea de unități românești de pe linia frontului și ieșirea Rusiei din război au dat posibilitatea Puterilor Centrale să ceară „clarificarea deplină a poziției României”.⁹ Conștienți de faptul că armata română nu avea cum să apere singură un front atât de întins și rămas total descoperit, decidenții politici ai țării au început să tatoneze terenul în vederea încheierii unei păci cu Puterile Centrale. Drept urmare, guvernul lui Alexandru Marghiloman, instalat la data de 5 martie 1918 (un guvern de sacrificiu, ca să fim cinstiți), a fost, efectiv, somat de autoritățile de ocupație să încheie „Tratatul de la Buftea”, tratat care a fost semnat doar parțial (condițiile economice și cele teritoriale nu au intrat în această primă parte).

Partea a doua a tratatului respectiv a fost semnată în 26 martie 1918, devenind ceea ce s-a numit „Tratatul de la București” și a fost considerat de către Puterile Centrale punctul de la care România nu mai putea relua lupta.

Ca urmare a semnării, chiar de a doua zi, trupele germane staționate pe teritoriul României au început deplasarea către Frontul de Vest pentru a putea lua parte la ofensiva de primăvară declanșată de către Ludendorff. Această ofensivă a fost, de fapt, ultima încercare majoră avută de Puterile Centrale în eforturile lor de a câștiga războiul în vestul Europei. Începută la sfârșitul lui martie, această ofensivă a durat până la începutul lui august 1918 și a însemnat, în cele din urmă, pierderea definitivă a inițiativei pe Frontul de Vest.

Acasă, în România, refuzul constant al regelui Ferdinand I de a ratifica „Tratatul de la București” (și la sfatul generalului Berthelot, printre altele...) a crescut frustrarea germanilor care erau hotărâți să declanșeze o ofensivă care să pună capăt acestei situații. Documentele vremii ne dezvăluie faptul că plănuita ofensivă nemțească trebuia să avanseze pe mai multe direcții către nordul Moldovei, forțele germane din Transilvania și Muntenia și din nordul Bucovinei forțele austro-ungare.

Pentru că, la data la care se plănuia această ofensivă situația Puterilor Centrale în vest era critică, împăratul monarhiei dualiste a anulat implicarea trupelor austro-ungare în acea operație și pentru că o ofensivă dusă doar de germani nu putea avea mari șanse de reușită, întreaga operație a fost anulată.

La final de octombrie 1918, lucrurile intrau în faza finală pentru Puterile Centrale. Pierderea inițiativei era evidentă pe toate fronturile și, în plus, în fața marilor pierderi suferite forțele germano-austro-ungare nu mai aveau de unde aduce întăriri. În aceste condiții, forțele austro-ungare semnau, la 4 noiembrie, armistițiul cu Italia care obliga trupele germane să evacueze Italia și arealul Balcanilor.

Această situație putea provoca haos în urma lipsei de autoritate ce avea să urmeze retragerii germane și impunea prezența trupelor române în teritoriul eliberat.

Ca atare, la 6 noiembrie, guvernul Marghiloman a fost înlocuit cu guvernul condus de generalul Coandă și la sfatul și la insistențele generalului Berthelot, România declara, din nou, la 10 noiembrie, război Germaniei, revenind în rândurile Antantei cu 24 de ore înainte de încheierea operațiilor pe Frontul de Vest. O decizie care, tehnic vorbind, ne-a readus în rândurile cobeligeranților și ne-a permis să avem o voce la conferința de pace destul de dificilă care a urmat. Până una-alta, oștirea română nu s-a odihnit și nu a fost demobilizată pentru că noi am mai dus un război în 1919 cu ungurii lui Bela Kun și armata română a ajuns să ocupe Budapesta în august 1919, dar și un război „pe bucăți” cu bolșevicii care mișunau prin Bucovina și Basarabia. Și istoria a continuat, iar urmarea o cunoaștem. Și o putem cunoaște mai ales dacă vom mai citi una-alta și nu doar din unele postări de pe unele rețelele de socializare cu nume de rezonanță de pendul aflat în balans...

Bibliografie selectivă, surse foto și lecturi suplimentare:

1. Ioan Scurtu, *Istoria Românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, Editura Enciclopedică, București, 2004
2. Constantin Bacalbașa, *Capitala sub ocupația dușmanului, 1916-1918*, Brăila, 1921;
3. Constantin Bacalbașa, *Capitala sub ocupația dușmanului, 1916-1918*, editura Vremea, București, 2017;
4. Constantin Argetoianu, *Pentru cei de mâine. Amintiri din vremea celor de ieri*, vol. II-III, București, 1993;
5. Alexandru Averescu, *Notițe zilnice din război, vol. II – 1916-1919*, ed. îngrijită, studiu introductiv și note, Eftimie Ardeleanu, București, 1992;
6. Cerasela Munteanu, *Stări de spirit în societatea românească în vara anului 1917 în „Revista de istorie militară”, nr.5-6/2007*, pp 15-18
7. Academia Română (coordonator Gheorghe Platon), *Istoria românilor. Volumul VII. Tom II. De la independență la Marea Unire (1878-1918)*, Editura Enciclopedică, București, 2003
8. Gheorghe Nicolae Cazan, Șerban Rădulescu-Zoner, *România și Tripla Alianță*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.

Site-uri accesate:

<https://revistapolis.ro/intre-neutralitate-si-aliniere-aspecte-privind-politica-externa-a-romaniei-la-inceputul-marelui-razboi/>
<https://revistapolis.ro/romania-in-primul-razboi-mondial/>
<https://historia.ro/sectiune/general/propaganda-romaneasca-in-1917-571288.html>
<http://centenar.gov.ro/web/marele-razboi1914-1918/>
<https://epochtimes-romania.com/news/100-de-ani-de-la-ocuparea-bucurestiului-in-primul-razboi-mondial-suferintele-indurate-de-populatie---254487>
<https://iasicapitaladerazboi.ro/site/frontul-din-spatele-frontului/>
<https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/foto-asa-arata-iasul-cand-a-fost-capitala-romaniei-in-timpul-primului-razboi-mondial--91651.html>

Note:

¹ <https://humanitas.ro/humanitas/carte/retragerea>, accesat la 21.03.2025.

² https://booknation.ro/carti/carte.php?product_id=29119608, accesat la 21.03.2025.

³ Ștefan Zeletin, „*Retragerea. Povestea unui dezastru, Octombrie-Decembrie 1916*”, Ed. Humanitas, București, 2023, p 28 .

⁴ <https://revistapolis.ro/romania-in-primul-razboi-mondial/>, accesat la 22.03.2025.

⁵ <https://historia.ro/sectiune/general/propaganda-romaneasca-in-1917-571288.html>, accesat la 22.03.2025.

⁶ <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/capitala-sub-ocupatia-dusmanului-1916-1918-de-1770474.html>, accesat la 22.03.2025.

⁷ Constantin Bacalbașa, „*Capitala sub ocupația dușmanului 1916 -1918*”, Editura Vreimea, București, 2017, p. 48.

⁸ Dan Carbarău, „*România în Primul Război Mondial*” în Revista Polis, Volum VI, Nr. 2 (20), Serie noua, martie – mai 2018, <https://revistapolis.ro/romania-in-primul-razboi-mondial/>.

⁹ Ioan Scurtu, „*Istoria Românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*”, Editura Enciclopedică, București, 2004.

PAGINI DINTR-O ISTORIE NECONVENȚIONALĂ A AERONAUTICII ROMÂNE

În numărul precedent al revistei am prezentat, pe scurt, o valoroasă lucrare apărută în 2024 la Editura TipoMoldova din Iași, sub îngrijirea a doi istorici consacrați ai Aeronauticii române, profesorul universitar dr. Valeriu Avram și comandorul (r.) dr. Marius Adrian Nicoară. Este vorba despre lucrarea *Istoria Aeronauticii Române trăită de unul dintre întemeietorii acesteia- generalul aviator inginer Gheorghe Negrescu*.¹ O istorie consemnată de autor cu sinceritate și durere, cu pasiune, chiar cu patimă, cu entuziasmul, cu împlinirile și eșecurile aviației, cu sacrificiile, cu victoriile, dar și cu dezamăgirile și durerea aviatorilor în diferite momente ale istoriei contemporane a României.

În numărul de față și în cel viitor vom insera câteva fragmente din această lucrare, cu speranța că vă vom putea oferi o lectură interesantă și agreabilă.

---Redacția

[...] Revenirea în țară pe calea aerului, la 6 iunie 1930, a prințului Carol a reprezentat cel mai important eveniment politic al anului. Plecat cu un avion Farman din Paris pilotat de aviatorul francez Lalouette, aterizează lângă Oradea Mare, de unde este luat de un avion Potez pilotat de căpitanul Ion Cristescu din cadrul Flotilei 3 Aviație - Cluj. De aici, un Potez XXV pilotat de un căpitan (Nicolae Opreș, n.n.) de la Flotila de Luptă din București, într-un zbor de noapte, aterizează pe aerodromul Băneasa cu prințul Carol la bord, după care urmează actul politic al restaurației cu importante consecințe în anii care vor urma destinele țării.

Deoarece, prin însăși schițarea acestui eveniment se constată că aviația a avut un rol însemnat în acest act politic, voi da amănunte în cursul expunerii întâmplărilor din acest an, pe care le voi descrie în mod cronologic, așa cum am făcut și în anii precedenți.

Încă din anul trecut, la terminarea concursului Miciei Antante și Poloniei de la București, Aeroclubul Poloniei anunțase, în 1930, că acest concurs va fi organizat pentru avioane cu două sau mai multe locuri.

În acest scop, Aeroclubul Poloniei a invitat la Varșovia celelalte aerocluburi prietene ca să trimită delegați, în cursul lunii ianuarie 1930, ca să discute și să stabilească regulamentul pentru acest an. Delegația Aeroclubului României a fost condusă de mine în calitate de președinte, maiorul Gheorghe Marinescu și căpitanul av. (r.) Gheorghe Bănciulescu - secretarul general al Aeroclubului Român. În urma discuțiilor ce au urmat între delegațiile celor patru aerocluburi sub președenția Aeroclubului Poloniei, s-a hotărât în ce privește formulele de clasare în concurs, principiul formulelor stabilite de Aeroclubul Regal Român elaborate în 1929, ca să fie păstrate și în viitor. Deci, mult criticatul regulament din 1929 era apreciat de străini ca foarte bun și logic. Se adeverea din nou proverbul „că nimeni nu e profet în țara lui”. Pe aceste baze, concursul urma să cuprindă patru probe: una de viteză pe circuit de 3927 km., de parcurs în două zile. Prima zi pe itinerarul Varșovia - Lwow - Praga - Zagreb - Belgrad. A doua zi pe traseul: Belgrad - București - Iași - Lwow - Poznan - Varșovia.

A doua probă era de urcare la 5000 m. realizată în cursul voiajului pe etapa Lemberg-Poznan. Cea de a treia era proba de urcare cu încărcătură - 450 kg -, în 30 minute și ultima reprezenta proba de decolare. Concursul urma să înceapă la 27 august.

În acest timp, manevrele directorului superior al Aeronauticii de a introduce în serviciul aviației române motoarele „Casei Gnome-Rhone”, pe care nu le vroia nimeni, au fost dezvăluite și au dus la îndepărtarea lui din aviație, deschizând astfel ochii inspectorului general asupra încurcăturilor și întârzierilor în care era gata să-l bage.

[...]La începutul anului 1930, Societatea I.A.R.- Brașov se găsea cu 50 de avioane Potez XXV de observație gata de a fi livrate unităților de aviație dotate cu motoare Lorraine de 450 CP. Proba de rezistență de 50 de ore a unui motor Lorraine dăduse rezultate bune.

Avioanele nu au fost declarate ca recepționate din cauza Direcției Superioare a Aeronauticii pentru mici diferențe de performanțe nesemnificative. Mare „cunoscător” în probleme de aeronautică, generalul (Tanți) Dumitrescu, care se arătase foarte indulgent cu avioanele cehoslovace Avia BH-25 comandate pentru aviația civilă și manevrase din umbră în așa fel, încât acestea să fie primite, chiar dacă nu respectaseră deloc caietul de sarcini, devenise dintr-o dată de o scrupulozitate inexplicabilă tocmai cu avionul fabricii naționale cu care eram obligați să fim mai indulgenți. Din această cauză, Fabrica I.A.R. ,deși executase 50 de avioane din comanda de 100 Potez-uri XXV, nu putea să mai încaseze niciun ban din suma contractată de peste 200 milioane lei, pentru că nu putea preda avioanele gata. Având plăți de făcut în străinătate și neavând cu ce le achita, Fabrica I.A.R. putea în orice moment să fie declarată falimentară. Din motive pe care nu le cunosc, casele (firmele, n.n.) acționare la I.A.R.: Bleriot și Lorraine, sau nu puteau, sau nu voiau să aranjeze ele aceste detalii în străinătate, așa că, în primăvara anului 1930 (martie-aprilie) situația financiară a I.A.R. - ului era bine „aranjată” de Direcția Superioară a Aeronauticii.

În aceste condiții, apare un „salvator” miraculos al I.A.R.-ului în persoana lui Paul Weiller, administratorul și patronul casei franceze de motoare Gnome-Rhone, reprezentat în țară de avocatul Cosăcescu, fost ofițer de artilerie

până la terminarea războiului, demisionat apoi din armată și devenit avocat și om de afaceri, înscris în Partidul Național Țărănesc care se afla la cârma țării de doi ani.

Prin Cosăcescu, patronul francez Paul Weiller se oferea să preia activul și pasivul întreprinderii românești și să continue livrarea de avioane potrivit unui nou contract. Conducerea Partidului Național Țărănesc hotărâse să dea un credit mare pentru dotarea armatei din care se spunea că și aviația urma să primească câteva sute de milioane. Pentru utilizarea acestui viitor credit, din ordinului generalului Gorski, inspectorul general al Aeronauticii, Serviciul tehnic lucrase de zor timp de câteva săptămâni pentru a stabili nevoile de materiale de tot felul pentru specialitățile aeronautice, după care a urmat repartizarea creditului.

Mare a fost deziluzia noastră și supărarea generalului Gorski, care venind într-o zi de la o ședință a Comitetului Superior al Oștirii ne comunică faptul că, tot creditul a fost dat pentru achiziționarea tunurilor și munițiilor, tunând și fulgerând contra generalului Dumitru Popescu, secretarul general al Ministerului Armatei, care fiind artilerist, reușise a determina Guvernul ca întregul credit să fie destinat numai pentru material de artilerie, celelate arme, printre care și aeronautica, rămânând cu „buzele umflate”, spre a întrebuița o expresie plastică populară.

În realitate, această hotărâre a Guvernului național-țărănist a fost determinată de faptul că un comision gras, se vorbea că din 2 miliarde circa 400 milioane intra în casa P.N.Ț.-ului, unde secretar general al partidului era Virgil Madgearu-ministru de Finanțe în Guvernul național țărănist. Aceste zvonuri s-au dovedit peste 2-3 ani a fi o mare bază de adevăr când a izbucnit „Afacerea Skoda”, care a devenit o dramă. În urma acestei afaceri, generalul Dumitru Popescu s-a sinucis, deși convingerea tuturor militarilor care l-au cunoscut, a fost că în această afacere, în care el nu a urmărit altceva decât să servească artileria, arma sa pe care a iubit-o, a fost singurul om cinstit.

Revenind la situația din aeronautică în legătură cu speranțele puse în obținerea unui credit extraordinar, aceste speranțe au fost spulberate și trebuia deci să rămânem la realitatea creditelor bugetare.

Apariția lui Weiller „ca salvator” al I.A.R.-ului, în condiții în care, de când am venit la conducerea Serviciului tehnic îmi arăta imediat că săream „din lac în puț”, mi-a dezvăluit imediat toată manevra diabolică pusă la cale de conducerea Direcției Superioare a Aeronauticii pentru a se ajunge la posibilitatea ca Paul Weiller să pună stăpânire pe I.A.R. și prin aceasta, pe Aeronautica română.

Aceasta îmi explica, de ce, cu o lună înainte de oferta industriașului francez, prin februarie 1930, Guvernul numise o comisie specială compusă din generalul Rudeanu care îndeplinea și funcția de comisar al guvernului la I.A.R., generalul Gorski, generalul Dumitrescu și generalii Zadik și Rujinschi ca delegați ai Guvernului în Consiliul de administrație a I.A.R. - ului.

Această comisie avea însărcinarea să constate situația I.A.R.-ului de la Brașov și să determine capacitatea de producție a uzinei și să raporteze prim-ministrului situația reală. N-am cunoscut în original procesul-verbal încheiat de această comisie, dar am aflat ulterior punctele esențiale consemnate în acest proces-verbal, care arăta că I.A.R.-ul, în stadiul de atunci, era în stare să construiască circa 175 avioane Potez XXV, circa 200 motoare Lorraine 450 CP.

Pentru construcția unui Potez XXV se întrebuința o medie de 16.000 ore de lucru, iar pentru un motor Lorraine de 450 CP o medie de 3600 ore, prețul revenea la o celulă de avion la 2,6 milioane lei și 1,4 milioane lei pentru un motor, deci un total de 4 milioane lei pentru un avion Potez XXV în stare de zbor. Aceasta însemna un preț cu 50% mai mare decât unul comandat în Franța. Prețul ridicat se datora, în primul rând, din cauza procentelor mari plătite băncilor pentru banii împrumutați pentru plata lucrătorilor și a materialelor din cauza neprimirii avioanelor de Direcția Superioară a Aeronauticii. Normal, prețul trebuia să fie mult mai mic, chiar la paritate cu cel al unui avion comandat în străinătate.

Toate aceste relații necesare Guvernului român, ca și apariția administratorului „Casei Gnome-Rhone” se datorau și faptului că, în noiembrie 1930, expira primul contract încheiat pe timp de 5 ani (noiembrie 1925) și urma să se încheie mai departe un alt contract pe un termen nou, în care trebuia să se stabilească și structura I.A.R.-ului în ce privește acționarii participanți, cu atât mai mult cu cât Lucien Fabre, primul director general al I.A.R.-ului ca reprezentant al grupului francez fusese nevoit să părăsească postul de la I.A.R.

În aceste condițiuni, conducerea trebuia luată de un român-director general și deci românizarea I.A.R.-ului să se facă cu pași repezi, pentru că, ce fusese greu se realizase în acești 5 ani.

Apariția „salvatorului” în persoana lui Weiller a fost însoțită și de o ofertă prezentată Guvernului național-țărănist.

La sfârșitul lunii aprilie, generalul Gorski primește din partea ministrului Virgil Madgearu un exemplar după oferta depusă de Weiller, cu dispoziția de a vedea această ofertă și a-și da avizul în câteva zile. Generalul Gorski mi-a dat ordin să o studiez și să-mi spun părerea. Timpul era foarte scurt și-mi era imposibil ca, în câteva ore, să analizez profund acest document. Chiar în aceste condițiuni am putut constata că I.A.R.-ul se eliberase de conducerea străină a lui Fabre, situația devenind mai rea decât la început prin condițiile pe care Weiller le pune, asigurându-și mână liberă la conducerea I.A.R.-ului. Am arătat situația șefului meu și l-am convins să se opună unei astfel de convenții.

Când a venit timpul să se prezinte la Ministerul de Finanțe, generalul Gorski mi-a dat ordin să-l însoțesc și astfel ne-am prezentat împreună la Virgil Madgearu. l-am expus părerile noastre și am arătat cât este de dezavantajoasă oferta lui Weiller, care aștepta împreună cu avocatul Cosăcescu să fie primiți de ministrul Madgearu.

În special, s-a insistat asupra faptului că, în situația de acum, după 5 ani de funcționare și după plecarea directorului general Fabre, nu mai era nici un motiv de a lăsa conducerea efectivă tot unui străin.

În ceea ce privește celelalte condițiuni: termen de contractare, preț etc., în proiectul de convenție nu se specifica nimic și era lăsat loc liber. Totuși, ne-am exprimat părerea, că prețul viitor nu trebuia să depășească prețul unui avion din străinătate, pentru că manopera era mai ieftină în țară și în orice caz depășirea să fie în jurul de 5%. Toată această deliberare a durat circa o jumătate de oră, când ar fi trebuit dezbătută ore întregi, dacă nu zile, pentru că nu era vorba de o simplă tranzacțiune, ci se pune sub semnul întrebării ce se întâmpla cu tânăra industrie de construcții aeronautice românești care pornise atât de bine. Mai mult ca sigur că se urmărea același lucru ca în cazul atelierelor lui Cerchez.

Imediat au fost introduși ofertanții: Weiller cu asociatul lui Cosăcescu. Cum au început discuțiile între dl. Madgearu și Weiller mi-am dat seama, că convocarea noastră era o simplă formalitate, pentru că înțelegerea fusese făcută înainte de a fi fost anunțat Inspectoratul General al Aeronauticii.

Ceea ce m-a îngrozit, însă, din această discuțiune a fost prețul pe care-l pretindea Weiller pentru viitoarele produse ce le va scoate sub oblăduirea sa: de două ori prețul cât ar fi costat un avion în Franța. Ministrul Madgearu, ținând seama de cele ce arătasem și probabil impresionat și de figurile noastre la auzul acestor pretenții a căutat să se mai tocmească, propunând un preț mai mare cu 50% față de prețul francez, pentru ca la rezistența lui Weiller să se admită o majorare de 75% peste prețul francez.

În privința duratei de contractare, după câteva tocmeli, Madgearu a admis contractarea pe termen de 15 ani, de trei ori mai mult decât la încheierea primului contract din 1925 de constituire a I.A.R.-ului. Îmi venea să urlu, când am auzit și văzut ce se proiecta pentru sârmana noastră aviație. Norocul aviației noastre a fost însă lăcomia nemăsurată a aceluși individ Weiller și cum „lăcomia pierde omenia”, proverbul s-a adeverit și în cazul de față, spre norocul aviației.

Cu toate condițiunile nespuse de avantajoase pe care le obținuse Weiller, vrând să facă pe dificilul, pe diplomatul - pe cel ce se sacrifică pentru binele I.A.R.-ului, acesta n-a rămas în țară decât câteva zile pretextând afaceri urgente care-l obligau să plece din România la Paris, spre a cerceta mai bine care sunt obligațiile I.A.R.-ului pe piața franceză.

La plecare, acesta a cerut ca viitoarea convenție să se facă peste câteva săptămâni și dacă s-ar putea guvernul român să trimită în Franța delegatul său, căci el nu mai avea timp să vină încă odată la București. Dl. Madgearu a acceptat propunerea iar eu am răsuflat ușurat.

Când am ieșit cu generalul Gorski de la această întâlnire, i-am spus: [„Domnule general, e dezastru pentru aviația română dacă se realizează acest aranjament. Trebuie să ne opunem cu toată tăria, ca să nu se semneze un contract așa de oneros pe un termen atât de lung. Ce avem acum lipsă de avioane, dar ce va fi când vom plăti un preț dublu! Trebuie să salvăm I.A.R.-ul și-l putem salva fără Weiller, printr-o hotărâre simplă și legală: să declarăm recepționarea motoarelor și avioanelor Potez XXV. În acest mod, I.A.R.-ul care are de încasat de la noi 200 milioane lei pentru avioanele care sunt gata de zbor și care stau îngrămădite în hangare, în timp ce la unități nu aveam pe ce zbura, va putea să-și achite datoriile. În acest mod, nu mai avem nevoie de nici un „salvator”].

Generalul Gorski a fost de acord cu propunerea mea și imediat ce am ajuns la sediul nostru, am discutat mai amplu măsurile practice de luat pentru a contracara ceea ce se pusese la cale. În câteva zile, am dat ordinele necesare pentru elaborarea formelor legale de a prelua avioanele de la I.A.R., am dispus ca acestea să fie repatizate la unități și să se trimită piloți de la flotile pentru a prelua avioanele și a le duce pe calea aerului la unități. În nici două săptămâni, această operație s-a încheiat cu succes spre bucuria zburătorilor. Hangarele se goleau și se făcea loc pentru montarea altor avioane, I.A.R.-ul putea astfel să-și încaseze facturile și să-și plătească datoriile. Prin aceste măsuri, până la sfârșitul lunii mai situația financiară a I.A.R.-ului s-a îmbunătățit simțitor, în așa fel încât nu mai avea nevoie de nici un „salvator” de ocazie. În același timp, am întocmit un referat pentru ministrul Armatei, în care îi expuneam situația dezavantajoasă ce s-ar crea aviației prin încheierea proiectatului contract cu I.A.R., arătând și inutilitatea lui, referat care a avut efectul dorit de Inspectoratul General al Aeronauticii.

Lupta dărză ce s-a dus pentru salvarea I.A.R.-ului de un „angajament oneros”, a fost cunoscută de puțină lume la acea epocă. A trebuit să se lucreze cu toată discreția spre a contra pe cei care unelteau împotriva intereselor aviației noastre.

La începutul lunii iunie 1930 urma să aibă loc la Paris congresul F.A.I., la care fuseseră desemnați să ia parte generalul Rudeanu și generalul Gorski din partea Aeroclubului României. Ministrul Armatei a împuternicit delegația română să perfecteze convenția cu Weiller, dar cu totul pe alte baze, iar semnarea să se facă de generalul Gorski sub specificarea dinaintea semnăturii sale „ad referendum”, adică semnătura sa nu angaja Guvernul român, și pe care acesta putea să o respingă sau să o modifice cum va crede de cuviință. Am fost delegat să-l însoțesc pe generalul Gorski în această misiune.

Plecarea noastră în Franța trebuia să aibă loc în primele zile ale lunii mai, congresul fiind anunțat la începutul lunii iunie. Am propus generalului Gorski să facem acest drum pe calea aerului, cu un avion militar Farman-Goliat, ce-l aveam în serviciu la Grupul de bombardament sau cu un avion Liore-Olivier.

La început ideea a fost acceptată, dar când am început să facem formalitățile de permis de zbor, Guvernul s-a opus deplasării noastre pe calea aerului pentru un motiv foarte important și anume: să nu întărim zvonul că un avion militar a plecat la Paris să aducă în țară pe prințul Carol.

Într-adevăr, de mai bine de două luni, ziarele „Curentul” dar mai ales „Cuvântul” condus de profesorul Nae Ionescu au început o campanie de presă în favoarea revenirii în țară a prințului Carol. Nu era număr de ziar, în acest timp, în care să nu se vorbească sub diferite forme despre necesitatea revenirii prințului Carol și campania era susținută din umbră și de conducerea Partidului Național Țărănesc, care nici nu lua poziție contra acestei idei, nici nu lua măsuri ca ziarele să înceteze campania, să o combată. În acest fel, opinia publică începuse să se deprindă cu ideea revenirii prințului Carol ca fiind iminentă.

În afară de participarea la Congresul F.A.I., am luat contact cu „Casa Gnome-Rhone”, adică cu Weiller - lângă care se afla nedespărțitul avocat Cosăcescu -, pentru a discuta viitorul angajament pentru participarea sa la I.A.R., de data aceasta în alte condițiuni, pentru că I.A.R.-ul își achitase obligațiile față de Paris.

În același timp, am vizitat și Fabrica de motoare Salmson, fiind solicitat de directorul casei (firmei, n.n.) pentru a tranșa unele litigii tehnice suvenite între „Casa Salmson” și Comisia română de recepție condusă de căpitanul ing. Nicolae Popp, care, după ce terminase de curând Școala Superioară de Aeronautică de la Paris fusese însărcinat cu recepția motoarelor Salmson destinate avioanelor S.E.T și Morane (Saulnier, n.n.).

Încă din țară, am fost sezizat de conducerea Fabricii S.E.T, că nu a primit la timp motoarele Salmson pe care comisia întârzie să le primească, cum și un raport al căpitanului ing. Popp. Împreună cu acesta și cu direcția „Casei Salmson”, am luat în cercetare la uzină motivele pentru care ing. Popp nu declarase recepționate motoarele care erau așteptate cu nerăbdare în țară. Motivele erau pur și simplu copilărești și le-am pus pe seama lipsei de experiență a căpitanului Popp, abia ieșit din școală. Am observat, că în cursul unor discuțiuni, am văzut că acesta vorbea cu multe elogii la adresa motorului Titan al „Casei Gnome-Rhone”. Mi-am făcut convingerea, că respingerea motoarelor Salmson avea tâlc, un tâlc care nu dovedea obiectivitate din partea căpitanului Popp.

Timpul a dovedit că nu mă înșelasem. I-am făcut atunci observațiile meritate, arătându-i că se face de râs prin obiecțiunile copilărești ce ridică și am dispus primirea imediat a motoarelor și expedierea lor în țară unde Fabrica S.E.T. le aștepta cu mare nerăbdare.

În ziua de 7 iulie 1930, căpitanul Popp n-a mai venit la întâlnire ce-i ordonasem și nici nu a anunțat motivul absenței pentru care, a doua zi, le-am aflat din toate jurnalele franceze care anunțau importantul eveniment politic întâmplat în țară: revenirea prințului Carol în România și săvârșirea actului politic numit „restaurația”, adică intrarea lui în toate drepturile, proclamându-se rege în locul fiului său minor Mihai, care devenea Mare Voevod de Alba Iulia.

Acest fapt istoric, în care mulți ofițeri au avut partea lor de participare urma să se producă prin venirea prințului, în țară, pe calea maritimă la Constantinopol, de unde, un bastiment al Marinei militare române urma să-l debarce la Constanța.

Acest plan a fost cunoscut de atașatul nostru militar din Turcia - maiorul Chiriacescu, cu care sunt rudă prin alianță, și de la care dețin aceste importante detalii. Maiorul Chiriacescu aduce la cunoștința șefului statului turc - Mustafa Kemal Atatürk -, acest plan, care nu a fost aprobat. Mai mult, Guvernul turc a luat măsuri să împiedice această tentativă pe teritoriul Turciei pentru motive politice ce-l priveau.

Planul venirii prințului Carol, în țară, pe cale maritimă eșuând, intrarea în țară s-a hotărât a se face pe calea aeriană. În acest scop, lt. colonelul Tătăranu, atașatul nostru militar în Franța și căpitanul Popp au aranjat intrarea în țară cu un avion francez Farman pilotat de căpitanul francez Lalouette. Cu acest avion, prințul Carol, însoțit de căpitanul Popp, decolează de pe aeroportul Le Bourget, în dimineața zilei de 6 iunie 1930, zburând peste Germania, Austria și Ungaria și aterizează, în după-amiaza zilei, pe un câmp, lângă Oradea Mare. O parte din ofițerii de aviație, colonelul (Constantin, n.n.) Beroniade, lt. col. (Haralambie, n.n.) Giossanu, lt. col. (Alfred, n.n.) Dahinten de la Flotila de Aviație din Cluj și câțiva ofițeri piloți, având cunoștința de această revenire s-au pus în serviciul organizatorilor acestui eveniment, dându-i concursul pentru reușita lui.

Căpitanul av. Ion Cristescu de la Flotila din Cluj a venit în întâmpinarea prințului Carol, aterizează lângă el, la Oradea și îl lasă pe prințul Carol la Flotila de la Cluj. De aici, prințul Carol cu un avion pilotat de locotenentul (Nicolae, n.n.) Opreș - un pilot foarte bun -, își ia zborul spre București, cu toate că se făcuse noapte. Au ajuns cu bine pe aeroportul de la Băneasa, unde nu se aștepta nimeni. De aici, prințul Carol se duce la Cotroceni în mijlocul trupelor care-l așteptau și anume: Regimentul 9 Vânători comandat de lt. colonelul Gavrilă Marinescu și al Școlii de ofițeri de aviație de la Cotroceni de sub conducerea lt. colonelului Giossanu. Prințul se duce la Palatul de la Cotroceni, unde îl aștepta fratele său prințul Nicolae, regent, care îl ajutase să vină în țară și-i pregătise reintrarea în drepturi, ca un frate fidel.

Venirea în țară a prințului Carol se făcuse și cu asentimentul Partidului Național Țărănesc, adică cu avizul domnilor Maniu și Mihalache, conducătorii acestui partid.

În noaptea de 6-7 iunie 1930, au urmat consultările cu aceste personaje politice și formarea unui guvern sub președenția d-lui (George G., n.n.) Mironescu, pentru că dl.

Maniu, contrar celor așteptate prin hotărârea în ședința Consiliului de Miniștri, ca prințul Carol să ocupe tronul ca rege constituțional, când s-a prezentat în noaptea de 6 iunie 1930, la Palatul Cotroceni, a comunicat faptul că, el (Carol, n.n.) va fi regent până când va ajunge la majorat regele Mihai, pentru că nu se mai întâmplase, ca un tată, să-și detroneze un fiu. Iuliu Maniu mai punea o condițiune: Elena Lupescu, amanta prințului Carol, să nu intre în România. Prințul Carol, chemând la telefon pe Mihalache, vicepreședintele P.N.Ț.-ului, îi spune despre condițiunile puse de dl. Maniu în privința revenirii sale ca regent, în loc de rege, așa cum fusese stabilit înainte; dl. Mihalache rămâne surprins și comunică prințului Carol, că în Consiliul de Miniștri s-a hotărât ca el să devină rege, adică în toate drepturile și deci propunerea d-lui Maniu era ceva personal.

Atunci prințul Carol consideră audiența d-lui Maniu terminată și de unde lumea se aștepta la un guvern Maniu, s-a format un guvern condus de Mironescu (10 octombrie 1930 - 14 aprilie 1931, n.n.) cu elemente național-țărăniști, iar ministrul Armatei a fost numit generalul (Nicolae, n.n.) Condeescu, fost aghiotant regal. Aceste detalii inedite le dețin de la dl. Eduard Mirto - ministru în guvernul național-țărănesc, care mi le-a spus ceva mai târziu.

În ziua de 8 iunie 1930, a avut loc în Parlamentul românesc actul de „restaurare” și această zi a fost decretată ca sărbătoare legală. Multe detalii le-am citit în ziarele pariziene din zilele de 6-9 iunie 1930, împreună cu prietenul meu căpitanul Gh. Bănciulescu, secretarul general al Aeroclubului României, aflat și el în Franța la congresul F.A.I. Gheorghe Bănciulescu, care după accidentul din Cehoslovacia își pierduse ambele picioare, se mișca convenabil cu proteze, se bucura ca un copil, întrucât îl iubea sincer pe prințul Carol, mai ales că, în cursul anilor 1927/1928, cât stătuse la Paris și urmase o școală tehnică aeronautică, se ducea frecvent la locuința de la Neuilly a prințului Carol. Văzând că eu nu eram deloc entuziasmat de eveniment a rămas mirat și surprins de acest fapt.

Am fost nevoit să-i răcoresc entuziasmul, arătându-i scepticismul meu față de schimbarea din țară., spunându-i: [„Atât cât îl cunosc pe prințul Carol și din afacerea din

1918, cu dezertarea la Odessa, cu domnișoara Zizi Lambrino,² cât și din activitatea sa ca inspector general al Aeronauticii, eu n-am nicio încredere în caracterul său, sau mai bine zis mă tem de lipsa lui de caracter. Are toate drepturile legale de a reveni în țară. Dar nu vezi ce s-a petrecut? Și-a detronat fiul, iar o parte din armată este speriată. Niciodată în istoria sa, Armata noastră, nu s-a amestecat în politică! Uite, îți fac o prezicere: să vezi ce domnie frământată va fi domnia regelui Carol. Să dea Dumnezeu să mă înșel, dar ține minte vorbele mele, care exprimă credința mea!”]

Argumentele și vorbele mele l-au pus pe gânduri și i-a mai tăiat din entuziasm. Bănciulescu era mai tânăr, nu știa ce știam eu și nici mai mult asupra adâncului înțeles al faptelor. După puțin timp, Bănciulescu a înțeles justetea spuselor mele prezentate mai sus.

În acest timp, generalul Gorski stătea ca pe ghimpi, la Paris. I se părea că un mare ghinion dăduse peste el, aflându-se departe de țară, în acele momente de schimbări radicale. I se părea că în țară se întinsese o masă mare la care se împărțeau toate bunurile țării și el lipsea tocmai atunci. Era nervos și neliniștit în contrast cu generalul Rudeanu, care lăsa impresia că cele întâmplate la București sunt fapte care se petreceau pe un continent foarte îndepărtat.

Generalul Gorski urmărea să se termine cât mai repede aranjamentul cu Weiller, în ceea ce privește participarea sa, la problema contractului cu I.A.R. Deoarece situația, acum, era cu totul alta și Weiller nu mai apărea ca „salvator”, discuțiile s-au desfășurat cu totul pe alte baze decât cele duse în țară cu dl. (Virgil, n.n.) Madgearu și în special s-a urmărit, a nu se admite dictatura urmărită de Weiller în conducerea I.A.R., căutând a păstra independența conducerii pentru statul român, după cum am impus scurtarea contractului la 5 ani. Weiller și-a dat seama că chilipirul pe care contase în urma discuțiilor cu ministrul Madgearu, îi scăpase din mână. Totuși, ținea să intre la I.A.R. în orice condițiuni, sperând ca prin mită dată cui trebuia, să-și aranjeze treburile așa cum dorea el. După discuții care au durat o săptămână s-a ajuns, în sfârșit, la o formulă și s-a redactat un proiect de convențiune, care urma să fie bătut la mașină în formă definitivă.

Era într-o sâmbătă dimineața când înțelegerea a luat sfârșit. A rămas ca minuta convenției - semnată de mine pe fiecare pagină -, să fie bătută la mașină în două exemplare. Pentru operația baterii la mașina de scris, dl. Weiller și reprezentantul său Cosăcescu și-au luat angajamentul de a face acest lucru în birourile „Casei Gnome-Rhone”, urmând ca a doua zi, la ora 17.00 să se prezinte la hotelul de pe Avenue de l'Opera, unde locuia generalul Gorski, pentru a fi semnată.

Astfel, crezând că misiunea va fi terminată în cursul după-amiezii, generalul Gorski s-a grăbit să se ducă la o agenție de voiaj spre a-și reține biletele la trenul Simplon-Orient Express pentru a doua zi. Eu, împreună cu Bănciulescu, mai întârziam încă o zi sau două.

Conform înțelegerii stabilite, în după-amiaza zilei, la ora 17.00, mă găseam în holul hotelului, împreună cu generalul Gorski în așteptarea sosirii lui Weiller și a lui Cosăcescu. A trecut o jumătate de oră și niciunul n-a apărut. Am întrebat la telefon la birourile lui Weiller și acesta ne răspunde, cerând scuze pentru întârziere, spunând că va sosi în maximum un sfert de oră. S-a făcut ora 18.00 și n-a sosit nimeni. Am întrebat din nou la telefon și de data aceasta a răspuns Cosăcescu, asigurându-mă că vor sosi imediat. Am așteptat în zadar până la ora 20.00 și de câte ori sunam la telefon, mi se spunea că cei doi vor sosi imediat.

La un moment dat i-am spus generalului Gorski că purtarea celor doi este suspectă; mai mult, era o batjocură și l-am rugat să amâne pentru a doua zi întâlnirea renunțând, la nevoie, la plecarea sa în țară, pe care Weiller și Cosăcescu știa că o fixase pentru a doua zi. Generalul Gorski n-a vrut și atunci am așteptat sosirea celor doi.

Și-au făcut apariția la ora 21.00, cerând scuzele de rigoare pentru întârziere, sub pretexte copilărești. Weiller prezintă convenția scrisă la mașină în două exemplare și îl roagă pe generalul Gorski s-o semneze imediat, pentru că el trebuia să se ducă la aeroportul „Le Bourget” unde sosea cu avionul companiei C.I.D.N.A, de la București, pilotul Lalouette, cel care-l dusesese pe viitorul rege Carol al II-lea în țară.

Am atras atenția generalului Gorski să semneze numai după ce voi confrunta Convenția scrisă la mașină cu minuta ce o stabilisem în cursul tratativelor pe care am avut grijă să o iau din mâna lui Cosăcescu la sosirea lor. Această operație cerea timp - cel puțin două ore -, iar Weiller și Cosăcescu protestau că sunt foarte grăbiți. Ei l-au asigurat pe generalul Gorski, că nimic din ceea ce fusese stabilit în minuta - proiect de convenție, nu se schimbese în textul scris la mașină. L-am sfătuit pe generalul Gorski să nu semneze până nu verific personal textele.

Convins însă de corectitudinea lui Weiller și Cosăcescu, față de asigurările formale ce dădeau cei doi că nu s-a schimbat nimic, și neacceptând să-și amâne plecarea cu cel puțin o zi, generalul Gorski a semnat cele două exemplare ale convenției și i-a dat un exemplar lui Weiller, care a plecat imediat. Eu nu am vrut să semnez aceste documente, dar am cerut generalului Gorski să lase la mine exemplarul nostru pentru a-l confrunta cu minuta-proiect convenită.

Când a doua zi, am făcut această operațiune și am constatat, nu fără surprindere, că procedura din ajun a lui Weiller și Cosăcescu era una de gangsteri, pentru că textul semnat era mult schimbat față de textul convenit. Dacă convenția intra în vigoare, Weiller ar fi devenit stăpânul absolut al I.A.R.-ului, fără niciun aport.

Această comportare de gangsteri, care dovedea, fără putință de tăgadă, incorectitudinea celor doi escroci, arată și lipsa de inteligență, dacă nu chiar prostia lor, pentru că, în conformitate cu imputernicirea dată generalului Gorski de guvern, de a semna convenția cu specificarea „ad referendum”, convenția era inoperantă pentru cei ce o obținuseră prin minciună.

Din contră, dezvăluia necinstea și deci înlăturarea incorecțiilor. Din partea generalului Gorski semnarea aceluia document fals dovedea, cel puțin, o mare ușurință nepermisă la situația lui, dacă nu chiar incapacitate, chiar prostie.

Am făcut un tablou comparativ, punând față în față pe două coloane, pe articole, textele celor două exemplare de convenții din care apărea evident schimbările aduse în favoarea lui Weiller, care ar fi subjugat pe mulți ani industria aeronautică națională și statul român.

Când, peste câteva zile, am ajuns în țară și am raportat șefului meu cele constatate și când generalul Gorski a văzut tabloul comparativ ce întocmisem spre a se evidenția deosebirile de text, acesta a trecut prin toate culorile curcubeului pentru că situația lui nu era deloc ușoară față de guvern și ministrul Armatei, care urma să hotărască. Nu știu ce figură o fi făcut șeful meu față de superiori. Știu că am fost chemat de generalul Condeescu - ministrul Armatei, căreia i-am descris scena de la Paris cu ocazia semnării convenției. S-a dat ordin ca avocatul Cosăcescu să nu mai fie primit în sediul Ministerului Armatei.

Peste 2-3 săptămîni, din ordinul regelui Carol al II-lea am primit dispozițiuni ca, împreună cu inginerul Aurel Perșu să plec din nou la Paris pentru 2-3 zile, și acolo împreună cu Bastaki de la Compania C.I.D.N.A care aranjase plecarea, în zbor, de la Paris a prințului Carol și care între timp, fusese numit director general la I.A.R. - Brașov; toți trei am format o comisiune, să reîncepem tratativele definitive cu Weiller, punând însă condițiuni inacceptabile pentru el. Aveam deci misiunea de a rupe cu Weiller și chiar cu reprezentanții (firmei, n.n.) Lorraine și Bleriot din vechiul grup, misiune pe care am îndeplinit-o întocmai. Astfel, I.A.R.-ul a scăpat de acest „protector” și a rămas sub conducere românească, conform încheierii din procesul-verbal din 18 septembrie 1930, întocmit sub autoritatea generalului Condeescu, ministrul Armatei și având ca membrii pe generalul Gorski, generalul Rujinski, lt. colonelul ing. Negrescu și Ion Bastaki.

[...]Ca și în anii precedenți, s-a organizat în seara zilei de 1 februarie 1930, în saloanele Cercului Militar, un mare bal pentru mărirea fondului Monumentului Aviației. Balul a avut un frumos succes material și moral. După exemplul din București, în toate orașele garnizoanei cu unități de aviație: Iași, Galați, Cluj, Tecuci, Buzău, Cluj, etc., s-au organizat baluri similare cu bune rezultate.

În interesul propagandei pentru aeronautică, din inițiativa generalului Gorski s-au început o serie de comunicări conferințe prin postul de radio București, odată pe săptămână, cu o durată de circa 15 minute.

Inaugurarea acestor comunicări a făcut-o generalul Gorski, după care au urmat alți ofițeri din aviație, între care mă pot număra și eu. Dar acela care a avut cele mai multe comunicări, pe această cale a fost concetățeanul meu, maiorul av. Cezar Știubei. În cadrul Aeroclubului României propaganda prin conferințe, în acest an, s-a manifestat prin trei conferințe în sala „Fundatia Carol”, prezentate de inginerul prof. Dorin Pavel, căpitanul av. Gheorghe Iacobescu și căpitanul av. ing. Constantin Nicolau.³

Direcția aviației civile, care acum depindea de Ministerul Industriei și Comerțului condusă de generalul în rezervă Gheorghe Rujinski, a încheiat în cursul acestui an două convenții de navigație aeriană cu Polonia și Cehoslovacia. În baza acestor convenții, cu începere de la 1 iunie 1930, începe să funcționeze o linie aeriană regulată între Varșovia și București și, prin aceasta, legătura dintre Dantzig (Gdansk, n.n.) port la Marea Baltică și Constanța, prin București, pe distanță de 1700 km., și care se putea face în 16 ore de zbor. Societatea poloneză de navigație aeriană L.O.T. a asigurat cea dintâi legătură și chiar din primul an, a executat, în total, 245 zboruri, transportând 507 pasageri și 5562 kg. poștă și bagaje cu o regularitate de 100% ceea ce era un succes.

Convenția cu Cehoslovacia stabilea o legătură aeriană București – Cluj – Ujgorod – Praga, dar exploatarea acestei linii aeriene nu a putut să înceapă în acest an, așa că legătura București - Praga, pe calea aeriană, s-a făcut tot numai de campania C.I.D.N.A. pe itinerarul București – Belgrad – Viena – Praga - Paris. În conducerea acestei companii, fostă franco-română, din anul trecut, făcea parte maiorul av. în rezervă Ioan Peneș, vechiul camarad zburător din timpul războiului la Escadrila F.2.

Începând cu 1 iunie, această companie înființase un serviciu denumit „Fleche d’Orient” („Săgeata Orientului”) care lega Parisul de București numai într-o singură zi de zbor (18 ore). Avionul pleca de pe aeroportul „Le Bourget” la ora 4.00 dimineața și ajungea la ora 22.00, la Băneasa, cu zbor de noapte pe distanța Belgrad - București. În cursul acestui an s-au executat un total de 895 zboruri în ambele sensuri, transportând-se 697 pasageri, 58.432 kg. bagaje și 496 kg. poștă cu o regularitate de 94%.

În interior, Direcția aviației civile, a asigurat legătura aeriană București – Galați - Chișinău, executând 251 curse, transportând 873 pasageri și 5753 kg. poștă și bagaje cu o regularitate de 92%.

Școala de zbor „Regele Mihai” organizată de asociația aeronautică A.R.P.A. funcționa în localul Universității (București, n.n.) cu un număr de 300 elevi, iar școlile de pilotaj A.R.P.A. și cea de turism a lui Mircea Cantacuzino lucra în plin și un număr însemnat de piloți urmau să-și ia brevetele, în acest an, în care scop aviația civilă și aeroclubul, de comun acord, stabilesc condițiile pentru obținerea brevetului de pilot de turism. Succesul turismului aerian se vedește zilnic, pentru ca însuși principele Nicolae, eliberat acum de restaurare de răspunderile de membru al Consiliului de regentă, învață pilotajul de avion cu căpitanul av. (Nicolae, n.n.) Opreș și în curând devine un zburător bun, cum era ca și motociclist și automobilist.

Aeroclubul Regal Român și aviația militară au luat parte și au organizat o importantă manifestare: concursul Micii Înțelegeri și Poloniei și un mare miting aerian în ziua de 14 septembrie. Conducerea aviației militare hotărâse să ia parte la acest concurs cu 6 avioane Breguet XIX, cu motoare Hispano 650 CP. Echipajele destinate a lua parte la acest concurs au fost următoarele: căpitan pilot Traian Burduloiu-maior observator Gheorghe Marinescu, căpitan pilot Constantin Tănăsescu-căpitan observator Gheorghe Iacobescu, căpitan pilot Ion Opreș-căpitan observator Ștefan Cantemir, căpitan pilot Nicolae Opreșan-căpitan observator Mihai Ștefănescu, căpitan pilot Ion Rotaru-căpitan observator Alexandru Sahini; rezervă: locotenent pilot Gheorghe Botez-locotenent observator Ion Negrescu. Ca membrii în juriul internațional, din partea noastră a fost lt. colonelul Haralambie Gioossanu.

Fiecare din celelalte țări participante au luat parte cu câte 6 echipaje, din care: Jugoslavia cu 5 avioane Breguet XIX, la fel cu cele românești și un Potez XXV, Cehoslovacia cu 2 avioane Smolik S.516 cu motoare Asso italiene de 800 CP, 2 avioane Smolik S.516, cu motoare Hispano 650 CP, și 2 avioane Aero-42 cu motoare Asso 800 CP.

Polonia lua parte cu 5 avioane Lublin R.VIII, din care 3 cu motoare Hispano 600 CP și două cu motoare Lorraine 650 CP și 1 Potez XXV, cu motor Lorraine de 450 CP.

Încă de la plecarea, echipa polonă pierde un avion Lublin R.VIII, care cade într-un lac. Pilotul, căpitanul Pamula se salvează cu parașuta dar observatorul lui, locotenentul Azarevicz a murit. Echipa românească are și ea un avion scos din serviciu.

La sfârșitul primei zile de circuit 19 avioane din 22 plecate de la Varșovia aterizează la Belgrad, după ce parcurseseră itinerarul Varșovia - Lwow (Lemberg) - Praga – Brno – Zagreb - Belgrad din care 6 jugoslave, 3 poloneze, 3 cehoslovace și 5 românești. A doua zi, a urmat etapa cea mai grea : Lemberg – Poznan -Varșovia, unde se executa și proba de urcare și zbor la 5000 m. Noi dificultăți au loc, 2 avioane jugoslave din 6, plecate de la Belgrad abandonează concursul, un avion cehoslovac din 5, un avion polonez din 3 și 2 românești din 5, astfel că numai 13 avioane termină circuitul la Varșovia. Clasamentul a fost, după cum urmează: 4 avioane jugoslave câștigă premiul I și III, de câte 9000 și 4000 zloți, un avion cehoslovac câștigă premiul II de 6000 zloți. Echipajele românești s-au clasat astfel: pe locul 10, căpitan Constantin Tănăsescu-căpitan Gheorghe Iacobescu, al 11-lea, căpitan Traian Pâclea-căpitan Ștefan Cantemir și al 13 –lea, căpitan Rotaru-căpitan Gârleanu.

Deși materialul a fost omogen și de calitate, dintr-o greșită tactică adoptată în cursul circuitului și anume abandonarea spiritului de echipă și prea marea dorință individuală de a ieși în frunte a dus la acest rezultat puțin favorabil din toate punctele de vedere: individual și al clasamentului pe echipă. Echipa jugoslavă a demonstrat de data aceasta, ca fiind omogenă.

[...]Mitingul organizat la 14 septembrie 1930 de Aeroclubul nostru, cu concursul aviației militare și civile s-a bucurat de un desăvârșit succes prin participarea alături de aviația română a numeroși oaspeți străini. La miting a participat M.S. regele Carol al II-lea, regina Maria și A.S.R, prințul Nicolae.

Pe calea aerului a venit și infantele Spaniei (prințul moștenitor, n.n.) Don Alfonso, cumnatul reginei Maria.

Pe o vreme splendidă, un foarte variat program aerian s-a desfășurat la care și-au dat concursul alături de unitățile aviației noastre și cinci escadrile de avioane militare prietene și aliate, precum și piloții ce prezentau avioanele din concursul de avioane militare.

Un adevărat număr de senzație au reprezentat zborurile avioanelor de vânatoare Fiat, venite în zbor din Italia sub comanda colonelului Fougier Corso.

Într-o demonstrație, în formație de înaltă acrobație aeriană, cele 8 avioane de vânatoare italiene au arătat și calitatea materialului, dar mai ales îndemânarea și înalta pregătire de zbor, în formație, a piloților italieni. O escadrilă de avioane bimotoare de bombardament Bloch, sub comanda colonelului Duseigneur au impresionat prin zborurile lor impozant, în formație strânsă.

O escadrilă de recunoaștere cehoslovacă sub comanda generalului Faifr, șeful aviației militare cehoslovace și o escadrilă de recunoaștere jugoslavă sub comanda colonelului Radovici, au arătat îndemânare și disciplină în zbor a acestor echipe, prietene, de aviatori. O escadrilă poloneză de vânatoare sub comanda colonelului Koslowski a arătat îndemânarea piloților polonezi, în special a șefului lor.

Interesant, în programul mitingului, a fost ralyul patrulelor de recunoaștere sosite de la flotilele de aviație din Iași, Cluj și Galați, demonstrația de zbor a trei avioane legate între ele în zbor acrobatic pilotate de căpitanul Pantazi (Mihail, n.n.), adjutantul Manolescu (Maximilian, n.n.) și ofițerul de echipaj (Petre, n.n.) Ivanovici.⁴

Programul s-a desfășurat cu atacul și distrugerea unei localități construită pe marginea aerodromului, succesul mitingului, am putea spune, a fost desăvârșit fiind elogiât de presa străină. În afară de această manifestare, Aeroclubul României a sărbătorit, rând pe rând, prin recepții date în cinstea lor pe următorii reprezentanți ai aviațiilor străine în trecere prin București, după cum urmează: în luna mai un grup de ofițeri aviatori americani sub conducerea maiorului Haal și a ofițerilor unei escadrile franceze în frunte cu maiorul Beaune.

Ceva mai târziu, a fost sărbătorit colonelul Raysky, comandantul aviației poloneze, iar în luna august majorii aviatori francezi Weiss și Girier, veniți în zbor, în calitate de concurenți în „Cupa Bibescu” pe distanța Paris - București, iar la începutul lunii septembrie ofițerii jugoslavi, cehoslovaci și polonezi veniți în țară, în calitate de camarazi sportivi, în concursul aerian al Micii Antante și Poloniei.

Întrucât infantele Spaniei, Don Alfonso, a venit la București în zbor, prințul G. V. Bibescu, vicepreședintele Aeroclubului Regal Român, a înființat începând cu acest an – 1930 - „Cupa Principele Bibescu” pe distanța București - Madrid sau Madrid - București, deschisă pentru echipajele românești și spaniole. Cupa revenea echipajului care, în cursul unui an parcurgea în zbor distanța București - Madrid sau invers, în timpul cel mai scurt. De asemenea, se înființează și cupa Roma - București.

În afară de activitatea Aeroclubului, trebuie menționată și activitatea de propagandă aeriană înfăptuită de Aeroclubul Albastru, care execută botezul aerian al elevilor în diferite orașe de provincie. Succesul a fost apreciabil, câteva mii de elevi din diferite orașe au primit botezul aerului.

În primăvara acestui an F.A.I pierde pe președintele ei-contele De la Vaulx, care mulți ani a condus acest for internațional. Plecat cu avionul într-o deplasare în S.U.A, a fost victima unui accident împreună cu patru pasageri, piezându-și viața. Când, în decembrie 1930 se întrunește Comitetul Federației Aeronautice Internaționale la Paris pentru alegerea unui nou președinte, această alegere se face în persoana prințului (George Valentin, n.n.) Bibescu, ceea ce era o mare cinstită ce se răsfrângea și asupra țării noastre, căci el devenea președintele federației a 33 aerocluburi din 33 de țări.

[...] În cadrul „Cercului Aeronautic”, în ședința de la 10 aprilie 1930 a fost făcută o foarte importantă comunicare de către distinsul profesor Hermann Oberth de la liceul din Mediaș, având ca subiect: „Teoria rachetelor și zborul interplanetar”.

Acest distins cercetător a demonstrat posibilitatea zborului prin reacție, dirijarea automată a rachetelor prin ajutorul giroscopelor, arătând că, prin rachete se va

putea studia atmosfera la înălțimi mari, se va ajunge la avionul-rachetă, adică propulsat prin reacție, nu prin helice și chiar la astronave. Conferința a fost foarte interesantă și toți cei care am ascultat-o, am plecat cu convingerea că cele arătate de conferențiar vor deveni realitate.

Și acest an, nu a trecut fără ca să nu plătim tributul de sânge în aviație. O primă victimă a fost inginerul Mircea Canatacuzino, inițiatorul turismului aerian în țara noastră. A fost răpus din cauza unei aterizări greșite, aviația sportivă pierzând un mare aviator care a fost o frumoasă figură. Nu peste mult timp am aflat că, dincolo de ocean, în America, aviatorul român George Fernic își construise un avion cu care se pregătea să facă raidul New York - București. Este interesantă ultima scrisoare trimisă bătrânului său tată, patronul Șantierelor navale din Galați. Iată câteva extrase din această scrisoare: [„Nu ți-am putut răspunde imediat la ultimele scrisori, fiind foarte ocupat ... Îți trimit alăturat două prospecte. În prima parte este istoricul societății (pe care o înființase în S.U.A, n.n.), iar în a doua, reproduceri din presa americană, între care și cele cu privire la zborurile de demonstrație cu avionul mic „Cruisair” (cu care s-a prăbușit ulterior în timpul unui miting aerian, n.n.) despre care ți-am vorbit în alte scrisori. În prezent, negociez cu Camerile de comerț ale S.U.A din diferite localități, pentru un loc propriu în vederea construirii fabricii (de avioane, n.n.), pentru mărirea capitalului societății, etc. Tot acum mă ocup și de pregătirea zborului transatlantic New York - București.

Mă cam stingherește lipsa de capital. Și cum acest zbor, cu preparativele sale costă inițial mulți bani, nu voiesc să iau din nou din capitalul societății mele, care a cheltuit destul cu construcțiile și experiențele mele. Ce bine mi-ar prinde dacă guvernul nostru mi-ar trimite vreo 10.000 de dolari pentru efectuarea acestui raid. Un aviator ungur a obținut 100.000 de dolari din Ungaria și se prepară actualmente să facă un zbor de la New York la Budapesta. Notează, că el a cumpărat un aparat obișnuit, iar eu l-am construit. Este un tip cu totul original și de o mare reclamă pentru țara noastră. În orice caz, fii sigur dragă tată, că nu voi lăsa să-mi treacă cineva înainte, voi face tot posibilul ca să fac zborul înaintea lui.

De mine, te rog, să nu duci grijă, căci sunt foarte sigur de aparatul meu și de persoana care mă va însoți. Zborul îl voi efectua în cursul lunii viitoare (septembrie 1930, n.n.). Am să-ți telegrafiez din timp, ziua plecării.

Scumpul meu tată, îmi este așa de dor de matală și de țară că aș zbura și în jurul pământului numai să te întâlnesc. În curând, la revedere și te îmbrățișez cu toată dragostea de fiu, George”]. Sfârșitul a fost altul decât a dorit George Fernic!

Încă de la începutul anului, în ianuarie 1930, aviația română pierde pe cel mai bun și mai modest ofițer observator și fotograf aerian, lt. comandorul (de marină, n.n.) Constantin Gonta.⁵

Atins de o nemiloasă boală de plămâni contractată în cursul nenumăratelor zboruri și raiduri aeriene începute cu mult spirit de sacrificiu, încă din timpul Războiului de Întregire. A fost o minte ageră, un mare îndrăgostit al zborului. Lipsa unei legi de asigurare a zburătorilor nu a permis să aibă mai multe mijloace materiale spre a se putea îngriji. Se stinge în floarea vieții (la 34 de ani, n.n.) și odată cu el dispare un mare observator aerian, cu contribuții serioase la dezvoltarea aero-fotogrametriei. În afară de el se mai pierd: locotenentul Eugen Ștefănescu (23.06.1930) și plutonierul major pilot Vladimir Keller (29.07.) și inginer, pilot, George Fernic (22.08).

Note:

¹Dr. Valeriu Avram, Dr. Marius Adrian Nicoară, *Istoria Aeronauticii Române trăită de unul dintre întemeietorii acesteia- generalul aviator inginer Gheorghe Negrescu.*, Editura TipoMoldova, Iași, 2024.

²N.n., prințul moștenitor Carol, a fugit deghizat într-o uniformă de ofițer rus la 27 august/9 septembrie 1918 și s-a căsătorit cu Zizi Lambrino, dându-i 50.000 lei preotului rus ortodox Șaratki ca să-i cunune religios, neavând aprobarea și consimțământul regelui Ferdinand, așa cum erau uzanțele Casei Regale.

³N.n., a fost observator aerian în anul 1917, în Escadrila de recunoaștere și bombardament ușor F.7, Grupul 2 Aeronautic Tecuci comandat de maiorul av. Andrei Popovici.

⁴N.n., cei trei făcând parte din celebra Escadrilă de acrobatie aeriană „Dracii Roșii”, ce ținea de Școala de perfecționare de la Buzău, una dintre primele din lume de acest fel, omagiați în Galeria istorică în aer liber „Eroii aerului”, din orașul de la Curbura Carpatilor, Buzăul fiind declarat „orașul aviației și parașutismului militar românesc.”

⁵N.n., brevet de observator aerian nr.74 din 8 iunie 1917. A luptat pe frontul de la Mărăști, în Escadrila F.2 –Grupul 1 Aeronautic Bacău, îndeplinind primele misiuni de bombardament de noapte din aviația română.

JURNALUL DE RĂZBOI AL PREOTULUI MARIN H. DUMITRESCU

-partea a III-a-

(continuare din numărul trecut)

ÎN ȚARĂ

Continuăm publicarea *Jurnalului de război* al preotului Marin H. Dumitrescu, veteran al celui de-al Doilea Răzbiu Mondial, confesor al garnizoanei Buzău între 1943-1948.

Manuscrisul *Jurnalului* a fost pregătit și oferit spre publicare Editurii Prosexpi din Dorohoi de către preotul Alexandru Tudose, actualul confesor al garnizoanei Buzău.

---Redacția

01 martie 1942. Orașul Vulcan, județul Hunedoara. La 01 martie 1942, m-am prezentat la Batalionul 9 Vânători de Munte, comandat de locotenent-colonelul Cîrlan Vasile. Am fost încartiruit într-o casă mică, nelocuită, situată în cartierul de pe deal, denumit „Cacoșvar”. Am fost bine primit de comandant și de corpul ofițerilor. Ca și în trecut, activitatea mi-am desfășurat-o conform programului lunar, întocmit în prealabil, aprobat de Episcopia Armatei - Inspectoratul Clerului Militar și de Comandantul Batalionului 9 Vânători de Munte.

În orașul Vulcan, m-am bucurat de prietenia sinceră a preacucernicilor preoți Zemora Gheorghe, parohul Bisericii Ortodoxe și Suciu, parohul Bisericii Greco-Catolice (unite) - Vulcan. Concomitent, am ținut legătura în continuare cu dl locotenent-colonel Minea Octavian - comandantul Batalionului 760 Infanterie, din Petroșani, și al Batalionului 660 Infanterie, aflat în Lupeni, deservind și aceste unități militare, din punct de vedere religios. În zilele de duminică și sărbători religioase, în care nu era program militar, ostașii erau îmbisericiți, sub comandă, fiecare la biserica de care aparținea (ortodoxă, greco-catolică și catolică), pe grupe și prin rotație.

Personal, eram de față la una din cele trei biserici din localitate, însă la oficierea Sfintei Liturghii participam numai la Biserica Ortodoxă, alături de preotul Zemora Gheorghe.

La festivitățile deosebite, ca Ziua Eroilor și depunerea Jurământului de către ostașii recruți, invitam pe toți cei trei preoți din localitate: ortodox, greco-catolic și catolic. Chiar și la înmormântări de ostași, care aparțineau bisericii greco-catolice sau catolice, invitam și preotul greco-catolic sau pe cel catolic, iar aceștia răspundeau invitației, totdeauna.

Toate până în luna aprilie 1942, când se primește ordin de plecare a Batalionului 9 Vânători Munte pe front, în zona operativă.

Procur ceva alimente (zahăr, orez, cafea etc), precum și 5 kg talpă (mi-a dat-o domnul colonel O. Minea), și plec la Alexandria să-mi iau rămas bun de la familie, părinți, rudeni și prieteni. Ajuns acasă, vestea replecării mele pe front a produs mare panică și mare jale, **dar în fața realității, a Legii și a soartei te supui fără șovăire!**

La reîntoarcere, Georgeta și Valy au ținut să mă însoțească până la Vulcan și m-au însoțit, dar în stația C.F.R. Copșa Mică, în timpul schimbării trenului, la urcarea în vagon clasa 1, borfașii (hoții) mi-au furat portmoneul cu bani, foile de drum, carnetele de călătorie C.F.R. cu reducere 75 la sută, privind pe Georgeta și Valy!

Reclamând cazul șefului de stație, mi-a spus: „Domnule căpitan, dacă ați fost prădat de hoți de meserie, căci sunt destui, fiți siguri că, în două săptămâni, familia va primi, recomandat, actele, minus banii. Pentru restul călătoriei, până la Vulcan, vă dau eu formă legală de călătorie pentru dumneavoastră, soție și fiică”. Și mi-a dat.

De la Vulcan la Alexandria, Gica și Valy au călătorit cu foi de drum militare (Batalionul de Artilerie Vânători de Munte). Hoții, într-adevăr, au trimis familiei, la Alexandria, toate actele.

06 iulie 1942. La ora 07.30 officiez „sfințirea apei” (agheasma), în fața întregului batalion și a întregului corp de ofițeri, încadrat de preoții Zemora Gheorghe - ortodox și Suciuc Eugen - greco-catolic.

Vorbește, cu mult patos și competență, domnul comandant, locotenent-colonelul Cărlan Vasile, care arată rostul adunării de astăzi a batalionului. Domnia-sa a predat Drapelul Batalionului către comandantul „părții sedentare”, maiorul Constantin Constantin.

La rostirea Ecteniei mari am adăugat stihurile: „Pentru ca să se sfărâme puterea și îndrăznirea dușmanilor țării și oștirii noastre și frica, spaima și împruținarea sufletului să cuprindă inimile lor, iar oștirea române, biruință asupra lor și putere, vitejie, cu puterea Sa să dea, Domnului să ne rugăm!”

„Pentru ca să dea putere, tărie și vitejie oștirii noastre și să întărească brațul ei asupra vrăjmașilor ce se luptă cu noi, Domnului să ne rugăm!”

„Pentru ca, precum se stinge fumul, să se stingă vrăjmașii țării noastre, și, precum se spulberă praful din fața vântului, așa să piară taberile vrăjmașilor din fața oștilor române, Domnului să ne rugăm!”

„Pentru ca să trimită, oștirii române, înger împreună călător și povățuitor, păzitor, folositor, sprijinind-o, păzind-o de toată întâmplarea cea rea, Domnului să ne rugăm!”, iar după citirea rugăciunii de după Ectenia mare, de la Agheasma mică, am citit, în genunchi (preoți, ofițeri, trupa și populația asistentă), următoarea rugăciune:

„Stăpâne, Doamne, Dumnezeu nostru, Carele ești calea cea adevărată; Cea ce ai călătorit împreună cu sluga Ta Iosif, călătorește, Doamne Iisuse Hristoase, Mântuitorul și Stăpânul vieții noastre, și cu binecredincioșii servii Tăi ofițeri, subofițeri și ostași ai Batalionului 9 Vânători de Munte, fiecare după numele său, care, lăsându-ne, în purtarea Ta de grijă: soțiile, copiii, părinții, frații, surorile, rudeniile și tot ce-am agonisit în viața noastră, la porunca și glasul suprem al Patriei și al Comandantului suprem al Armatei, mergem, unii dintre noi pentru a doua oară, la luptă sfântă, pentru a reîntregi Țara cu

teritoriile luate prin silnicie și dictat, de către Rusia fără de Dumnezeu și de Ungaria horthystă, ca urmare a criminalului Dictat de la Viena, impus Patriei noastre. Mergem la luptă pentru a reda scumpei noastre Țări - România - dreptatea și onoarea ce i se cuvin, pentru a șterge umilințele nedrepte ale trecutului nu prea îndepărtat (1940, Dictatul de la Viena), a cinsti și a răzbuca memoria bravilor eroi, morți în această groaznică luptă, și pentru a proslăvi Sfânta Cruce, iar nu pentru a cuceri teritorii ce nu ni se cuvin.

Izbăvește-ne și ne apără, Dumnezeule, de toți vrăjmașii și de toate primejdiile ce ne stau în față. Păzește, Doamne Iisuse Hristoase, viața fiecăruia dintre noi, ostașii Armatei Române, atât de greu încercată, și aflați în mare primejdie și iertându-ne orice păcat am săvârșit în viața noastră, căci nu-i om fără de păcat, ajută-ne, Doamne, să revenim în scumpa noastră Patrie și în mijlocul celor dragi ai noștri - soții, copiii, părinți și prieteni - sănătoși și biruitori în războiul sfânt pe care-l purtăm, pentru reîntregirea și apărarea drepturilor milenare ale României și nu pentru a lua de la alții ceea ce nu ni se cuvine.

la aminte, Doamne, Dumnezeu nostru, din sfântul Tău lăcaș și de la scaunul mării Tale, la glasul rugăciunii noastre, pe care Ți-o înălțăm în ceasul acesta și în această sfântă zi, în toată vremea și locul, noi, slujitorii Sfântului Altar, împreună cu comandantul, ofițerii, subofițerii și ostașii Batalionului 9 Vânători de Munte, precum și cu toți binecredincioșii creștini ce sunt de față, și cu milostivire trimite binecuvântarea Ta și ajutorul Tău asupra Armatei Române, asupra Batalionului 9 Vânători de Munte, asupra fiecăruia dintre noi și asupra familiilor noastre.

Auzi-ne pe noi, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor Pământului și a celor ce sunt pe mare departe și, milostive Stăpâne, milostiv fii pentru păcatele noastre și miluiește-ne, ocrotește și de tot răul ne păzește, pe comandantul, preotul, ofițerii, subofițerii și ostașii Batalionului 9 Vânători de Munte, precum și pe toți binecredincioșii creștini aici de față.

Că milostiv și iubitor de oameni ești, Dumnezeule, și Ție mărire înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.”

În timpul serviciului divin, dar mai ales în timpul citirii rugăciunii, ochii tuturor - ostași, preoți și popor - lăcrimau.

A urmat cuvântarea domnului comandant, locotenent-colonelul Cîrlan Vasile și a preotului căpitan Dumitrescu H. Marin - confesorul Batalionului 9 Vânători de Munte.

07 iulie 1942. Încă din zorii zilei, rampa stației C.F.R. Vulcan este plină de ostași, cai, samare, armament, muniții etc. Activitate febrilă. Îmbarcă în vagoane primul eșalon și anume Compania Armament Greu, comandată de căpitan activ Dima Nicolae. Garnitura de tren pornește încet - încet, la orele 13.30, în sunetul trompetelor, uralelor nevinovaților ostași, care porneau pe un drum necunoscut - *fără întoarcere* pentru cei mai mulți dintre ei - și în plânsul și urletele de durere ale părinților, soțiilor, copiilor, rudeniilor, a întregii populații aflate pe peron. A fost o despărțire ce nu poate fi redată în scris sau verbal.

În această zi a fost îmbarcată și Compania a 2-a, comandată de căpitanul activ Bacalu.

Merg la Petroșani, unde îmi iau rămas bun de la locotenent-colonelul Minea Octavian, vrednicul comandant al Batalionului 760 Infanterie, ca și de la ofițerii acestei unități, al cărei confesor am fost, pe timpul de la 19 decembrie 1941, când am venit de pe front, până la 1 aprilie 1942, când am fost mutat la Batalionul 9 Vânători de Munte. De aici, în mare grabă, merg și-mi iau ziua bună de la doamnele Cîrlan, Boldișor și Tilici. Revin în stația Petroșani. Mă fotografiez cu „Fufi” la atelierul fotografic din gară. Rog pe doamna fotograf să trimită fotografiile Georgetei, la Alexandria. Vreau să-i achit contravaloarea fotografiilor și a recomandatei, dar nu-mi primește niciun ban, îmi promite solemn că va expedia fotografiile la Alexandria și-mi urează un emoționant „drum bun”, cu urarea de a mă reîntoarce în mijlocul familiei, sănătos. Emoționat de această prea plăcută surpriză, i-am mulțumit călduros și, în fugă, m-am urcat în tren, care deja pornise, împreună cu cățelușa „Fufi”, care a sărit foarte ușor pe scara vagonului și apoi în vagon. E ora 16.12 când revin la Vulcan, unde eșalonul doi încărcă din zori la tren. E vorba de companiile: cercetare comandant, vrednicul căpitan activ Balint Eugen; a 3-a comandant, căpitan Oprișor, și 38 lucru. Eșalonul doi pleacă la orele 23.30 sub comanda căpitanului Eugen Balint.

Solicit ajutor și încartiruirea într-un vagon a 10.000 kg lemne de foc (fag) - deja aflate pe peron - le stropesc cu var, fac formele pentru transportul lor la Alexandria, pe numele Georgetei, și rog pe șeful stației Vulcan să se ocupe de expedierea vagonului. Mi-a promis și s-a ținut de cuvânt. Cinste lui!

Mult obosit, merg la camera din imobilul rechiziționat, situat vizavi de locuința preotului Gheorghe Zemora, cinez și mă culc. Noaptea, la ora 01.30, la sunatul ceasului, mă scol, mă îmbrac și, însoțit de Nicolae și Petre Jora - soldați - merg la gară. Aici, deja eșalonul trei: compania comandă și compania întâi, sublocotenent Surmei-comandant, îmbarcaseră.

Toate cadrele respectivelor companii (ofițeri, subofițeri și maiștri) se aflau prezente. Merg la vagonul rezervat grupei „comandă”, din cadrul căreia fac parte, și-mi rezerv loc.

08 iulie 1942. La orele 03.40, garnitura de tren pornește, cu același protocol: trompetele răsună, nevinovații ostași dau puternice urale, mamele, tații soțiile, copiii, rudeniile și întreaga populație aflată pe peron plânge, se tânguiește și-i strigă cu disperare pe cei plecați la război. *Oare se mai întorc la familiile lor?!*

Pe peron, sunt prezente majoritatea soțiilor ofițerilor și subofițerilor, care plâng. E de față doamna Tilici și alte multe cunoștințe. Doamna Cîrlan și doamna profesoară Boldișor însoțesc eșalonul până în stația Ploiești. Trecem prin Simeria. În stația Băești, foarte multă populație ne întâmpină, în frunte cu preotul Ardeleanu - paroh local, care, după rostirea unui înflăcărat cuvânt ocazional, înmânează domnului locotenent-colonel Cîrlan o foarte frumoasă cruce sculptată în lemn de tei, împodobită cu flori, ramuri de busuioc și panglici tricolore, cu inscripția: „**Victorie Batalionului 9 Vânători de Munte**”.

Domnul comandant V. Cîrlan, după ce mulțumește preotului Ardeleanu și populației pentru frumosul gest de a întâmpina unitatea și pentru darul făcut de preotul lor, adresându-mi-se, zice: „*Primește, părinte căpitan Dumitrescu, acest simbol sfânt, pe care îl vei purta și-l vor purta pe câmpurile de luptă, cu ajutorul căruia vom birui și-l vom învinge pe inamicul fără Dumnezeu*”.

Ajunși în stația Vințu de Jos, poposim și servim dejunul, foarte bine pregătit, prin grija căpitanului Dima Gheorghe, comandantul companiei comandă.

Scriu scumpei mele Georgeta și dragelor noastre copile, cărora le recomand să asculte de mămica lor, rămasă singură să le crească.

Reluându-ne călătoria, trecând prin stațiile Alba Iulia, Coșlariu, Crăciunel, Blaj, Valea-Largă, Copșa Mică, Mediaș, Dumbrăveni, Sighișoara, Bod, ajungem la Brașov, unde poposim.

09 iulie 1942. Continuăm călătoria la ora 08.00 și, trecând prin stațiile Dârste, Timișul de Jos, Timișul de Sus, Predeal, Azuga, Bușteni, Poiana Țapului, Sinaia, Comarnic, Gura Beliei, Breaza, ajungem la orele 12.35 în stația Câmpina, unde poposim și servim dejunul.

Traseul Brașov - Câmpina este o regiune foarte frumoasă în general, iar regiunea

Brașov - Timișul de Jos și Timișul de Sus - Predeal - Sinaia, este, cu adevărat, „Perla României”.

La orele 14.10, ne reluăm călătoria și, trecând prin stațiile Băicoi, Buda, Ploiești, Teleajen, Valea Călugărească, Inotești, Mizil, Vintileanca, Ulmeni, Monteoru (Stâlp), Buzău, Făurei, Barboși, la orele 22.00 am ajuns în stația Galați, unde poposim până a doua zi.

10 iulie 1942. La ora 05.40, eșalonul își reia călătoria în direcția Reni. Linia de cale ferată fiind foarte slabă, trenul înaintează cu viteză redusă și mare prudență. În port staționează foarte multe vapoare - românești și străine. Vreme foarte frumoasă, iar prin bălțile Dunării multă lume pescuiește - mai ales cu undițele.

La Reni (garnizoană), podul peste Prut a fost distrus - dinamitat și aruncat în aer - de către trupele rusești, iar acum e în curs de construire un alt pod. Trecând prin localitățile Etulia și Vulcănești, ajungem în localitatea Greceni, unde poposim și ni se servește masa, cu preparate culinare de excepție. Arăt că, între Greceni și stația Bulgărica, este mare lipsă de apă potabilă, iar podurile peste lacul Ialpug au fost dinamitate și aruncate în aer de către ruși. În stația Bulgărica (Bolgrad), toate marile rezervoare de petrol au fost, de asemenea, distruse de ruși.

Localitatea este foarte săracă. Casele, dar mai ales dependințele, sunt construite din chirpici (pământ amestecat cu paie) și acoperite tot cu pământ, pe care a răsărit și crescut iarba, încât vitele care sunt destule, dar foarte slabe - cele înalte - trag cu limba iarba de pe acoperiș și-o mănâncă, dar odată cu iarba cade și pământul ce formează acoperișul casei sau dependinței respective.

Vremea este călduroasă, fapt pentru care toți dormim îmbrăcați sumar și acoperiți cu cămașa. Domnul comandant vede și bănuim că nu-i de acord cu această ținută a noastră, însă tace, căci la dejun afirmase că, din cauza căldurii, și dânsul se va lăsa îmbrăcat la fel. Căldura a devenit cu adevărat insuportabilă în vagoanele dormitor, fapt pentru care, repet, toți ofițerii sunt „la chiloți”. Foarte bunul meu prieten și tovarăș de compartiment, medic locotenent Vrăjoiu Gheorghe, remarcă situația creată din cauza temperaturii prea mari și mă atenționează să consemnez totul. Medicul suferă mult din cauza unui buboi pe care îl tratează regulat, dar încă nu cedează.

În Greceni, ca și în celelalte localități străine, sunt biserici mari, dar majoritatea dintre ele sunt în stare de ruină sau folosite în cu totul alte utilități și nu bisericești.

În zonă pământul este foarte sărac (neproductiv). Recolta de cereale, foarte proastă.

Linia de cale ferată pe ruta Halta Valea Valului, Taraclia, Halta Cazaclia, Halta Chiriutnea, Ceadâr, Lunga etc este distrusă de ruși. Se muncește în stil mare la grabnica refacere. Apare o fată tânără, frumoasă, dar, după vorbă și gesturi, sigur, nărăvașă! Băieții s-au agitat însă zadarnic.

Stațiile C.F.R. (clădirile) întâlnite în această zonă - inclusiv Abaclia și Românești, fostă Basarabească, toate au fost distruse (li s-a dat foc) de către ruși, iar rezervoarele de petrol au fost dinamitate și distruse. Personalul de conducere C.F.R., precum și lucrătorii care muncesc la refacerea liniilor de cale ferată locuiesc în barăci de scândură.

(va urma)

CONSTRUCȚIA DE CAZĂRMI MILITARE LA BUZĂU LA ÎNCEPUTUL SEC. XX

---Adriana Anghelescu, Cercul Militar Buzău

După obținerea independenței în 1878, având în vedere contextul geo-politic al vremii, autoritățile române și-au dat seama că se impunea dezvoltarea de urgență a armatei, atât numeric cât și organizatoric. În acest sens, au fost nevoite să aloce fonduri importante pentru construirea de noi cazărmi, în special în marile orașe și în capitalele de județ. În timp, în jurul acestor cazărmi au apărut cartiere noi, locuite în special de militari care își întemeiau aici familii, acest lucru ducând la dezvoltarea și modernizarea orașelor.

Orașul Buzău dispunea de cazărmi pentru dorobanți și călărași, dar, în contextul adoptării noii legi a recrutării, care presupunea creșterea numărului recruților, autoritățile locale trebuiau să găsească soluții pentru extinderea acestora.

Prin Ordinul nr. 9984/27 iunie 1882, semnat de I. C. Brătianu, prim-ministru și ministru de Interne în acea perioadă, acesta se adresa prefecturii și primăriei Buzăului, subliniind necesitatea suplimentării spațiilor destinate noilor recruți: „În toți anii, recruții dorobanților și călăreșilor trebuiesc concentrați de la două la trei luni pentru instrucțiunea lor. Până acum recrutarea făcându-se târziu, recruții nu preferă să fie chemați decât vara. În aceste condiții, guvernul se află în greua pozițiune ca să sustragă de la cultura pământului mii de brațe tocmai în toiul muncii sau să lase în așa neîngrijire instrucțiunea acelei părți a armatei, care astăzi constituie principala sa forță. Iată de ce în legea de recrutare care e înaintată

Corpurilor legiuitoare s-a dispus ca toate operațiunile de recrutare să fie terminate la finele lunii ianuarie a fiecărui an și recruții să fie chemați pentru instrucțiune la 1 februarie, astfel ca instrucțiunea să fie terminată cel mai târziu la finele lunii aprilie, adică la acea epocă unde încep lucrările agricole...

Cum însă în aceste trei luni timpul este aspru și serviciul nu se poate face în loc decoperit, s-a găsit cu cale să se construiască săli pentru această ocazie. Pe de altă parte, județele fiind deja împovărate cu alte cheltuieli, s-au destinat fonduri din tezaurul public pentru a lor construire.”¹

Guvernul se gândea, așadar, atât la bărbații care, nevoiți să meargă la instrucție, erau nemulțumiți de faptul că lăsau pământul nemuncit, punând într-o situație dificilă familia, rămasă fără principalul sprijin, cât și la marii proprietari de pământuri care rămâneau fără forță de muncă, luând decizia de a-i chema iarna, când muncile agricole nu impuneau prezența acestora.

Ministerul de Război stabilise condiții clare pentru construirea cazărnilor, încă din 1882, prin Ordinul nr. 1034/24 iunie, în care se stipula că:

„1. Pentru o cazarmă de un regiment de dorobanți din două batalioane, cu stat major de regiment, o hală de exercițiu va trebui să aiba o lungime de 250 metri și o adâncime de 200 metri (cinci hectare).

2. Pentru un stat major de călărași, pentru județele ce au, tărâmul va avea o lungime de 80 metri și o adâncime de 40 metri, deosebit pentru fiecare escadron de călărași, câte o lungime de 100 metri și o adâncime de 150 metri sau, pentru un stat major de regiment cu două escadroane, o lungime de 150 metri și o adâncime de 200 metri (trei hectare).”²

Cazărmiile urmau a fi construite cât mai aproape de oraș, în apropierea căilor de comunicație și a cursurilor de apă, pe terenuri pe care nu stagna apa și care erau ferite de vânturi puternice, în apropierea acestora urmând a fi amenajate și terenuri de tir, la o distanță apreciabilă totuși față de activitățile populației civile din zonă.

La solicitarea prefectului C. Manolescu, la nivelul orașului Buzău s-a constituit o comisie care trebuia să găsească soluții pentru identificarea terenurilor pe care se puteau ridica noile construcții. La data de 4 iulie 1882, a avut loc întrunirea membrilor comisiei, prezidată de primarul N. Stăncescu; aceștia au identificat, într-un timp record, o locație care să îndeplinească cerințele armatei:,,

(...) Comisiunea în unanimitate a alesu locul din fața Dumbravei orașului Buzău, între șoseaua Națională și șoseaua Dumbravei, a

La data de 22 iunie 1882, a prezidat o ședință extraordinară, dând citire hotărârii comisiei în fața membrilor Consiliului Comunal:,,(...) subsemnatul este de opinie și chiar vă roagă cu insistență d-lor consilieri ca, în interesul ce trebuie să-l purtăm pentru armată, să cedăm statului terenul ce ni se cere pentru casarme, în condițiune însă ca statul să cedeze în schimbul Comunei o parte egală de teren din ciairul⁴ Episcopiei, care, deși este de o calitate mult mai inferioară decât terenul ce se ia de la Comună, reclamând cheltuieli



Planul Buzăului din anul 1881, întocmit de Emil Boianovici

căror întindere este de 400 metri pe lungul șoselei Dumbravei și 220 metri pe șoseaua Națională, locu care este proprietatea Comunei, întrunindu-se toate condițiile cerute și care va servi pentru cazarme și hale. După aceasta, trecându-se la alegerea terenului pentru tir, am destinat prelungirea tirului celui vechi din mijlocul Crângului..."³

Decizia comisiei a produs nemulțumire în rândul populației care ar fi fost vitregită de o suprafață destul de mare din pădurea Crângului, aflată la marginea orașului, care se transforma în loc de promenadă și de petrecere a timpului liber la fiecare sfârșit de săptămână. Primarul Stăncescu a luat în considerare doleanțele populației, propunând realizarea unui schimb avantajos pentru ambele tabere, dar a subliniat și necesitatea sprijinului pe care trebuiau să-l acorde armatei.

enorme pentru astuparea mocirlelor și aplanarea suprafețelor, totuși, pentru facerea cu necesitate imperioasă de a lărgi oborul, să facem și acest sacrificiu în interesul înfrumusețării orașului și al înlesnirii comerțului."⁵

Primarul și-a exprimat dezaprobarea privind amenajarea poligonului de tir în interiorul pădurii Crângului, pentru că prelungirea acestuia ar fi presupus tăierea unui număr mare de arbori și, implicit, o pagubă mare pentru municipalitate, propunând ca acesta să fie amplasat în zona pădurii aflată deja în proprietatea statului.

Au avut loc dezbateri aprinse la finalul cărora consilierii au căzut de acord să cedeze armatei terenul necesar pentru construirea de cazărmi și hale, solicitând la schimb statului o

suprafață echivalentă din terenul de pășunat aflat în proprietatea Episcopiei. Poligonul de tir urma să fie amenajat pe proprietatea vecină a statului, în zona denumită „Banului”.

Aleșii locali au dat dovadă de echilibru și imparțialitate, reușind să împace atât interesele armatei, cât și pe cele ale populației care-și pusese încrederea în deciziile lor.

Propunerea Consiliului Comunal a fost bine primită de către guvern, prim-ministrul Ion C. Brătianu dând ordin să se redacteze un proiect de lege în acest sens, care să fie înaintat spre aprobare către Adunarea Deputaților. Între timp, la nivel local, s-au făcut mai multe exproprieri pentru ca terenul dorit de primărie să ajungă în proprietatea acesteia.

Întrucât orașul nu a primit totuși terenul dorit și nu se mai puneau problema exproprierii ceairului Episcopiei, noul primar, Nicu Constantinescu, a solicitat consilierilor găsirea unui alt teren care să corespundă nevoilor orașului. În ședința din 25 august 1884, Consiliul Comunal a propus un teren aflat în nordul orașului, dincolo de gârla morilor și pe care nu era ridicată nicio construcție. Pentru a fi sigur de reușita demersului său, Nicu Constantinescu, care era o figura marcantă a partidului aflat la putere, îi cere sprijinul generalului Ștefan Fălcoianu, proaspăt ales în funcția de ministru de Război. Personalitate de seamă a armatei române, generalul Fălcoianu este de acord cu propunerea primarului și intervine la Ministerul Domeniilor pentru stabilirea terenului și marcarea acestuia în planul urbei.⁶

Ministrul Domeniilor, Anastase Stolojan, trimite la Buzău un reprezentant pentru a verifica terenul cerut de primărie. În raportul său, acesta menționează că respectiva suprafață era folosită pentru grădinarit. În aceste condiții, ministrul Domeniilor refuză să mai cedeze primăriei terenul, solicitând autorităților să identifice un alt loc „între locul cazarmei raionului orașului, cimitir și pădurea Comunei, pe care Statul să-l poată ceda fără inconveniente serioase pentru proprietate.”⁷

După aproape patru ani de negocieri, cu sprijinul ministrului de Război și a lui I. C. Brătianu, care ajunsese interimar la Ministerul Domeniilor, primarul Nicu Constantinescu, care luptase chiar cu proprii colegi de partid pentru apărarea intereselor urbei, și-a văzut dorința îndeplinită: un teren de 8 hectare și 93 de acri, format din mai multe parcele, trecea în proprietatea orașului.

Acesta a fost începutul unei lungi colaborări cu armata, care s-a sudat de-a lungul timpului.

Având nevoie de terenuri mai mari pentru instrucție, în condițiile intensificării instrucției militare, în februarie 1888, lt.col. Costescu, comandantul Regimentului 12 Călărași, a solicitat primăriei alocarea unei suprafețe în apropiere de localul cazarmilor, destul de mare pentru ca regimentul să poată face instrucția și bivacuarea oamenilor.”⁸ Membrii Consiliului Comunal, întrunit la data de 6 martie 1888, au decis că armata poate folosi, pentru instrucția călărășilor, un teren situat între pădurea Crâng și șoseaua națională spre Ploiești.

În aceeași perioadă s-a constituit o comisie de cazarmare, formată din reprezentanți ai primăriei, prefecturii și armatei, care au făcut recensământul mobilierului, clasarea materialelor, declasarea unor articole și întocmirea devizului pentru reparațiile necesare la cazarmile Regimentului 8 Dorobanți, Regimentului 12 Călărași și Bateria 8 Artilerie.

În vara anului 1913, în condițiile declanșării celui de-Al Doilea Război Balcanic, armata română a primit ordin de mobilizare pentru a trece la sud de Dunăre. Populația civilă a trebuit să sprijine armata cu tot ce era necesar, de la alimente până la animale și materiale sanitare; multe sectoare de activitate s-au aflat în imposibilitatea de a mai funcționa, în lipsa personalului de specialitate.

La Buzău, comandantul Diviziei 5 Infanterie a cerut sprijinul primăriei pentru rechiziționarea alimentelor necesare pentru hrana unui număr însemnat de ostași.

Șeful Serviciului de Intendență solicita 80 de tone de făină, 10 tone de brânzeturi, 5 tone de sare, fidea și griș, 5 tone de slănină și cârnați afumați, câteva sute de kg de cafea, ceai și ciocolată și aproape 4 tone de zahăr. Primarul T. Demetriad a cerut autorităților și populației să pună la dispoziția armatei alimentele de care avea nevoie. Zece brutării din oraș produceau pâine exclusiv pentru armată, aceasta fiind scutită de taxe. Primăria a oferit armatei, din depozitele sale, mari cantități de fân pentru hrana cailor. Relațiile bune dintre armată și primărie, sprijinul oferit de către autoritățile locale în timpul ultimelor conflicte armate, precum și poziția strategică a orașului au reprezentat motive solide pentru

mutarea la Buzău a Regimentului 23 Artilerie, înființat la 1 aprilie 1914, în garnizoana Ploiești. Ministerul de Război a trimis o adresă primăriei prin care o înștiința că a deschis o licitație pentru construirea unei cazărmi, pentru care era nevoie de un teren în suprafață de 8 hectare. Solicitau Consiliului Comunal aprobare pentru cedarea „terenului de la sud de calea ferată Buzău-București, în fața barărilor târgului Drăgaica.”⁹ Primăria a aprobat solicitarea Ministerului de Război, având o singură condiție: armata să nu înceapă construcțiile decât după strângerea recoltei, terenul fiind dat în arendă până în toamnă.

Pentru ducerea la îndeplinire a acestui proiect, din partea armatei a fost desemnat colonelul Aristide Razu, comandantul Regimentului 8 Buzău, iar din partea primăriei, arhitectul Gheorghe Malec. Actul prin care terenul necesar pentru construirea cazărmii Regimentului 23 Artilerie intra în proprietatea Ministerului de Război a fost semnat la 7 iulie 1914 de către primarul Athanasie J. Cătuneanu și de colonelul Razu.

Deși fuseseră făcute deja două măsurători și o schiță de plan, în momentul în care au început să întocmească planurile construcției, reprezentanții armatei au constatat că terenul de care dispuneau era insuficient și mai era nevoie de o suprafață pentru construirea a două grajduri și a unei remize pentru trăsurile coloanelor de muniții. În consecință, au solicitat primăriei suplimentarea terenului oferit, cu încă o suprafață de 5125 m², în zona dintre Drăgaică și Spătaru.

Întrunit la data de 8 ianuarie 1915, Consiliul Comunal a aprobat cererea armatei, fiind de acord să cedeze terenul solicitat contra sumei de 5125 lei (1 leu/ m²). Situația grea în care se găsea armata, pregătirile intense pentru intrarea în război, achiziționările de armament și muniție care presupuneau sume mari de bani, necesitatea de a face economii acolo unde era posibil l-au determinat pe generalul Dumitru Iliescu¹⁰ să-l roage pe primarul Buzăului să le cedeze gratuit acest teren. A doua întrunire a Consiliului Comunal, la 12 martie 1915, nu a adus vești bune, autoritățile locale solicitând aceeași sumă în schimbul cedării terenului. Deși în această chestiune a intervenit inclusiv prim-ministrul Ion I.C. Brătianu, care era și titularul Ministerului de Război, adresând autorităților rugămintea de a ceda terenul în mod gratuit, „deoarece prin

facerea îmbunătățirilor necesare cazarmelor se înfrumusețează și orașul Buzău”¹¹, în final conducerea armatei nu a avut de ales și a trebuit să cumpere terenul.

În primăvara anului 1916, în urma unei înțelegeri încheiate între primarul Buzăului, Athanasie Cătuneanu și avocatul A. C. Săvinescu, din partea Ministerului de Război, a intrat în proprietatea armatei, pentru nevoile Regimentului 23 Artilerie, o suprafață de teren de 40.001 m², aflată lângă cazarma Regimentului 23 Artilerie și calea ferată Buzău-Ploiești, contra valorii de 1 leu/ m².¹²

Fiind o garnizoană importantă, cu multe unități militare, reprezentanții armatei au hotărât că este nevoie și de amenajarea unui cimitir militar. Armata română suferise pierderi însemnate în timpul celui de-Al Doilea Război Balcanic și trebuia să aibă unde să-și cinstească eroii. Autoritățile locale au luat act de această solicitare și au decis cedarea gratuită a unui teren în suprafață de 3297,60 m², aflat în afara orașului, de-a lungul șoselei Brăilei, lângă Cimitirul Comunei nr.2, „pentru a se înființa pe el Cimitirul Militar al Garnizoanei Buzău”¹³.

Autoritățile locale buzoiene au venit întotdeauna în sprijinul armatei, fie prin punerea la dispoziție a unor suprafețe de teren, fie prin ajutorul oferit în cadrul operațiunilor de mobilizare sau de hrănire a ostașilor, dar aveau grijă ca toate aceste măsuri să nu intre în conflict cu interesele buzoienilor. Înființarea de unități militare la Buzău a reprezentat un element important pentru dezvoltarea orașului. Personalul militar avea un nivel de viață peste medie, militarii erau oameni educați, disciplinați, mulți dintre ei și-au întemeiat aici familii sau i-au adus aici pe membrii familiei. În apropierea cazărmilor au început să apară case noi, îngrijite, populația orașului a înregistrat o creștere a numărului de locuitori.

Dacă, după cel de-Al Doilea Război Balcanic, autoritățile locale și reprezentanții Ministerului de Război au fost de acord că erau necesare modernizarea cazărmilor existente și înființarea unora noi, după Primul Război Mondial a luat un avânt deosebit aviația militară.

La 1 aprilie 1912 a fost înființată prima Școală Militară de Pilotaj din țara noastră.

În perioada interbelică, la Cotroceni funcționa Școala Pregătitoare de Ofițeri Naviganți, la Tecuci, Școala Militară de Pilotaj și Antrenament, iar la Buzău, Școala de Perfecționare pentru piloți de război.

Buzăul a fost, încă din anul 1915, locul de antrenament preferat al tinerilor piloți militari, un adevărat incubator de aviatori, o reședință constantă a acestora, atât pe timp de pace, cât și de război."¹⁴



Ofițeri români și piloți de aviație, Buzău, 1933

Școala avea rolul de a continua pregătirea absolvenților școlilor de la Cotroceni și Tecuci și de a-i ajuta pe piloții de luptă să se antreneze pe diferite tipuri de avioane.

La începutul anului 1925, planul unui nou teren de zbor a fost întocmit de către reprezentanți ai Serviciului Tehnic al Primăriei Buzău, în colaborare cu sublocotenentul Alexandru Săvulescu, delegatul Școlii de Pilotaj și Antrenament."¹⁵

Într-o scrisoare datată 4 martie 1926, lt.col. Atanase Enescu, comandantul Școlii de Pilotaj și Antrenament Tecuci, îi scria primarului din Buzău: „În programul de dezvoltare al aviației noastre, primul capitol ocupându-se cu mărirea numărului de piloți și instruirea lor prin mijloace moderne, prevede un număr de 300 de piloți anual. Cu începere de anul trecut, numărul elevilor acestei școli s-a dublat de la 100 la 200, iar anul acesta de la 200 la 400.

Cum pe terenul de zbor al școlii de la Tecuci nu se poate face școală decât cu maximum 80 de elevi, încă de anul trecut a trebuit să recurgem la închirieri de alte terenuri la mare depărtare de instalațiunile noastre, fapt care a prejudiciat foarte mult rezultatele școlii.

Știind însă că anul acesta vom avea 400 de elevi și că terenuri împrejur nu se mai găsesc, a trebuit încă din luna august 1925 să facem recunoașteri în întreaga țară, pentru găsirea unui teren întins de circa 1000 de hectare, care să satisfacă pe deplin necesitățile unei școli de pilotaj cu posibilitatea de a se mai dezvolta încă în viitor. Rezultatul acestor recunoașteri a fost că cel mai bun teren din întreaga țară ca întindere, ca întrebuințare imediată, fiind pășune, ca situație din punct de vedere meteorologic - la adăpostul munților, ca regiune centrală, etc este fâșia de teren dintre calea ferată Buzău-București și șoseaua județeană Buzău-Urziceni, până aproape la înălțimea satului Spătaru...(...). Utilizând terenul ce avem aici la Tecuci pentru o Escadrilă de elevi - obținând terenul de pășune al orașului Focșani pentru a doua Escadrilă, vă rugăm a ne ceda și D-voastră terenul dintre târgul Drăgăicei și satul Balta-Plopului pentru a treia Escadrilă."¹⁶

La 20 aprilie 1926, reprezentantul Școlii de la Tecuci, cpt. Dumitru Bodun, a semnat contractul de închiriere cu autoritățile locale. Terenul, folosit anterior drept pășune, a fost închiriat până la sfârșitul anului 1926, contra sumei de 76.100 lei și era situat „în partea de vest a orașului, la sud de calea ferată Buzău-București, în suprafață de 126 de hectare și 7790 m² și învecinat la nord cu calea ferată și cazarmile, la sud cu șoseaua Urziceni, la est cu terenul destinat bălciului Drăgaica, iar la apus cu moșia Stâlpu."¹⁷

Elevii Școlii de Pilotaj și Antrenament Tecuci au luat lecții și și-au perfecționat zborul pe acest teren până la sfârșitul anului. Cpt. Dinu Bodrun a solicitat primăriei prelungirea contractului de închiriere cu încă un an. Odată obținute toate aprobările, contractul este semnat la 11 martie 1927, având stipulate aceleași condiții ca în cel anterior. După mai multe încercări de a cumpăra sau de a-i fi cedat în mod gratuit terenul de zbor de la Drăgaică, după aproape 11 ani de negocieri, acesta intră în proprietatea Ministerului Apărării Naționale, în folosul Școlii de Perfecționare a Aviației, actul de vânzare-cumpărare fiind semnat de primarul Stan Săraru și de G. Garsky, avocat al M.Ap.N."¹⁸

Se puneau astfel bazele unei instituții de elită a armatei române, piloții militari care au fost instruiți aici demonstrând o pregătire de excepție în timpul luptelor din cel de-Al Doilea Război Mondial.

În concluzie, prezența unităților militare în orașul Buzău a avut consecințe importante în economia și urbanistica buzoiană, prin crearea unor adevărați poli de dezvoltare.

Autoritățile locale și reprezentanții armatei și-au acordat sprijin reciproc, ținându-se întotdeauna cont și de respectarea intereselor populației orașului.

Note:

¹SJBZAN, *Fond Primăria Oraș Buzău*, dosar 2/1882, f.14, în Viorel Gheorghe, *Modernizarea orașului Buzău 1880- 1950. Arhitectură, urbanism, igienă*, Editura Editgraph, Buzău, 2018, p.111-112

²*Ibidem*, f.15, p.112

³*Ibidem*, f.20, p.113

⁴Ceair: loc de pășune (împrejmuit)

⁵*Ibidem*, f.21, p.114

⁶*ibidem*, f.48, p.116

⁷SJBZAN, *Fond Primăria Oraș Buzău*, dosar 2/1882, f.53, în Viorel Gheorghe, *Modernizarea orașului Buzău 1880- 1950. Arhitectură, urbanism, igienă*, Editura Editgraph, Buzău, 2018, p.117

⁸*Ibidem*, dosar 1/1888, f.1, p.119

⁹*Ibidem*, dosar 10/1914, f.1, p.123

¹⁰Gen. Dumitru Iliescu, secretar general al Ministerului de Război (1914-1916)

¹¹SJBZAN, *Fond Primăria Oraș Buzău*, dosar 19/1914, f.15, în Viorel Gheorghe, *Modernizarea orașului Buzău 1880- 1950. Arhitectură, urbanism, igienă*, Editura Editgraph, Buzău, 2018, p.126

¹²*Ibidem*, f.20, p.127

¹³*Ibidem*, dosar 4/1914, f.2, p.128

¹⁴Comandor dr. Marius Adrian Nicoară, *Școala Aripilor Românești din Ziliștea-Boboc, Buzău în contextul instruirii militare aeronautice, la începutul celui de-Al Doilea Război Mondial*, în *Analele Buzăului III*, Buzău, 2011, p.87-100

¹⁵SJBZAN, *Fond Primăria Oraș Buzău*, dosar 13/1925, f.1 și 2, în Viorel Gheorghe, *Modernizarea orașului Buzău 1880-1950. Arhitectură, urbanism, igienă*, Editura Editgraph, Buzău, 2018, p.129

¹⁶SJBZAN, *Fond Primăria Oraș Buzău*, dosar 13/1925, f.4, p.130.

¹⁷*Ibidem*, f.5, p.131

¹⁸*Ibidem*, dosar 1/1930, f.12, p.144

Bibliografie

1. Coman, C., *Economie și societate în Buzăul interbelic*, Buzău, Editura Omega
2. Gheorghe, V., *Modernizarea orașului Buzău 1880-1950. Arhitectură, urbanism și igienă*, Cap. VI, Buzău, Editura Editgraph, Buzău, 2018
3. Ionescu, D., *Istoria orașului Buzău*, Editura Litera, București, 1979
4. Nicoară, M.A., *Școala Aripilor Românești din Ziliștea-Boboc, Buzău în contextul instruirii militare aeronautice, la începutul celui de-Al Doilea Război Mondial*, în *Analele Buzăului III*, Buzău, 2011
5. Nicolescu, V., *Contribuții la monografia economică a județului Buzău*, Editura Editgraph, Buzău, 2008
6. https://cjbuzau.ro/wp-content/uploads/2020/09/SF-2_Patrimoniul-natural-si-construit-peisaje.pdf-Servicii de elaborare a documentației privind realizarea planului de amenajare a teritoriului județean -P.A.T.J. Buzău, Studiu de fundamentare privind patrimoniul natural și construit, peisaje, august 2020 -accesat la 02.04.2025

Surse foto:

Fig.1—www.revistamonumenteloristorice.ro/?articol=57800-un-secol-de-arhitectura-rezidentiala-burgheza-in-buzau-in-a-doua-jum-a-sec-xix-prima-jum-sec-xx - accesat la 02.04.2025

Fig.2—www.historiarum.ro/produs/ofiteri-romani-si-piloti-de-aviatie-buzau-1933-scoala-de-pilotaj/ - accesat la 02.04.2025

LIMBĂ, IDENTITATE ȘI APARTENENȚĂ NAȚIONALĂ ÎN CONTEXTUL DIGITALIZĂRII ȘI AL MULTICULTURALISMULUI

---Dr. Diana-Cristiana Lupu, Revista *Gândirea Militară Românească*,
Statul Major al Apărării

INTRODUCERE

De-a lungul timpului, mai cu seamă de la apariția statelor-națiune, analizei relației dintre limbă, cultură, identitate și apartenență națională i-au fost dedicate un număr semnificativ de lucrări, abordând aspecte preponderent filosofice, politice, economice, sociologice, antropologice sau o combinație a acestora. În acest context, lucrarea de față își propune o trecere succintă în revistă a principalelor idei și concepte derivate din cadrul menționat, mai cu seamă în perspectiva celei de a patra revoluții industriale și a evenimentelor în desfășurare la nivel mondial.

Astfel, menționând că există o dispută printre cercetători cu privire la apariția și istoria timpurie a statului-națiune, amintesc faptul că, în 1651, Thomas Hobbes avansa, în celebra lucrare *Leviathan*, teoria contractului social. În 1856, anul în care, prin Tratatul de la Paris, s-a încheiat, oficial, Războiul Crimeii, Alexis Tocqueville scria, sub influența evenimentelor, incluzând revoluțiile din 1789 și 1848, despre importanța continuării procesului revoluționar, în sensul modernizării și centralizării statului. În 1904, în contextul Revoluției Industriale, Maximilian Weber, considerat, alături de Emile Durkheim și Karl Marx, unul dintre fondatorii sociologiei, își pune problema obiectivității în domeniul științelor sociale și chiar în cel al politicilor sociale (*Die 'Objektivität' sozialwissenschaftlicher und sozialpolitischer Erkenntnis*), obiectivitatea fiind echivalată cu un proces de "dezvrăjire" a lumii, în conexiune cu demitologizarea, secularizarea și desacralizarea, proprii modernității.

SCURTĂ PRIVIRE ASUPRA CONCEPTULUI DE REVOLUȚIE INDUSTRIALĂ

Versiunile revoluțiilor industriale pe care le-a experimentat până în prezent omenirea au avut consecințe majore asupra redefinirii statului-națiune, atât prin influența exercitată asupra fiecărui aspect al vieții de zi cu zi, cât și prin implicitele, necesare, modificări legislative.

Astfel, versiunea 1.0 a marcat, prin apariția motorului cu abur, un punct de cotitură în istoria umanității, în sensul mecanizării și creșterii producției de bunuri, apariției fabricilor și a unor noi categorii sociale, comunicațiilor și comunicării, mai ales prin intermediul limbii scrise. Evident, cultura rurală a fost, treptat, înlocuită de cea urbană, proces ce a avut consecințe economice, politice și sociale.

Apariția electricității a marcat o nouă etapă de evoluție, cunoscută ca versiunea 2.0, constituind baza altor mijloace de comunicare, inițial telegraful și telefonul, apoi radioul și televizorul, precum și a unor condiții de trai diferite, datorate apei curente, canalizării, posibilităților de încălzire a locuințelor, mai ales în aglomerările urbane, modificând, din nou, parametrii economici, politici și sociali. În plus, mijloacele dezvoltate pentru rafinarea petrolului au contribuit la diversificarea și îmbunătățirea comunicațiilor.

Cât despre comunicare, odată cu găsirea unor soluții mai puțin costisitoare pentru fabricarea hârtiei și a unor posibilități eficiente de producere a tipăriturilor, s-a extins producția de carte, inclusiv școlară, precum și presa, ca mijloc de comunicare în masă, atât

cea scrisă, cât și, mai târziu, cea audio-vizuală, generând un alt tip de reacție în cadrul unui procent semnificativ al populației globale.

Versiunea 3.0 este în strânsă legătură cu apariția energiei atomice, a microprocesorului și a erei spațiale. Respectivul dezvoltări au generat premisele automatizării proceselor tehnologice, apariției unor noi domenii de cercetare, printre care informatica, biotehnologiile și sateliții, cu efecte evidente asupra organizării sociale, comunicațiilor și comunicării.



Versiunea 4.0+ este legată, în primul rând, de utilizarea extinsă a tehnologiilor digitale și a internetului, acestea devenind locuri comune pentru o mare parte din populația globului. Vehiculele autonome, inteligența artificială, realitatea virtuală și cea augmentată, monedele virtuale, dezideratul singularității, materializat în ceea ce se numește *Internet of Things*, se numără printre caracteristicile acestei faze a dezvoltării umanității.

Evident, noutatea celor menționate schimbă radical paradigma relațiilor sociale, politice, economice și sociale. Cât privește comunicarea, la nivelul ultimelor două versiuni se pune tot mai accentuat problema comunicării multimodale, care nu

implică, în mod necesar, cunoașterea unei limbi anume standardizate sau a unei formalizări a acesteia în scris, ci utilizarea unor alte tipuri de codificare, respectiv decodificare, a mesajului, canalul fiind reprezentat de componente cu grad crescut de tehnologizare/digitalizare¹.

Din cele arătate, reiese că există o legătură strânsă între conceptele de limbă/limbaj, cultură, identitate națională și versiunile revoluției industriale, aspect evidențiat și de principalii cercetători ai fenomenului, după cum va fi arătat în cele ce urmează.

GELLNER, ANDERSON, HOBBSAWM – TEORETICIENI REPREZENTATIVI AI FENOMENELOR ÎN DISCUȚIE

Ernest Gellner, filosof britanic, ceh la origine, preocupat de antropologia socială, are ca principale teme de cercetare modernitatea și naționalismul. Având în vedere conotația ușor negativă pe care termenul a dobândit-o, în diverse contexte istorice, mai mult sau mai puțin faste, precizez faptul că, în lucrările prezentate, implicit în cea de față, naționalismul este înțeles, în termeni generali, ca fiind legat de ideea că națiunea este în consonanță cu statul, presupunând, prin urmare, existența celor două, a intereselor lor comune, într-un spațiu geografic definit ca patrie, unde națiunea este suverană și are dreptul la autodeterminare.

În acest context, la nivelul anilor 1980, Gellner definește naționalismul ca fiind, în primul rând, un principiu politic, în baza căruia unitatea politică și unitatea națională ar trebui să fie congruente, naționalismul fiind, astfel, o teorie a legitimității politice având legătură atât cu granițele etnice, cât, mai ales, cu definirea politică a statului, posibilă în societatea industrială și nu în cea agrară, statul, definit politic, fiind cel care poate face posibilă apartenența la un tip de cultură cunoscută și apreciată². Prin urmare, fiind o construcție a cărei legitimare politică necesită un set de circumstanțe ce nu au fost mereu prezente în istoria omenirii, naționalismul nu poate fi un fenomen natural, evident, care să se poată autogenera, o reviviscență a unor principii atavice³. Nefiind privit ca un fenomen atavic, rezultă că există o strânsă legătură între naționalism și educație, în sensul dezvoltării unui anumit tip de cultură, prin intermediul unui limbaj mediat de școală și supervizat de foruri academice, codificat pentru cerințele unei comunicări birocratice, tehnologice, artistice și având diverse niveluri, mergând până la elitism. Din perspectivă socială, cele de mai sus implică constituirea unei societăți anonime impersonale, cu indivizi atomizați, capabili de sustenabilitate reciprocă, ținându-se laolaltă de o cultură comună, elemente oferite de modernitate. În acest sens, devin importante aspectele de unificare și omogenizare culturală ale sistemelor educaționale, ale piețelor muncii, la nivel național, ale comunicării, prin standardizare lingvistică, ale mobilității, mai ales în mediul urban, ale monitorizării politicii, prin control birocratic, comunitatea astfel abstractizată, pe baza omogenizării, asigurând legitimitatea, în primul rând politică, a statului, elitele putând rezista culturii asimilării, prezervând, cu succes, propriul limbaj și propria cultură⁴.

În aceeași perioadă, respectiv anii 1980, Benedict Anderson, antropolog american de origine irlandeză, reflectând asupra originii și răspândirii naționalismului, avansează termenul de comunitate imaginată⁵, cu referire la un grup social, cu precădere o națiune. Mai mult, națiunea este, în viziunea autorului menționat, o comunitate politică imaginată, atât în mod limitat, cât și suveran. Termenul imaginat este explicat în contextul imposibilității ca toți indivizii unei comunități semnificative să se cunoască personal,

membrii comunității/națiunii având, prin urmare, doar imaginea apartenenței la respectiva națiune.

Modul limitat face referire la granițele fizice și mentale, iar cel suveran este privit în perspectiva contestării legitimității divine, materializată în conducerea dinastică⁶.

Cu privire la origine, Anderson menționează principalele cauze istorice ale apariției naționalismului, după cum urmează: importanța alfabetizării de masă, în limba maternă, latina nemaifiind considerată limba adevărilor universale; abolirea ideii de drept divin al monarhiei ereditare de a își exercita autoritatea asupra națiunii; standardizarea limbajului, ca urmare a răspândirii tipăriturilor, toate acestea coincidând cu Iluminismul și, mai ales, cu Revoluția Industrială⁷. Ideea de națiune-comunitate implică și faptul că națiunea este concepută ca tip de camaraderie profundă, pe orizontală, în ciuda inerentelor inegalități, fiind, prin urmare, o idee în numele căreia poți uide și, mai important, poți muri.

Un deceniu mai târziu, Eric Hobsbawm, istoric britanic născut în Egipt, pornind de la studierea limbii/lor în care se exprimă anumite tradiții/culturi, analizează relația dintre acestea și identitatea națională, arătând că vorbirea limbii comune (naționale) și împărtășirea acelorași tradiții reprezintă aspecte cheie ale identității naționale. Accentuând imposibilitatea ca o țară să fie locuită, exclusiv, de persoane care vorbesc aceeași limbă și au tradiții comune, autorul subliniază faptul că decizia unității națiunii este una politică și nu socio-antropologică. În acest sens, este oferit, printre altele, exemplul Italiei unde, la momentul când aceasta a devenit stat, procentul de cetățeni care foloseau italiana acasă era de aproximativ 2-3%, fiind necesar a recurge la interpreți, în relația lor cu autoritățile. În acest context, Hobsbawm afirmă că, ținând seamă de faptul că decizia de apartenență la o națiune este una politică, într-o potențială situație secesionistă, există o tendință naturală de a stabili o relație directă între separatismul lingvistic și independența politică, aspect simbolizat de Turnul Babel ca predestinare a unui conflict lingvistic etern⁸.

Autorul lucrării citate definește statul, din perspectivă geografică, ca teritoriu în cuprinsul căruia cetățenii se supun legilor stabilite de entitățile ce guvernează respectivul teritoriu⁹.

Din această perspectivă, sistemul unei limbi oficiale pentru fiecare stat devine parte a aspirației de apartenență la un stat-națiune, limba utilizată fiind un indicator al diferențelor culturale și, prin urmare, al incluziunii sau excluziunii. Cât despre relația dintre limbă, cultură și identitate, limba reprezintă un mediator pentru definirea și redefinirea imaginii de sine, a societății și a viziunii asupra lumii, motiv pentru care se diferențiază limbajul personal de cel social. Cultura, la rândul său, este transmisă prin intermediul limbii, a miturilor, tradițiilor, normelor comunității, existând posibilitatea unei competiții pentru resurse care să favorizeze una dintre culturi. În acest context, se poate concluziona că nu există forme de identitate non-teritoriale,

și, pe de altă parte, poate genera o multitudine de întrebări cu privire la definirea conceptului de loialitate națională, în condițiile existenței "nomadismului" digital, precum și a aspirațiilor de multilingvism și multiculturalism, aspecte ce vor fi succint prezentate în cele ce urmează.

DIGITALIZARE, MULTICULTURALISM, MULTILINGVISM

Lumea contemporană are, evident, un grad mult mai mare de complexitate decât cea existentă la apariția statelor-națiune, în primul rând, așa cum am arătat în introducere, datorită progresului tehnologic ce se înscrie în versiunea 4.0+.



entitatea națională fiind instituționalizată în cadrul prezenței unei coerențe teritoriale, istorice, lingvistice, culturale între stat și cetățenii săi.

Cu toate acestea, istoria, legislația și realitatea, mai ales în ultimele decenii, evidențiază multiple cazuri de neomogenitate – lingvistică, etnică și culturală, ceea ce poate întări ideea analizată, anume că unitatea unei națiuni are o natură politică, pe de o parte

În aceste condiții, având în vedere apariția unor entități de tipul Uniunii Europene (UE), procesele migraționiste, precum și fenomenele de multilingvism și multiculturalism existente înainte de promovarea constantă și susținută a digitalizării, întrebări de genul celor de mai sus au făcut, de asemenea, obiectul analizei autorilor menționați.

Astfel, cu privire la apartenența la UE, Hobsbawm arată că superioritatea dreptului comunitar european asupra dreptului național a fost stabilită numai prin decizia guvernelor statelor constitutive. Mai mult, toți cetățenii care s-au născut și locuiesc pe teritoriul unui anume stat sunt considerați cetățeni ai statului respectiv, statul având prerogativele de a admite cetățenia și pentru indivizi ce nu se înscriu în categoria menționată. Cu toate acestea, realitatea evidențiază faptul că pot exista și alte tipuri de situații, pentru care a fost necesar să se găsească o denumire precum apatrid sau imigrant ilegal. Când privește omogenitatea etnică, lingvistică și culturală, reprezentând idealul unui stat, autorul atrage atenția asupra faptului că fidelitatea față de acest ideal poate genera situații abominabile, de tipul epurărilor etnice. Hobsbawm constată, de asemenea, că, din perspectivă istorică, omogenitatea națională e definită de identități multiple, oferind, în acest sens, exemplul germanilor care, istoric, au, simultan, două sau trei identități – saxoni, șvabi, franci, bavarezi – un stat german și o cultură lingvistică formată din limba standard a tuturor germanilor și o varietate de dialecte în care se poate chiar dezvolta o literatură scrisă. Mai mult, urmărind, retrospectiv, firul istoriei, realitatea din perioada Revoluției Franceze relevă faptul că doar jumătate dintre locuitorii Franței vorbeau franceza, iar, dintre aceștia, numai 12-13% vorbeau o variantă considerată corectă. În acest context, multilingvismul și multiculturalismul, concepte noi din perspectivă istorică, se pot manifesta, în opinia autorului, doar ca urmare a existenței unei combinații de trei factori, anume aspirația unei alfabetizări universale, mobilizarea politică a oamenilor obișnuiți și o formă particulară de naționalism lingvistic¹⁰. Astfel, este de remarcat aspirația către un sistem în care să existe o singură limbă oficială pentru un stat-națiune, cu precizări speciale pentru minorități, având în vedere că guvernarea necesită o limbă comprehensibilă pentru majoritatea celor guvernați, de unde definirea politică a limbii ca limbă oficială, care e standardizată, dar are și o extensie lexicală pentru a acoperi nevoi specifice (ex. terminologie). Cu toate acestea, există state bi- sau multi-lingvistice, exemple în acest sens fiind Macedonia de Nord (macedoneană și albaneză), Malta (malteză și engleză) sau Elveția (germană, franceză, italiană și retoromană).

Cu privire la necesitatea unei educații formale bi- sau chiar multi-lingvistice, aceasta ar putea avea legătură atât cu dobândirea unui anumit statut social, cât și cu asigurarea supraviețuirii unor limbi mai puțin utilizate care, în caz contrar, ar fi în pericol de dispariție (ex. malteză, retoromană). În acest sens, Uniunea Europeană, admițând că diversitatea lingvistică și culturală este o realitate, a adoptat numeroase acte normative în domeniu, dintre care voi menționa următoarele: *Multilingvismul – un avantaj și un angajament*¹¹, rezoluție prin care Parlamentul European și-a reiterat sprijinul pentru politicile UE în domeniul multilingvismului și a solicitat Comisiei să elaboreze măsuri menite a promova diversitatea lingvistică, fiind lansată *Platforma Societății Civile pentru Promovarea Multilingvismului*; activitatea respectivei platforme a condus la adoptarea, în 2018, documentului relativ la transnaționalizarea limbilor moderne: reorganizarea educației lingvistice pentru un viitor global¹²; la 11 septembrie 2018, Parlamentul European a adoptat rezoluția privitoare la egalitatea lingvistică în era digitală, având ca principal scop depășirea barierelor lingvistice și reunind proiecte de cercetare inovativă implicând tehnologii cros- și multi-lingvistice¹³.

Când privește politicile pentru minorități, câteva dintre actele normative adoptate de Parlamentul European se referă la protejarea limbilor europene pe cale de dispariție¹⁴, precum și la cea a limbajelor specifice persoanelor cu nevoi speciale¹⁵. Mai mult, o rezoluție se referă la protecția și nediscriminarea minorităților, respectiv la dreptul acestora de a studia și utiliza limba minoritară, mai ales în comunitățile unde există mai multe limbi oficiale¹⁶. În acest sens, documentul Comisiei Europene referitor la regândirea politicilor educaționale lingvistice, adoptat în 2018, promovează un sistem educațional care să răspundă diversității lingvistice și culturale, punând în discuție ideea de limbă maternă, alături de alte două limbi, în condițiile în care, la nivelul anilor 2015, proporția elevilor de 15 ani a căror limbă maternă sau vorbită în familie era diferită de cea în care studiau, fără ca acest aspect să implice neapărat fenomenul migraționist, varia de la 80% în Malta și Luxembourg, la mai puțin de 2% în Ungaria și Polonia¹⁷. Astfel, documentul invită la regândirea următoarelor concepte de bază: alfabetism, multilingvism și limbă maternă.

În acest context, realitatea zilelor noastre relevă faptul că nu mai trăim, neapărat, într-o cultură definită de competențe precum cititul și scrisul, având în vedere existența unei multitudini de semne ce permit codificarea, respectiv decodificarea informației (ex. emoticon, video scurt, fără text, automatul prin intermediul căruia poți comanda un sandwich, posibilitatea de self-pay). Astfel, putem spune că trăim într-o lume în care comunicarea este fie plurilingvistică, chiar dacă, cel puțin pentru moment, o versiune a limbii engleze e utilizată, când e cazul, pentru comunicarea universală globală, fie multimodală, respectiv mediată de tehnologie, de unde rezultă necesitatea unor tipuri diferite de alfabetizare, "clasicul" analfabetism nemiareprezentând un dezavantaj atât de mare precum în trecutul apropiat, în condițiile existenței unor *lingua francas* sau a unor limbaje neutre. În aceste condiții, ținând seama și de posibilitatea medierii tehnologice a comunicării, dar și de ideea deteritorializării, probabil este necesară o regândire a relației dintre identitate, limbă, cultură și naționalitate. În acest sens, consider interesantă prezentarea unor studii focalizate pe explicarea revirimentului, ce poate părea paradoxal, al unor concepte precum naționalismul, în societatea actuală, marcată de ceea ce se numește revoluția digitală sau revoluția industrială 4.0+.

ACTUALIZARE TEMATICĂ

Thomas Hylland Eriksen, profesor norvegian de antropologie socială, a reluat, în 2007, temele prezentate de Gellner, analizându-le, în contextul dezvoltării internetului, respectiv, a deteritorializării (persoane care se identifică drept aparținând unei anumite națiuni care nu mai împart, în mod obligatoriu, același spațiu definit de granițele naționale), a democratizării discursului (posibilitatea de afiliere la orice grup de discuție), a fragmentării (existența unor diferențe culturale care fac dificilă menținerea unei identități naționale pe baza unor imagini, reprezentări sau mituri comune). În respectivul spațiu, cibernetic sau digital, ar fi de așteptat ca ideea de naționalism să treacă printr-un proces de disoluție. Eriksen arată că, paradoxal, se întâmplă opusul, existând o mare varietate de mijloace prin care internetul poate fi utilizat pentru consolidarea construcției naționale/naționalismului¹⁸.

În acest sens, este oferit, printre altele, exemplul comunităților kurde din state precum Germania, Regatul Unit, SUA, Suedia, Australia, care au utilizat tehnologia (ziare digitale, canale TV prin satelit, resurse net) pentru a-și construi o identitate și a se face cunoscuți ca o națiune deteritorializată¹⁹. Eriksen remarcă un paradox al zilelor noastre, anume că, pe măsură ce diferențele dintre noi se estompează, facem mai multe eforturi pentru a ne prezerva unicitatea. Apelând la istorie, antropologul arată că un fenomen similar a fost descris la cea de-a treia generație de emigranți în SUA, anume prima generație a trăit într-o cultură pe care nu a înțeles-o, a doua a încercat să-și ascundă trecutul, perceput ca nedemn, pe când a treia generație a încercat să reînvie exact acea cultură de care bunicii nu au fost conștienți și părinții s-au simțit rușinați²⁰. În aceeași manieră, în epoca actuală, resursele digitale sunt utilizate de comunitățile diasporice atât pentru a consolida o identitate comună, cât și pentru a "rectifica" o imagine negativă a respectivei comunități. Cât despre limba utilizată, aceasta nu vizează un grup diasporic transnațional²¹. În plus, internetul contribuie la menținerea unei legături constante cu restul comunității, rămase în țara de origine, precum și la promovarea anumitor cauze, termenii utilizați de Eriksen fiind națiune surrogat, provincie virtuală, precum și națiune virtuală²².

În sensul actualizării teoriei lui Gellner, cu referire la educație, omogenitate culturală, standardizare lingvistică, legitimitate politică, Eriksen arată că "*naționalismul transnațional*" nu mai implică, în mod necesar, existența acestor elemente așa cum au fost definite. O observație interesantă este aceea că naționalismul de tip internet nu este similar pentru toate comunitățile diasporice, având caracteristici ce țin de țara de origine. Cu toate acestea, autorul citat remarcă o caracteristică generală, anume aceea că naționalismul virtual oferă un sentiment al identității și apartenenței, care poate fi exploatat social, politic și economic, având drept cost o relație tensionată, uneori conflictuală, cu statul teritorial.

Mai mult, resursele oferite de internet contribuie la un sentiment de coeziune socială și integrare culturală.

Cu toate acestea, spre deosebire de situația modelului statului-națiune descris de Gellner, definit de teritoriu și granițe, situația actuală mult mai complexă a statelor-națiune este, în esență, mai instabilă, necesitând echilibrarea constantă a principiilor opuse, respectiva ecuație implicând pluralismul²³.

Samuel Clowes Huneke, istoric și profesor american cu preocupări privind istoria Europei, constată că, la finalul anilor 1990, părea că națiunile sunt pe cale de dispariție, procesul de globalizare conducând la înlocuirea statelor-națiune cu "un paradis

recurgând la o perspectivă neomarxistă, cu scopul de a înțelege cum aceleași forțe economice pot servi gândirii socialiste și naționalismului deopotrivă.

Prima întrebare pe care și-o pune istoricul, referitor la tema legăturii dintre capitalism și tipar, ca modalitate de popularizare a ideilor, este legată de redefinirea respectivei teme, în contextul în care numărul celor care citează texte complexe este din ce în ce mai mic în zilele noastre. Mai mult, având în vedere ponderea rețelelor sociale, Huneke se întreabă: "Poate națiunea



neoliberal în care să coexiste și să conlucreze cu succes organizații neguvernamentale și corporații, în respectul drepturilor universale ale omului"²⁴. Cu toate acestea, aproximativ 30 de ani mai târziu, se observă un reviriment al naționalismului, aspect ce îl determină pe istoricul american ca, în 2024, să reconsidere temele lui Anderson, în efortul de a oferi câteva explicații pentru fenomenul din ce în ce mai prezent în multe dintre societățile statelor-națiune de astăzi. Astfel, reluând studiul lucrării *Imagined Communities*, anterior prezentată, Huneke avansează ideea că, la nivelul anilor 1983, Anderson explica apartenența la națiune

să supraviețuiască TikTok?" Și aceasta în contextul în care nici Anderson nu a reușit să explice atașamentul oamenilor pentru "comunitățile lor imaginate", respectiv devotamentul de care se bucură și pe care reușesc să îl inspire națiunile, trecând cu vederea legătura dintre naționalism, rasism și violență²⁵, aspecte care și-au dovedit factualitatea în istoria omenirii.

În acest context, Huneke pune în discuție posibilul fundament rasist al naționalismului, presupusul scepticism al stângii cu privire la naționalism, precum și inerenta existență a violenței în ceea ce este cunoscut drept naționalism de extremă dreaptă.

Rememorând ideea susținută de Anderson, anume că apartenența națională nu satisface o nevoie politică, ci mai degrabă o nevoie de sens și apartenență, Huneke concluzionează că, în cazul în care premisa își dovedește validitatea, *"probabil că nu trăim amurgul naționalismului, ci, dimpotrivă, renașterea violentă a acestuia"*²⁶.

CONCLUZII

Plecând de la observarea fenomenelor cotidiene, mai ales a celor din sfera politică și socială, lucrarea de față își propune o trecere în revistă, sumară, a principalelor teme și idei vehiculate în diferite domenii de cercetare cu privire la relația dintre limbă, cultură, identitate și apartenență națională.

În acest context, este introdus conceptul de stat-națiune, în relație cu teoria contractului social, evidențiindu-se faptul că aspectul obiectivității în domeniul științelor și politicilor sociale este încă intens dezbătut. În continuare, se arată că respectivul concept, de stat-națiune, a fost supus unor redefiniri, în directă dependență de revoluțiile industriale cunoscute până în prezent (1.0 – 4.0+). Mai mult, este discutată legătura dintre revoluțiile industriale și mijloacele de comunicare. În acest sens, sunt prezentate teoriile dezvoltate de Gellner, Anderson și Hobsbawn, care reliefează relația dintre limbă/limbaj, cultură/tradiție, identitate și apartenență națională.

În condițiile apariției comunicării multimodale, precum și a promovării multiculturalismului și multilingvismului, sunt prezentate câteva inițiative legislative sau normative europene relevante în domeniu. În acest sens, având în vedere apariția unor grupuri, medii și contexte sociale noi sau profund transformate, mai ales ca urmare a revoluției tehnologice, exprimarea identității sociale și asigurarea unui nivel optim de coeziune, din perspectiva relațiilor sociale, au legătură directă cu apariția unor modalități diverse de stabilire a unor relații de apartenență. În acest context, este prezentată o actualizare a temelor în discuție, din perspectiva a doi cercetători, Eriksen și Huneke. Primul discută *"naționalismul transnațional"*, iar cel de-al doilea evidențiază faptul că, dacă premisa exprimată de Anderson, anume că apartenența națională nu satisface o nevoie politică, ci mai degrabă o nevoie de sens și apartenență, își dovedește validitatea, *"probabil că nu trăim amurgul naționalismului, ci, dimpotrivă, renașterea violentă a acestuia"*. Toate acestea în actualul cadru complex și complicat al realităților politice, economice și sociale existente la nivel mondial.

BIBLIOGRAFIE:

- Thomas Hylland Eriksen, *Nationalism and the Internet*. Nations and Nationalism 13(1), Blackwell Publishing Ltd., ianuarie 2007. https://www.researchgate.net/publication/227807086_Nationalism_and_the_Internet, accesat la 14.02.2025.
- Ernest Gellner, *Nations and Nationalism*, Cornell University Press, 1983.
- Ernest Gellner, *Words and Things. An Examination of, and an Attack on, Linguistic Philosophy*, Gollancz, 1959.
- Eric Hobsbawn, Terence Ranger, *The Invention of Tradition*, Cambridge University Press, 2012.
- Eric Hobsbawn, *Language, Culture and National Identity*, Social Research, vol. 63, no. 4, iarna, 1996, The John Hopkins University Press.
- Samuel Clowes Huneke, *Why nationalism has reappeared in the 21st century? Reading Imagined Communities amid a Resurgence of Nationalism*, The New Republic, 10 April 2024, <https://newrepublic.com/article/179786/reading-imagined-communities-amid-resurgence-nationalism>, accesat la 25.02.2025.
- Elie Kedourie, *Nationalism* (ed. revizuită). Praeger University Series, vol. 507, Blackwell, 1993.
- Brendan O'Leary, *On the Nature of Nationalism. An Appraisal of Ernest Gellner's Writing on Nationalism*. British Journal of Political Science, 27(2), aprilie 1997.
- Petr Skalnik (ed.), *Ernest Gellner's Legacy and Social Theory Today*, Palgrave Macmillan, 2022.

Note:

¹Pentru detalii, a se vedea și Diana-Cristiana Lupu, *Analiza critică a discursului în era comunicării multimodale*, în *Gândirea Militară Românească*, nr. 3/2023, pp. 194-209.

²Ernest Gellner, *Nations and Nationalism*, Cornell University Press, 1983, p. 1.

³*Ibidem*, pp. 120-130.

⁴*Ibidem*, pp. 56-80.

⁵Benedict Anderson, *Imagined Communities. Reflections of the Origin and Spread of Nationalism*, Verso Books, Londra&New York, 1983.

⁶*Ibidem*, pp. 6-7.

⁷*Ibidem*, pp. 39-40.

⁸Eric Hobsbawm, *Language, Culture and National Identity*, în *Social Research*, vol. 63, no. 4 (Iarna, 1966), The John Hopkins University Press, pp. 1076-1079.

⁹*Ibidem*, p. 1065.

¹⁰*Ibidem*, pp. 1065-1068.

¹¹Rezoluție din 24 martie 2009 (OJ C 117E, 6.5.2010, p. 59), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-RO/TXT/?from=EN&uri=LEGISSUM%3Aef0003>, accesat la 13.01.2025.

¹²*Transnationalizing Modern Languages: Reframing language education for a global future*, https://ecspm.org/wp-content/uploads/2018/12/Transnationalizing_Modern_Languages.pdf, accesat la 24.02.2025. .

¹³*Language equality in the digital age*, (P8_TA (2018)0332); pentru detalii privitoare la depășirea barierelor lingvistice, a se vedea proiecte de cercetare, de ex., <https://www.dfki.de/en/web/research/projects-and-publications/project/cracker>, accesat la 24.02.2025.

¹⁴Rezoluție Parlament EU (2013) *Endangered European languages and linguistic diversity in the European Union* (OJ C 93, 9.3.2016, p. 52).

¹⁵Rezoluție Parlament EU (2016) cu privire la limbajul semnelor (OJ C 224, 27.6.2018, p. 68).

¹⁶Rezoluție Parlament EU (2018) privitoare la protecția și nediscriminarea minorităților în statele membre (P8_TA(2018)0032).

¹⁷Date PISA (2015), disponibile în documentul CE, *Rethinking Language Education* (2018), <https://ecspm.org/wp-content/uploads/2018/12/Rethinking-Language-Education.pdf>, accesat la 24.02.2025.

¹⁸T. H. Eriksen, *Nationalism and the Internet*, *Nations and Nationalism* 13(1), Blackwell Publishing Ltd, 2007, p. 1.

¹⁹*Ibidem*, pp.8-9.

²⁰*Ibidem*, p.5.

²¹*Ibidem*, p.11.

²²*Ibidem*, pp.11-14.

²³*Ibidem*, pp.15-16.

²⁴Samuel Clowes Huneke, *Reading Imagined Communities Amid a Resurgence of Nationalism. What Benedict Anderson's classic account of nationalism's origins misses about today's world*, *The New Republic*, 10 aprilie 2024, <https://newrepublic.com/article/179786/reading-imagined-communities-amid-resurgence-nationalism>, accesat la 25.02.2025.

²⁵*Ibidem*.

²⁶*Ibidem*.

O CARTE DOCUMENT

---General de brigadă (rtr) dr. Mircea Tănase

Gheorghe V. Boaru (Ghiță Boaru), protagonistul acestei cărți, a fost înrolat în Regimentul 13 Dorobanți din Iași la 20 februarie 1942, a participat la cel de-al Doilea Război Mondial în Campania din Est, a luptat la Cotul Donului și a căzut prizonier la ruși la 22 noiembrie 1942. A trecut prin infernul lagărelor rusești de prizonieri și s-a înrolat în Divizia de voluntari români „Tudor Vladimirescu”, cu care a participat la luptele pentru eliberarea Transilvaniei, Ungariei și Cehoslovaciei, ajungând până în Munții Tatra și Matra. A fost lăsat la vatră după patru ani, la 11 februarie 1946.

Fiul său, colonelul (rtr.) profesor universitar doctor Gheorghe Boaru, a editat, sub egida Academiei Oamenilor de Știință din România, al cărei membru titular este, și a Editurii Tehnice din București, memoriile de război ale tatălui său, străduindu-se, cu o perseverență și o acribie greu de egalat, să le comenteze, ba mai mult, să ne poarte prin istoria celui de-al Doilea Război Mondial, cu informații inedite, multe dintre ele rod al unei cercetări meticuloase nu doar prin arhivele specializate, cât mai mult prin cele electronice, unde, trebuie să recunoaștem, domnul profesor navighează cu nonșalanță, cum de altfel îi stă bine unuia dintre cei mai renumiți specialiști din domeniul Sistemelor informaționale militare și Informații pentru apărare.

Ca urmare, a rezultat, după o muncă de mai bine de 15 ani, o lucrare de aproape 1000 de pagini! Texte, documente, analize, hărți, scheme, fotografiile, statistici, tot ceea ce trebuie unei lucrări care se vrea, așa cum și-a propus autorul, să fie o carte-document și, de ce nu, chiar dacă poate părea cam pretențios, un Tratat de istorie militară dedicat Bătăliei Stalingradului, brodat pe un fir subțire, dar ușor de urmărit, al unui jurnal de război al tatălui său, Ghiță Boaru.



Desigur, s-a scris mult despre luptele de la Stalingrad și de la Cotul Donului, iar cartea domnului Gheorghe Boaru ne dovedește că încă se mai poate scrie mult. Ar fi bine să se și citească, dar asta e o altă discuție.

Ghiță Boaru și-a scris „Amintirile de război” relativ târziu, la mai bine de trei decenii de la finalizarea acestuia, dar ele sunt la fel de proaspete, de veridice, dovedind că autorului nu i s-a alterat memoria, dimpotrivă, am putea spune că aceasta și-a asumat sarcina de a sedimenta și conserva nealterate aceste trăiri, în așteptarea rândului de a fi aduse la suprafață, de a fi expuse, doar și numai pentru a spune generațiilor actuale că asemenea lucruri, asemenea grozăviilor n-ar trebui să se mai întâmple niciodată. Din păcate...

„M-a întrebat cineva cum de mi-am mai amintit toate faptele astea după atâția ani. N-am putut uita nimic din ce-a fost important pentru mine și camarazii mei pentru că acele întâmplări sunt o parte din viața mea, întâmplări la care m-am gândit mereu zi și noapte și care nu se șterg din memoria mea chiar dacă, de multe ori, aș vrea să uit”.

Și tot Ghiță Boaru scrie:

„Cuvântul prizonier înseamnă: un om al nimănui, toți dispun de tine cum vor, chinuit, dezbrăcat, huiduit și flămând, pus la cele mai grele munci, așa cum doar în filme s-a mai văzut, cum bogătașii și moșierii îi schingiuiau pe sclavi. În alte lagăre au fost puși prizonieri români la plug unde 8 oameni trăgeau plugul cu brazdă și însămânțau culturi de păioase, iar cel care se opunea cumva, sau nu mai putea, îl biciuiau pe câmp acolo de față cu toată mulțimea de prizonieri.

Celor care nu-și făceau norma de muncă (chiar dacă erau bolnavi sau erau foarte slăbiți și nu mai aveau putere) li se tăia din rația de hrană care și așa era vai de capul ei.

Nici vorbă de drepturile omului, Crucea roșie internațională, statutul prizonierilor de război,... erau doar vorbe goale.

Acesta a fost tratamentul prizonierului de război din Rusia. Prizonieratul a fost umilința umană dusă până la nivelul maxim al suportabilității, a fost un calvar. Unii dintre camarazii mei care n-au mai rezistat fizic și psihic și-au luat zilele.

Unii au încercat să evadeze, dar niciunul nu a reușit, au fost aduși înapoi în lagăr, dar morți prin împușcare.

M-au bătut și pe mine de câteva ori asemenea gânduri negre, dar n-am putut s-o fac pentru că aveam doi părinți care mă așteptau acasă, aveam satul meu, și aveam o credință în Dumnezeu care m-a ajutat să depășesc multe momente grele din viața mea. Aveam credința că Dumnezeu ne dă viața și doar El are dreptul să ne-o ia. Așa ne spunea cândva preotul satului și așa ne învăța mereu un preot care era în lagăr cu noi.

Cred că mă veți înțelege și-mi veți da dreptate că viața aceasta insuportabilă de prizonier m-a determinat să fac ceva și să scap din infernala captivitate. Am acceptat înscrierea în Divizia de voluntari „Tudor Vladimirescu”.

După un program de refacere fizică și ceva instruire am plecat spre țară, am dus lupte pentru eliberarea Transilvaniei de sub ocupația germană, am cucerit orașul Debrecen din Ungaria și am ajuns prin luptă în Cehoslovacia până la munții Matra și Tatra” .

Chiar dacă a avut noroc să nu fie rănit grav sau chiar omorât, totuși, în luptele de la Leș (15 km S-V Oradea) din Transilvania, un proiectil de artilerie grea a căzut lângă Ghiță Boaru, l-a acoperit complet cu pământ și atunci i-a luat auzul de la urechea dreaptă (i-a spart timpanul), cu care nu a mai auzit deloc niciodată. A mai fost rănit la umărul drept de o schijă la Vysoka (Cehoslovacia). După spitalizare a luptat în continuare.

„Când am revenit acasă în satul Itești, la părinții mei, aveam mantaua ciuruită de gloanțe la poale așa cum sunt păturile cu franjuri la capete. Am avut zile, niciun glonț nu m-a lovit.

Dumnezeu a fost mereu cu mine!”

Clipele acelea infernale l-au marcat pentru o foarte lungă perioadă de timp.

„După terminarea războiului, când am ajuns acasă mă trezeam noaptea și mă aruncam pe dușumea încercând să mă ascund de bombe. Tata mă trezea și vorbea cu mine explicându-mi că acum sunt acasă și nu pe front. Până când mi-a trecut spaima acesta, tata a dormit cu mine în pat. El, săracul, a înțeles foarte bine starea mea de zbuțiu pentru că și el a fost pe front la Mărășești în 1917.

Sunt unele întâmplări pe care nu le-am putut scrie. Unele dintre ele le-am povestit verbal familiei mele mai ales după ce băieții mei Lică și Gigi erau destul de mari ca să poată înțelege corect cum au stat lucrurile.

Aș fi putut scrie atunci, imediat după terminarea evenimentelor dar n-am făcut-o de frică. Unele întâmplări pe care nu le-am putut scrie nici acum după 30 de ani sunt legate de viața de prizonier de război.

La eliberare am fost atenționați să nu povestim nimic despre viața din lagăr. Au fost cazuri când unii care au vorbit mai mult, familiei sau prietenilor sau au fost provocați să vorbească, au fost sălțați de acasă și nu s-a mai știut nimic despre ei”.

Este meritul incontestabil al autorului acestei cărți, colonelul (rtr.) doctor Gheorghe Boaru, unul dintre cei mai prestigioși profesori ai Universității Naționale de Apărare "Carol I" din București, cu o prodigioasă operă științifică, recunoscută la nivel academic național și internațional, să încerce să exploreze și domeniul istoriei militare, mai puțin la îndemâna unor specialiști ai domeniului tehnic, cum este și domnia sa, dar la fel de entuziasmați în confruntarea spectaculoasă și plină de surprize cu documentele istorice, aflate în arhive sau pe site-urile specializate. Desigur, dincolo de dorința de cunoaștere, de racordare la evenimente, de încercarea de a explora și înțelege mersul istoriei cu propriile mijloace de investigare și interpretare, rod al unei pregătiri academice de excepție, dar și a unei dorințe de a căuta ceea ce nu e atât de facil de găsit și relevat cititorului mai mult sau mai puțin avizat, demersul domnului profesor Gheorghe Boaru poartă în sine și greaua, dar și frumoasa povară a fiului care dorește să-și răsplătească tatăl prin publicarea, sub forma unor „Amintiri din război” comentate, a unui segment, poate cel mai dureros, cel mai plin în trăiri și semnificații traumatizante din viața acestuia. Dacă Ghiță Boaru și-a făcut cu prisosință datoria față de țară, fiul său și-a făcut, la rândul-i, datoria față de părintele care i-a inoculat, prin propriul exemplu, dragostea de țară și de oștirea română. Pe care, la fel de onorant, dar cu alte mijloace, le servește ireproșabil de peste cinci decenii și jumătate. Cartea aceasta este, incontestabil, încă o dovadă în acest sens și merită cu prisosință a fi citită, chiar dacă pentru aceasta e nevoie de timp, de răbdare și, de ce nu, de efort intelectual. Dar cu atât mai mult satisfacția cititorului și a iubitorului de istorie autentică va fi mai mare.

RĂZBOIUL A ÎNCEPUT ȘI PENTRU NOI

Începând de la 22 iunie 1941, data când România a intrat în cel de-Al Doilea Război Mondial, a început grija și tristețea tot mai mare pentru întreaga populație a țării, din motivul că o parte din oamenii mai tineri erau sub arme, o serie erau concentrați, iar o parte dintre noi așteptam să ne încorporeze, în rândurile armatei, din moment în moment.

A început tristețea și pentru noi, tinerii din sat, căci nu ne mai dădeau voie să facem baluri și petreceri, curajul de prietenie între fete și flăcăi era tot mai scăzut. Părinții nu-și mai lăsau fetele să iasă la întâlniri cu băieții gândindu-se probabil că nu trebuie să-și mai încurce viața cu niște flăcăi care mâine-poimâine plecau pe front.

După o săptămână de muncă era nevoie și de o recreație, distracție, însă nu mai era curaj pentru așa ceva. Ziua sau noaptea, când auzeam fabricile din Bacău sunând alarma, trebuia să fim atenți că puteau sosi avioanele inamice pentru bombardament.

Fiind născut pe 6 februarie în anul 1921, am fost încorporat pe data de 20 februarie 1942, cu un an mai timpuriu decât era rândul pentru leatul meu în mod normal. Atunci au recrutat două contingente, 1942 și 1943 cu care, de drept, trebuia să fiu încorporat, așa că m-au luat militar cu un an mai devreme.

La data de mai sus ne-am adunat tinerii din satul Itești și Ciumași, la locul din răspântie numit de iteșteni „la Grigoraș”. Am fost peste 35 de tineri care am plecat cu săniile părinților noștri spre Comisariatul militar Bacău rămânând satul cu bătrânii, părinții fără feciori, femei cu copii mici pentru că bărbații lor erau concentrați sub arme. Deja venise vestea în sat despre moartea unor ostași, care căzuse pe câmpul de luptă, așa că jalea era mare pentru că știau toți că vom merge pe front și de acolo, cine se mai întoarce e lucru mare. Din păcate, până la urmă așa a și fost.

Toate drumurile de intrare și ieșire din sat treceau pe la „monument”. Monumentul eroilor din sat era amplasat la intrarea în sat în intersecția principală, așa că nu puteai trece pe-acolo fără să-ți arunci privirea la monument și să vezi lista cu consătenii eroi căzuți în luptă în Primul Război Mondial, cu 20 de ani înainte. Acești eroi au părăsit satul definitiv cu câțiva ani înainte de a ne naște noi.

Părinții noștri, care luptaseră în acest război pentru întregirea neamului, realizau cel mai bine că ei au scăpat cu viață atunci, dar oare câți dintre copiii lor, care erau chemați acum să participe la război, vor avea norocul să se întoarcă vii și nevătămați acasă. Cred că părinții noștri nu realizau nici ei că va fi Al Doilea Război Mondial, dar știau că începuse un mare război în care va intra și România. Oricum avea să fie, războiul e război și nu putea aduce nimic bun pentru ei.

Noi, flăcăii din sat, eram speriați de necunoscut (ca orice tânăr care pleacă la oaste) dar nu realizam pericolul care ne păștea și nici nu ne gândeam atunci la eroii noștri înscriși pe monument. Mai târziu, după ce am ajuns pe front m-am gândit de multe ori la lista de pe monument chiar dacă eu nu-i cunoscusem niciodată, dar despre care mi-a povestit tata de multe ori, chiar cu amănunte despre fiecare dintre ei, fiindcă erau același leat, petrecuseră multe evenimente împreună în sat (petreceri, sărbători, nunți, botezuri, baluri, munci ale câmpului,...) și plecaseră împreună în armată.

Ajunși la centrul de recrutare din Bacău, ne-au luat în primire și noaptea am dormit într-un grajd pentru animale, fără foc, fără căldură. Pe jos erau paie, eu am tremurat toată noaptea, că tare mai era frig. Niciunul dintre noi nu a avut noroc de niciun pic de protejare ca pentru niște oameni de care vor avea nevoie în continuare, eram considerați supuși sub ordine și dispuneau de noi.

Pe data de 21 februarie ne-au strigat pe coloane și ne-au dus a gară, urcându-ne în vagoane de marfă (de transport vite). Un ceferist a închis ușor oblonul vagonului în care eram și eu, lăsându-ne cu un sergent care nu ne-a spus nici cum îl cheamă și nici în ce direcție vom merge. Trenul a plecat încet, încet, cu un pufăit ușor de parcă gema, locomotiva a fluierat o singură dată, dar foarte lung, parcă în semn de adio pentru unii dintre noi. Dinăuntru vagonului nu se vedea în ce direcție mergea trenul, căci, fiind groaznic de frig, geamurile erau închise și înghețate bocnă. Zgâriam noi cu unghiile gheața de pe geamuri, dar tot nu se vedea nimic.

După aproximativ 6 ore de mers trenul s-a oprit, iar sergentul ne ordonă să coborâm aici și ne-a spus că pe el îl cheamă Vasile și este din Berești Bistrița din satul Climești și că aici e gara Iași. Într-adevăr, când am coborât, scria gara Iași. Ne-a încolonat și am urcat în sus pe la Râpa Galbenă, am urcat în tramvai și am coborât în fața Regimentului 13 Dorobanți „Ștefan cel Mare” care avea cazarma sus în dealul Copou.

INSTRUCȚIA LA REGIMENTUL 13 DOROBANȚI „ȘTEFAN CEL MARE” DIN IAȘI

A început trierea noastră, eu am fost repartizat inițial la compania de cercetare, ne-au dus la baie pe grupe, pe urmă am trecut la primirea echipamentului. Mă tot uitam în jur să mai văd pe cineva cunoscut dar se vede treaba că n-am avut noroc să nimeresc împreună cu cineva mai din apropierea satului meu. Așadar, nu am mai fost cu nimeni, ci singur în acea companie, toți erau străini unul față de altul. La echipare mi-au căzut haine foarte rele și bocanci pe care nu puteam să-i încălț - erau rupți tare, însă după ce s-a terminat această operațiune, m-am dus la magazioner, i-am dat ceva și mi-a schimbat tot echipamentul, era aproape nou, așa cum aveau gradații cei vechi. În așa haine arătam și eu a ostaș.

Când m-am dus la pluton toți au zis că am „neamuri la Ierusalim”, însă eu am tăcut din gură și am intrat în programul de seară și la executarea altor ordine care s-au mai dat atunci.

Peste câteva zile după ce s-au adunat toți, a început perioada de instrucție, dar instrucție la cataramă nu glumă. Circula o zicătoare printre recruți care spunea că „și dracu ar vrea să facă armată, dar recrut să nu fie”. Foarte adevărată și foarte dură această zicătoare mai ales când o simți pe pielea ta.

Făceam marșuri care ne epuizau fizic, mai ales pentru aceia care nu erau căliți fizic. Salturile erau foarte urâte de noi, mai ales dacă era noroi. Noaptea trebuia să ne curățăm hainele în așa fel încât a doua zi la inspecția de dimineață să arătăm ca scoși din cutie.

La trageri gradații ne frecau până treceam baremul. Pe mine m-au selectat pentru lunetiști pentru că trăgeam foarte bine. Acasă mai trăsesem după iepuri cu arma de vânătoare a tatălui meu și asta cred că a contat ca experiență la trageri. Aveam ochi buni și mână sigură. Până la urmă m-au repartizat la branduri. Aici trebuia ceva forță pentru a căra placa de bază, țeava și afetul biped, aparatele de ochire și închizătorul, să nu mai vorbesc de proiectile. Echipajul era din cinci (șase) militari, dar uneori am fost și trei.

Ne spuneau că pe front primii care mureau erau cei neinstruiți. Mai târziu mi-am dat seama că aveau dreptate. Armata română avea la data respectivă un an de război și muriseră destul de mulți camarazi în Bucovina de Nord, în Basarabia, la Odessa în Crimeea și în alte părți ale frontului din URSS.

Aveam în permanență o frică în oase știind că urma să plecăm și noi pe front și cine știe ce ni se putea întâmpla așa că făceam tot ce puteam să ne instruim cât mai bine.

Când veneam de la instrucție eram ruși de foame, ne duceau pe platou cu gamela și lingura în mână, și dacă nu-i convenea ceva ofițerului de serviciu, făcea culcări și salturi de ne săreau lingurile din mână la majoritatea, apoi ordona pas alergător la sala de mese, însă lingurile rămâneau pe platou unde ne săriseră pe jos.

Când ajungeam la domnul bucătar, ne tuflea un polonic de ciorbă în gamelă, ne duceam la masă, dar cu ce să mâncăm ciorba? O beam așa cu gamela, iar seara ne rugam de gradați, dădeam câte 5 lei și cumpăram o altă lingură și asta se repeta de multe ori. Mâncare era de obicei ciorbă de linte, era o zeamă neagră, n-avea niciun gust, ba mai avea și viermi care se vedeau că erau albi și nu o mai mâncam, aruncam, aproape toți zeama aia la ciubăr.

Dimineața ne dădea surogat cu mămăligă. După masă, prin curtea regimentului erau numai chirpici mici de mămăligă, iar majurii puneau soldații de le adunau și cu mâncarea care rămânea de la cazan le turnau laolaltă în niște putini și le duceau acasă la porci. Fiecare dintre ei avea acasă câte 10-15 porci pe care îi creșteau din rația noastră.

Așa eram tratați noi ca soldați români din Armata Regală, aflată sub conducerea lui Antonescu, ca să luptăm pentru cruce, contra bolșevismului. Ce să mai spun, bătaia era în floare, dacă unuia, mai mare sau mai vechi, nu-i convenea ceva te și plesnea peste cap, peste față, unde apuca.

Toate le făceam de frică, nu din convingere ca acum, când scriu aceste rânduri, când armata e o școală de educare și specializare din toate punctele de vedere.

După ce a trecut perioada de instrucție s-au mai schimbat lucrurile, puțin mai spre bine, cred că de fapt începuse și perioada de acomodare cu unitatea.

După toate astea cred că bunul Dumnezeu mi-a trimis și mie puțin noroc. Îmi amintesc că în săptămâna Paștelui a venit majurul de companie și mi-a făcut propunerea să mă duc ordonanță la un colonel de la R.53 Inf. Bârlad, care avea la Iași două case unde locuia cu soția, un copil și mama lui. Norocul a fost însă doar pentru două săptămâni, cât timp era vechea ordonanță plecată acasă în permisie. Am acceptat.

A venit cucoana la regiment m-a luat acasă la ea și mi-a arătat ce am de făcut. Mie mi s-a părut că este cam puțin, așa că m-am apucat de treabă. Am măturat curtea, am așezat niște lemne, după ce mâncam ele în casă, eu eram la bucătărie, îmi dădeau mâncare, însă vasele le puneam pe plită și le lăsam așa nespălate, pantofii îi puneam la ușă tot la bucătărie. Eu făceam tot ce trebuia: spălam blidele, curățam și lustruiam pantofii, făceam curățenie exemplară în bucătărie, în curte, peste tot.

După aceea îmi dădea bani, mă duceam la piață în oraș și cumpăram tot ce-mi spunea. Ce mai, una alta, o duceam bine, erau foarte mulțumiți de mine și chiar mi-au propus să rămân ca ordonanță la ei că domnul colonel îmi face imediat transferul la unitate la el și gata, însă eu am zis în felul meu, cum să rămân eu ca țucălar, însă pe urmă mi-am dat seama că am greșit.

Cei drept, întors la regiment nu mai era bătaia de joc ca înainte, de acum mă învechisem în armată, căpătasem experiența militarului adevărat și aproape în fiecare sâmbătă seara plecam acasă. La ora 22 seara, pleca un tren din gara Iași, la ora 24, eram în Pașcani, venea acceleratul de la Rădăuți la ora 2 noaptea și la ora 4, eram la Bacău. La 4,30 era un tren spre Piatra Neamț iar în jurul orei 6 dimineața eram acasă la Itești, însă fără să dorm deloc.

Imediat făceam o baie, schimbam ce mai aveam pe mine și mă îmbrăcam cu haine civile, iar cele militare le lăsam pentru a le călca cu fierul încins mama mea, căci existau și păduchi.

Cu toate că la plecare de la mama eram perfect curat, nu mai aveam niciun păduche, când intram din nou în dormitor la companie se luau alții căci erau destui care mișunau prin paturile noastre.

Duminica eram și eu cu fetele prin sat, oricum era o satisfacție, iar în jurul orei 20 seara aveam tren din Halta Hemeiuși, la ora 4,30 eram în cazarmă, iar când suna deșteptarea eu eram și gata echipat și intram în programul zilei ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Totuși comandantul de grupă știa care este situația, era băiat de văduvă și sărac, iar eu mai aduceam câte ceva de acasă și mâncam împreună și așa se acopereau toate. Eu țineam la el, îl respectam și mai târziu, pe front, am fost ca frații. Nici el și nici eu nu aveam frați și tare mult am contat unul pentru celălalt.

Ultima dată când am fost acasă am spus la părinți că în cursul săptămânii care vine ne pornește spre front și am stabilit câteva consemne pentru cărțile poștale pe care le voi trimite eu. În raport cu îndepărtarea de țară, pentru fiecare 100 km, voi trage câte o codiță în jos la sfârșitul semnăturii, iar în ziua când ne vor băga pe poziție (pe front) am să încalec coada semnăturii. Altcumva nu puteam comunica. Nu puteam scrie în clar pe unde ne aflam, niciun detaliu de pe drum, nicio localitate sau gară pentru că la cenzură nu ar fi trecut și le-ar fi rupt. Doar așa puteam să-i anunț pe părinți despre distanța pe care o parcursesem și despre ziua în care am intrat în focul iadului.

Îmi aduc aminte că ultima duminică din luna iulie când am plecat de acasă am fost condus de părinți la gara Hemeiuși unde ne-am despărțit. Ajuns la Bacău am luat acceleratul de București spre Rădăuți căci în gara Itești nu oprea niciun accelerat.

Atunci, la ultima plecare, s-a întâmplat ceva care ne-a pus pe gânduri, parcă era un semn rău. La podul de fier peste Bistrița, în dreptul localității Bogdan-Vodă, când să urce dealul, garnitura de tren s-a dat de două ori înapoi, pentru a-și putea lua viteză ca să urce dealul. Am zis în gândul meu că poate nici mașina trenului nu ar fi vrut să ne piardă în Rusia, căci eram mai mulți militari care ne duceam la unitățile noastre.

La Regiment ne-au pregătit pentru imbarcarea pe calea ferată, cu echipamentul și armamentul individual, alimente, muniții și tot ce trebuia pentru un marș mai lung.

MARȘUL SPRE COTUL DONULUI

Pe data de 4 august 1942 am pornit cu o garnitură de tren din gara Iași spre Rusia. Când am trecut de gara Tighina m-am considerat pe pământ străin și aveam așa un gol mare în stomac și în suflet de nu mai vorbeam nici cu ceilalți băieți, parcă presimțeam ce tragedie aveam să trăiesc.

Am mers așa cu trenul până la Marea de Azov, acolo am debarcat căci era un pod stricat și am stat pe loc 4 zile. Acolo era patria peștelui, aveau civilii butoaie cu pește sărat așa cum aveam noi acasă butoaie cu murături, erau năvoade comunale și prindeau zilnic mult pește.

Am început trocul cu civilii. Țara lor fiind în război era mare lipsă de alimente și de multe alte lucruri necesare traiului familiilor care rămăsese acasă. Dacă dădeam un pachet de tutun sau o pâine la civili, ne dădeau o căldare de pește, pe care noi îl frigeam și-l mâncam împreună toată grupa.

În continuare am mers pe jos. Erau zile în care mășăluiam și câte 60 km. Cât vedeai cu ochii era numai șes întins, câmpie. Mergeam câte o zi până dădeam de un sat.

Ce-i drept Ucraina este o zonă bogată, ca și pe la noi, sunt livezi multe și vii. Se făceau tot felul de produse agricole căci anotimpul era ca și pe la noi. Erau colhozuri foarte bogate. Aici am dat peste o parte din populație care vorbea românește. Când întrebam dacă știu românește, ei răspundeau că vorbesc moldovenește și așa era, căci eram în Republica Moldovenească din URSS.

În zona aceea n-am simțit diferențe foarte mari față de la noi acasă. Oamenii luau apă din fântânile lor sătești, creșteau animale și spălau rufe la râu.

Fântânile de suprafață erau ca și pe la noi, majoritatea erau cu cumpănă și amenajări simple pentru adăpat animalele.

Cu cât ne afundam în inima Rusiei, lucrurile se schimbau, erau ținuturi mult mai întinse și mult mai sărace în produse.

Erau foarte multe terenuri sărace, mai mult cu piatră și ceva smocuri de iarbă. Majoritatea dintre noi eram de la sate și știam foarte bine ce înseamnă un teren arabil sănătos și mănos. Atunci am înțeles ce înseamnă cuvântul stepă.

Vorbeam între noi, fiecare își lauda zona de unde era și niciunul nu spunea că pe la el pe-acasă ar fi un așa teren. Noi știam pământul nostru românesc, cernoziomul negru renumit pentru producțiile bogate de grâu, porumb, cartofi, floarea soarelui. Locurile de pășunat ale satelor erau numai în vale.

Pe acolo, ca sistem de alimentare cu apă potabilă era folosit un pilon de 60-70 m înălțime cu o elice acționată de vânt care pune în mișcare un piston care trăgea apa dintr-un bazin de aducțiune și o împingea într-un alt rezervor de unde se aproviziona populația.

Am văzut pe-acolo mori de măcinat cereale, acționate de o elice care era instalată pe deal și pe care o roteau mereu spre partea din care bătea vântul și așa măcinau cerealele cetățenii localnici. Am observat însă că erau puțini cei care mai aveau ce măcina.

Acolo am văzut pentru prima dată în viața mea oameni cu o vacă înjugată la o căruță, și oameni care trăgeau de câte o droșcă cu două roți și se deplasau unde aveau nevoie. Asta le era averea, ceea ce puneau în acel cărucior cu care mergeau de la un sovhoz la altul.

Satele erau astfel construite încât între vecini nu aveau garduri, ci câte un rând de bolovani de stâncă puși așa ca semne de hotar. Casele aveau ca sursă de încălzit și de făcut mâncare, cuptoare pe care le alimentau cu paie și bețe de floarea soarelui. Cei care aveau vite amestecau bălegar cu paie, le puneau la uscat și acelea erau „lemnele de foc” pentru fiert mâncarea.

Mă gândeam în sinea mea și mai vorbeam și cu alți camarazi de-ai mei despre situația materială a fiecăruia dintre noi.

Erau mulți cu o situație asemănătoare cu a mea. Eu eram singur la părinți, am lăsat acasă o gospodărie cu doi boi de tracțiune, două vaci cu lapte, doi cai de transport, doi porci buni de tăiat la Crăciun, purcei de prăsilă, păsări de curte din toate rasele, grădină de legume, viță de vie, pomi fructiferi, teren la câmp, fâneață, pivniță cu butoaie de vin și depozit de cartofi, căruță, trăsura, sanie pentru boi, sanie pentru cai, hambare pentru cereale și alte acareturi necesare în gospodărie.

Ne întrebam unul pe altul și nu ne venea să credem că poate exista o asemenea sărăcie. N-am putut să cred că este adevărat când am întâlnit gospodării care nu aveau nici ac și ață de cusut. Nu bănuiam noi că vom întâlni mai târziu o sărăcie mult mai rea a populației, dar nici ce urma să ni se întâmple unora dintre noi care aveau să supraviețuiască situației.

Mărșăluind mereu înspre front, într-o noapte ne-am cartirit la marginea unui sat. În zorii zilei, la ieșirea din sat un cocoș cânta tare frumos. Un soldat din plutonul nostru a zis „i-auzi, mă, un cocoș cântă românește”. Din acea vorbă am râs cu toții dar apoi ne-au dat lacrimile la majoritatea. Parcă ne-a răsucit un cuțit în rană. Unde este țara noastră, unde sunt părinții noștri, unde este casa noastră? Ce căutăm noi în pustietatea asta, aici la sute de kilometri de România?

(Va urma)

RAFTUL CU CĂRȚI

Doru Brătulescu, ***Banul Mihalcea. Bănia Buzăului, Brăilei și cetăților de la Dunăre, cu sediul la Buzău***, Buzău, Editura Teocora, 2025

Fiecare volum apărut sub semnătura lui Doru Brătulescu oferă cititorului pagini de istorie și geografie a arealului buzoian, mai altfel decât o fac specialiștii din domeniu. Și asta din mai multe motive: cărțile sale apărute până acum aduc informații mai puțin cunoscute, rod al unor cercetări acribice, dar mai ales pentru că autorul dă dovadă de atitudine și implicare în cele ce ne sunt oferite spre lectură.

Prezentul volum este un argument în plus, pentru cele afirmate mai sus, și pentru faptul că ne aduce în față un important personaj istoric cu multiple valențe aflat în slujba domniei lui Mihai Viteazul și a Țării Românești.

Este vorba despre Mihalcea Caragea, „BAN AL BUZĂULUI ȘI AL BRĂILEI”, un personaj care poate fi, oricând, un model pentru clasa politică, dar și pentru generațiile actuale și viitoare de tineri.

Așa cum menționa istoricul Nicolae Bănică-Ologu, „epopeea lui Mihai Viteazul a fost posibilă datorită uriașului efort al poporului român de pe ambele versante ale Carpaților, datorată minții luminate și brațului viteaz al marelui voievod, în realizarea proiectului de unire a celor trei țări române, Mihai bazându-se pe sprijinul unor colaboratori credincioși, buni militari și buni diplomați. Frații Buzești – Radu cluceru, Preda postelnicu, Stroe stolnicu, Teodosie Rudeanu, marele logofăt, Udrea banul din Băleni, Radu Calomfirescu, la care s-au adăugat vitejii din Balcani, Baba Novac și Deli Marcu, au fost cei care l-au sprijinit pe Mihai Viteazul în lupta sa pentru ridicarea Țării Românești. Deasupra lor se ridică **Mihalcea Caragea** din Cocorăști, cel mai apropiat colaborator al marelui voievod, care și-a legat definitiv viața de numele eroului de la Turda”

Principalul sfetnic al domnitorului, banul Mihalcea este considerat de George Basta drept „parente del Valacco”, având în vedere cunoașterea limbilor greacă, maghiară și italiană, dar mai ales a cunoașterii diplomației turcă și austriacă.



Domnitorul îl ridică la rangul de mare ban și accede astfel în sfatul țării, după ce foștii boieri au fost înlocuiți cu alți boieri credincioși domnului, unde va rămâne până la 8 august 1600.

Bun diplomat, banul Mihalcea este trimis de domnitor să participe la tratativele de la Curtea din Praga, apoi, la 12 februarie 1597, este primit de împăratul Rudolf al II-lea, revine din nou la Praga, unde solii români sunt primiți cu mare fast și unde au clamat în fața împăratului dreptul lui Mihai în Transilvania. După recunoașterea acestor drepturi, Transilvania intră sub stăpânirea domnitorului român, iar banul Mihalcea este numit loțiitor al domnului, pe perioada când acesta va conduce campania în Moldova.

Înfrânt în câteva bătălii, Mihai vodă va pleca pentru o vreme în pribegie, însoțit, printre alții, de sfetnicul său credincios.

Sfârșitul lui Mihai Viteazul se petrece în zorii zilei de 9/19 august 1601, ucis mișelește din ordinul generalului Basta. În aceeași zi este omorât și banul Mihalcea, omul care i-a fost credincios până în ultima clipă.

Iată cum descrie cronicarul Szamosközy moartea acestuia: „Avut-a Mihai vodă un sfetnic de frunte, banul Mihalcea, care văzând ce s-a întâmplat (după uciderea lui Mihai – n.n.) a încălecat și fiind o moară den sus de Turda a fugit în acea moară. Valonii au intrat după el și l-au scos afară. După multe cazne și schingiuri a mărturisit pe rând toate faptele și sfaturile lui Mihai vodă... În cele din urmă trupul lui Mihalcea a fost aruncat la Bălgrad (Alba Iulia – n.n.) într-o groapă de pietre”.

Banul Mihalcea, credincios domnitorului Mihai Viteazul și poporului român, rămâne în galeria ilustră a marilor bărbați, păstrându-i-se neștersă amintirea.

Acest lucru îl face cu prisosință Doru Brătulescu, în prezenta lucrare, spre aducerea aminte a marelui dregător.

Laurențiu Sfinteș, **Soldați fără frontiere**, Editura Militară, București, 2025

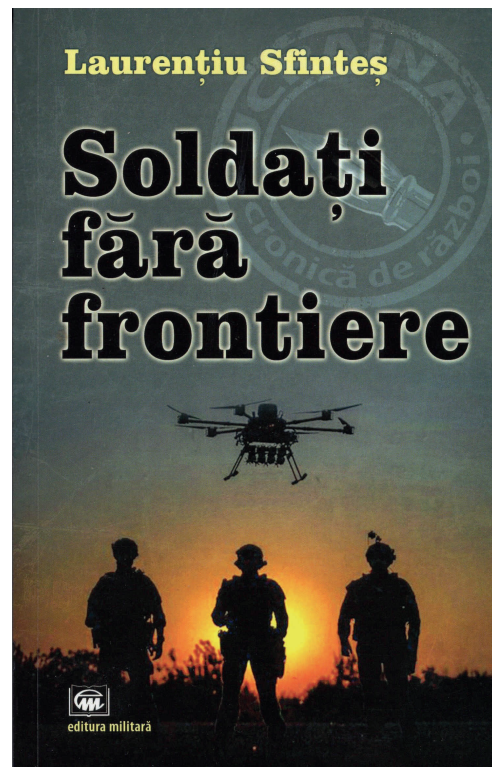
Laurențiu Sfinteș, ziarist militar cu obârșii în județul Buzău, dă la iveală un jurnal de război realizat din suma articolelor publicate, în perioada ianuarie-decembrie 2024 pe platforma de bloguri „Adevărul”.

Pe parcursul celor peste 400 de pagini, ziaristul, fin analist al evenimentelor ce se petrec în războiul din Ucraina, aduce în fața cititorului atrocitățile întâmplare în anul 2024, așa cum menționa și în prefața cărții: „*Anul 2024 a fost mai bogat în recolta de trupuri secerate pe câmpul de luptă. Tranșeele nu au mai fost încremenite ca în anii anteriori, frontul a înaintat în Ucraina, de la Est la Vest, dar și invers de la Vest la Est, în regiunile de graniță ale Rusiei.*”

După mai mult de 1000 de zile și nopți de lupte, după ce câteva sute de mii de soldați, de fiecare parte, au lăsat orfane tot atâtea sute de mii de familii, nu e sigur nimic în afară de faptul că măcelul trebuie să continue.

Sunt principii înalte la mijloc, obraze subțiri puse în joc, valorile fiecărei părți împărtășite cu partenerii și aliații săi vor scădea în înălțime dacă se va arăta slăbiciune, există de o mie de ori mai multe argumente pentru a demonstra intransigență decât pentru a te apropia de o masă de negociere.”

Jurnalul este împărțit în 11 capitole: **1. Anul cel nou și războiul cel vechi, 2. Zăpezi aniversare, 3. Praf și pulbere, 4. Ambasadorul cu epoleți, 5. Morții cu morții, 6. Strada Bandera, 7. Un pod prea îndepărtat, 8. Vântul dinspre Vest, 9. Cocostârcul șchiop, 10. 1001 de zile și nopți, 11. Închidem paranteza.**



Scrisă într-un ritm alert, cu analize și opinii pertinente, cartea se citește cu sufletul la gură, oferind cititorului momente de adâncă reflexie privind desfășurarea acestui război în viitor.

Autorul nu se hazardează în prognoze, dar speră ca anul acesta să fie anul marilor decizii: „*Sunt semne că anul 2025 ar putea fi anul deciziilor de pace în Ucraina, se discută despre oboseala ambelor tabere, despre variante de compromis, un cuvânt acceptat cu greu, chiar cu ostilitate, de vocabularul acelorași tabere.*”

Dar semnele sunt desenate pe nisip și nimic nu împiedică un vânt din senin să strice frumoasele desene. În buna tradiție a războaielor, sfârșitul războiului din Ucraina va veni abia atunci când oțelul armelor se va revolta singur de prea îndelungată și inutilă utilizare. Iar soldații vor descoperi deodată că armele s-au răsculat și nu-i mai ascultă”.

Octavian-Liviu Rogoz, Relu Stoica, **Primarii Buzăului (1831-2024), Editura Editgraph, Buzău, 2024**

După ce au dat la iveală o lucrare privind Prefecții Buzăului, cei doi istorici au completat bibliografia istorică a municipiului cu Primarii Buzăului, o ediție cronologică, în perioada 1831-2024.

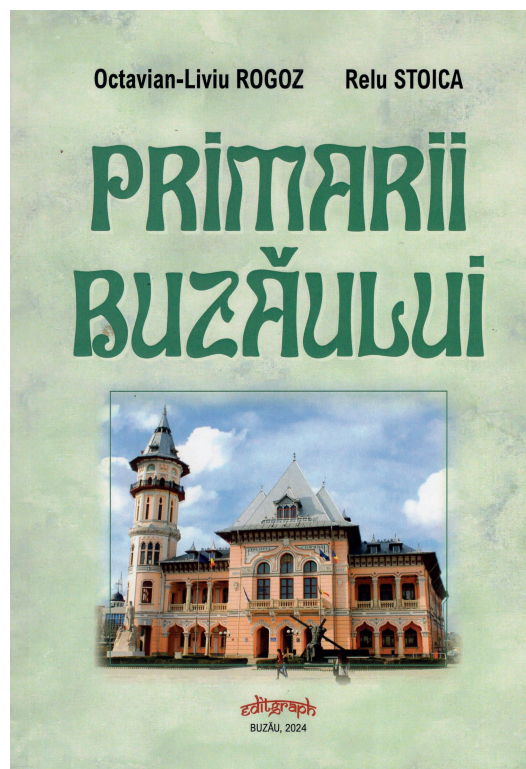
Administrația locală a avut în timp un mare rol în dezvoltarea localităților, mai cu seamă a târgurilor și orașelor. Târgul orașului Buzău, atestat documentar la 30 ianuarie 1431, nu face excepție de la această regulă.

Între secolele XIV și XVII, în fruntea târgului/orașului se afla un județ, ajutat de 12 pângari (consilieri) aleși de Adunarea generală a orășenilor, pe timp de un an, din rândul meșteșugarilor și negustorilor din comunitate. Ei reprezentau târgul/orașul în raport cu domnia, repartizau între orășeni dările și cheltuielile orașului, administrau veniturile și cheltuielile, repartizau loturile arabile din hotarul orașului, realizau hotărnicirile, stabileau relații cu alte orașe, judecau pricinile civile și penale dintre orășeni sau dintre orășeni și străini, păstrau registrul și pecetea orașului.

În momentul în care în Țara Românească s-a aplicat Regulamentul Organic, de la 1 ianuarie 1831, s-a marcat trecerea la administrația publică modernă. Conducerea orașelor a fost reglementată de Regulamentul de organizare a orașelor Valahiei, din 5 noiembrie 1832. Conform acestuia, Buzăul era condus de un Sfat orășenesc sau Maghiștratul compus din 4 membri numiți mădulari, aleși de deputații orașului, din care unul era desemnat Președinte.

În timp, legislația privind conducerea comunelor rurale și urbane a suferit modificări, cele mai semnificative schimbări fiind cele conform Constituției din 1866, 1923 și 1938. În toate acestea, însă, Primarul rămâne figura centrală a puterii executive în plan local.

Odată cu instaurarea regimului comunist din România, tradiționala administrație locală a fost înlocuită cu una de inspirație sovietică.



În 1949, funcția de primar a fost înlocuită cu cea de Președinte al Sfatului Popular, mai târziu Președinte al Consiliului Popular, denumire care s-a păstrat până la 22 decembrie 1989, după care s-a revenit la vechea denumire, conducătorul localității – municipiu, oraș, comună - fiind Primarul, ca reprezentant al puterii executive în plan local.

Autorii au alcătuit 66 de fișe biografice ale primarilor care au condus destinele urbei Buzăului, unii dintre aceștia având la activ chiar și trei-patru mandate.

Lucrarea se bucură de o bogată bibliografie, cei doi istorici consultând fonduri arhivistice, manuscrise, cărți, studii și articole.

Bibliotecar de serviciu

Vioel Frîncu, membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România

-SEMNAL EDITORIAL**JUSTIȚIA MILITARĂ ÎN RĂZBOIUL DE ÎNTREGIRE (1916-1920)**

Semnalăm, cu mare bucurie, apropiata apariție, la Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași a unei lucrări de excepție semnată de colonelul doctor Liviu Corciu, directorul Arhivelor Militare Române, rezultat al unei teze de doctorat despre care am vorbit într-un număr anterior al revistei noastre.

Am selectat, din amplul cuvânt înainte semnat de colonelul (rtr.) profesor universitar doctor Ion Giurcă, unul dintre coordonatorii tezei de doctorat, câteva aprecieri la adresa autorului și a lucrării, cu convingerea că vom suscita cititorilor noștri interesul pentru procurarea și parcurgerea acestei lucrări din care, cu siguranță, în numerele viitoare ale revistei, vom prezenta, cu acordul autorului, câteva fragmente relevante.

---Redacția

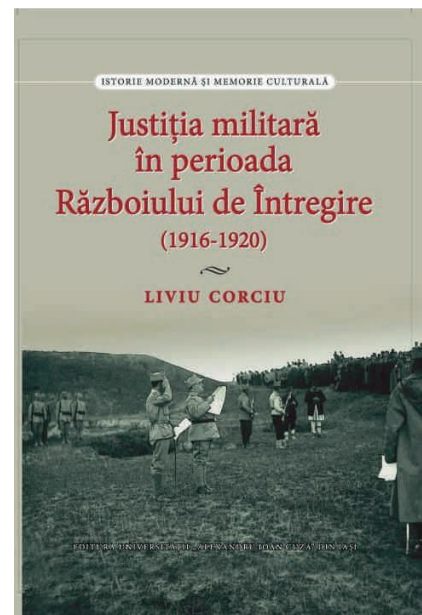
Cuvânt-înainte

[...] Autorul, cu studii militare și de drept, doctor în domeniul științe militare, pasionat de cunoașterea evenimentelor istorice pe plan universal și național, a pășit de mult pe cărările cercetării unei problematice interesante, a legislației militare, cu aplicabilitate la toate nivelele structurilor militare în timp de pace și de război, și a structurilor înființate pentru judecarea cauzelor și aplicarea sancțiunilor legale, cu scopul declarat de a se menține ordinea și disciplina într-o structură care îi sunt caracteristice aceste cerințe, dar în care nu lipsesc încălcări ale legilor, regulamentelor, instrucțiunilor și ordinelor.

Parcurgerea conținutului lucrării evidențiază un demers intelectual demn de atenție și inedit, având în vedere tematica abordată probabil pentru prima dată în istoriografia militară românească, rezultat al unei activități laborioase consacrate identificării, selectării, studierii și, în cele din urmă, valorificării creative a izvoarelor istorice. Prezentarea justiției militare în timp de pace, în situații de criză și război, în perioadele pre și post conflict, cu loc și rol de menținere a disciplinei militare, este o necesitate pentru cunoașterea sub toate aspectele a perioadei Războiului de Întregire a României.

[...] Autorul lucrării este, după cunoștințele mele, primul care pune în circuitul științific și analizează documente din fondurile arhivistice ale curților marțiale de la diferite structuri militare, valorificând informațiile din jurnalele de operații și registrele istorice ale unor comandamente militare, mari unități și unități, din lucrările memorialistice ș.a., în legătură cu organizarea și funcționarea acestor structuri. Analiza activității acestor structuri, a personalului care le încadra, specializat sau nu, este realizată prin metoda istorico-critică, cu un mare grad de obiectivitate, fiind prezentate aspecte generale, dar mai ales unele situații concrete, examinând judecarea unor cauze, stabilirea sentințelor și punerea lor în aplicare, în special a celor care au prevăzut condamnarea la moarte.

Desfășurându-și activitatea în cadrul Arhivelor Militare Naționale Române, autorul a avut oportunitatea de a studia un număr impresionant de documente, concentrându-și eforturile spre selectarea celor relevante pentru tema aleasă, reușind să formuleze un răspuns convingător pentru cei interesați de subiect. Lucrarea este o realizare deosebită, face dovada capacității autorului de a înțelege fenomenul militar în general, pe cel românesc în special, racordat la realitățile perioadei de sfârșit de secol XIX și început de secol XX, care a avut ca eveniment principal Marele Război. Autorul clarifică anumite aspecte legate de justiția militară, structurile acesteia, personalul care le-a încadrat, în contextul situației politice și militare internaționale și a României, cu tendințele din statele Europei Occidentale, evidențiind clar că aceasta a fost una modernă, dinamică, adaptabilă la specificul situației politice și militare a țării în perioada analizată. Este meritul autorului de a aduce în atenția cititorului, pasionat sau nu de istorie, de cunoașterea acestei instituții din cadrul sistemului militar, evoluția structurilor justiției militare,



începând cu perioada Regulamentelor Organice, a domniei lui Alexandru Ioan Cuza, a lui Carol I, până la perioada analizată, cea a primilor ani de domnie a regelui Ferdinand I.

[...] Din conținutul lucrării rezultă concepția autorului despre locul și rolul justiției în societate în general și în structurile militare în special, despre disciplina militară, ale cărei norme sunt reglementate, dar și sancționate în conformitate cu cadrul normativ elaborat și pus în aplicare. Interesantă și relevantă pentru cititor este intenția declarată a autorului de a aduce în atenție acei „soldați uitați ai României”, care, săvârșind fapte contrare prevederilor legale, au suportat consecințele, printre care se număra condamnarea la moarte și punerea în aplicare a sentinței, în unele spețe considerată pe deplin corectă, în altele subiectivă, nedreaptă și generatoare de analize ulterioare pentru specialiștii în domeniu. Consider că autorul sesizează corect momentele și necesitatea adaptării cadrului normativ în domeniul justiției militare, având în vedere situația politică și militară internă și internațională, în special cea din Rusia după prăbușirea regimului țarist și cea din armata rusă aflată pe frontul român, care din aliat a devenit adversar după evenimentele din octombrie 1917.

[...] Pe baza statisticii evenimentelor care au constituit cauze de judecată până la prima demobilizare a armatei, ca urmare a clauzelor militare prevăzute în Tratatul de pace de la București din 24 aprilie/7 mai 1918, autorul ajunge la concluzia că marea majoritate a infracțiunilor au fost comise de către militarii din rândul trupei, dezertarea fiind acțiunea cu cea mai mare pondere. O altă concluzie la care ajunge autorul este aceea că în primii ani de război structurile de justiție militară s-au adaptat rapid nevoilor de întărire a ordinii și disciplinei atât în rândul forțelor luptătoare, cât și al celor de la partea sedentară, iar îndeplinirea actului de justiție militară a cunoscut îmbunătățiri evidente.

[...] Pentru prima dată în istoriografia românească este prezentat și analizat pe larg evenimentul grav de la Regimentul 113 Infanterie Cernăuți, deși nu a fost unicul catalogat drept rebeliune. Având în vedere modul în care justiția militară a soluționat cauza din punct de vedere juridic, autorul consideră că în cele din urmă s-a acționat cu moderație, calm și prudență pentru evitarea unor reacții imprevizibile, ajungându-se la concluzia că lipsa unei legături sufletești între cadrele militare și trupă a generat acea situație. Pe lângă sentințele date celor care au instigat la revoltă și au condus unele acțiuni, au fost adoptate măsuri de ordin disciplinar și organizatoric, cea mai gravă fiind desființarea unității.

[...] Concluzia autorului cu privire la aspectele legate de administrarea justiției, în general, și condamnarea la moarte, în special, este că tendința generală a comandamentelor și comandanților a fost să adopte măsuri dure de coerciție prin care să obțină întărirea disciplinei militare, în condițiile în care exista un număr insuficient de specialiști în domeniu, iar cei numiți să judece fapte, să stabilească sentințe nu aveau destulă experiență, într-un război care a fost cu totul altfel față de cele de până atunci. Concluzia finală a autorului, pe care o cred corectă, este că actul de justiție în armată, în perioada analizată, a fost considerat un instrument pentru restabilirea disciplinei militare, validat doar parțial. În marea majoritate a cazurilor administrarea justiției militare s-a exercitat în principal în zona operațiilor armatei prin implicarea directă a comandanților de la eșalonul regiment în sus, iar prezența în consiliile de război și în completele curților marțiale a unor ofițeri fără pregătire în domeniu a generat erori judiciare, improvizații și abuzuri. Execuțiile sumare și bătaia au devenit în acea perioadă practici legale, iar punerea în aplicare a acestora s-a realizat chiar la ordinul și îndemnul celor care ar fi trebuit să vegheze la respectarea legii.

Așadar, apariția acestei lucrări confirmă faptul că analiza Marelui Război, a Războiului de Întregire a României, include aspecte care necesită încă studii amănunțite și o critică a izvoarelor istorice, pentru o prezentare cât mai apropiată de realitate a faptelor. Demersul autorului este un exemplu demn de urmat în acest sens, iar lucrarea de față confirmă că domnia sa este unul dintre puținii cunoscători ai acestei problematice, dacă nu chiar singurul. Prin urmare, lucrarea poate și trebuie să fie valorificată în procesul de învățământ superior civil și militar, de către cei implicați în prezent în administrarea justiției în general, în domeniul militar în special. Felicit autorul pentru frumoasa și interesanta lucrare elaborată și pusă la dispoziția cititorilor interesați de subiect, pe care îi îndemn la studiu atent, reflecție și lecții învățate pentru prezent și viitor.

Ion GIURCĂ

— Angela Petre,
Buzău
Volan de debut: Fluturi de Lumină – poezie
Absolventă a Universității de Drept
Membră a Uniunii Jurnaliștilor Profesioniști din România



Să ducem stăruitor
Căminul nostru

De-aia ne simțim în
Căminul nostru
Așa că ne simțim în
Ei sunt cei care ne
Bucurăm de fiecare
Simțim că ne este
glasuri

Și ne spun că în
ordul înghera
de mare, de
de mare, de
câte-au îndurat
Ca țara să ne fie astăzi MARE!

Și da, sunt sfinți, să-ngenunchem la dânșii
Să nu uităm că au plătit cu sânge,
Ei s-au jertfit, de Dumnezeu sunt unșii
Iar România încă îi mai plânge!

Pe pieptul lor mai poartă cu mândrie
Zăngăniți, eufonie ruginite,
Medalii multe care să le fie
Purtate de soldați către morminte.

Și plâng în barbă ei, și pe fără lacrimi
Privind în urmă, când cu pași grei
Dezamați, și plini de patimi,
Ne pleacă azi și ultimii eroi...

El e în căminul nostru, în căminul nostru
Căminul cu oameni făcând ce mistuie un foc,
E omul ce-a știut trăi și-n nemurire
Iertându-se pe sine de boli și nenoroc.

El smulge dintre pietre durerea și-o transformă
În dulcea umbră albă cu aripi de argint,
Un vis ferice-n valuri, în cugetări cu formă
Vizionar din fire aicea pe Pământ.

De nu-i plângea condeiu, de nu avea simțire
Eram săraci de-a dreptul, pe dinăuntru goi,
Bogați n-am fost vreodată, nici nu vrem nemurire
Dar totușiEminescu este mereu în noi!

Cum să transformi o zi liberă într-o amintire de suflet: o vizită la Mănăstirea Găvanu

---Plutonier adjutant principal Sandu Popa,
Divizia 2 Infanterie „Getica”, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Sunt zile în care simțim nevoia să ieșim din tiparele obișnuite ale weekendului. Zile în care nu mai vrem mall, nici seriale, nici terase aglomerate. Vrem mai mult. Vrem timp adevărat cu familia, vrem să respirăm aer curat, să ne așezăm gândurile și, poate, să ne amintim de lucruri uitate - de credință, de liniște, de valori simple. O zi petrecută la Mănăstirea Găvanu, în județul Buzău, poate fi exact răspunsul la această nevoie.

Nu este un loc cu suveniruri sau cafenele. Nu are trasee turistice marcate sau magazine de unde să iei magneți de frigider. Dar are ceva ce tot mai puține locuri oferă: *autenticitate*. Este un spațiu în care timpul pare că încetinește, nu pentru că te plictisești, ci pentru că începi să fii atent la ce contează.



Pentru cei care caută o pauză sinceră de la ritmul alert al vieții, Mănăstirea Găvanu – aflată în satul Jgheab, comuna Mânzălești – oferă cadrul perfect. Nu e o destinație turistică în sensul clasic, ci un loc care te invită să-l trăiești, nu doar să-l vizitezi. Aici, lucrurile simple – o rugăciune rostită în gând, o plimbare cu familia, o discuție tăcută în fața unei icoane – capătă greutate.

Plecarea din municipiul Buzău este ușoară: se urmează drumul județean DJ203K, trecând prin Mărăcineni, Săpoca, Berca și Lopătari. Traseul urcă frumos spre zona de deal, iar peisajele încep să devină tot mai domoale și mai verzi. După ce treci de Lopătari, urmează comuna Mânzălești, un loc cu tradiție și istorie, și apoi satul Jgheab - o așezare mică, dar primitoare.

De acolo, drumul spre mănăstire este semnalizat modest, dar clar. E posibil să ai nevoie și de un GPS sau de câteva indicații de la localnici, însă drumul este accesibil și merită tot efortul.

Ajuns la Mănăstirea Găvanu, privirea îți este imediat atrasă de biserica de lemn, care păstrează aerul începutului de secol XIX. Nu e impunătoare, dar are o frumusețe aparte, născută din simplitate. Ridicată în 1828, biserica a fost construită după ce vechiul schit a fost distrus în 1821, în urma unei incursiuni otomane. Prima atestare documentară datează din 1795, dar tradiția locală duce începuturile chiar până în anul 1705.



Hramul mănăstirii este prăznuit pe 15 august - Adormirea Maicii Domnului, una dintre cele mai importante sărbători din calendarul ortodox. Este ziua în care locul prinde viață: pelerini, rugăciuni rostite cu inima, tămâie în aer și o emoție colectivă care nu se poate descrie. Chiar și într-o zi obișnuită, însă, biserica îți dă senzația că te primește. Nu pentru cine ești, ci pentru că ai venit.

Privind în jur, observi cât de puțin s-a schimbat locul în ultimele decenii. Icoanele vechi, pictura interioară, lemnul care respiră istorie – toate compun o atmosferă care nu se poate povesti, doar trăi. Aici, spiritualitatea nu este impusă, ci discretă, aproape tăcută. Poți sta cinci minute sau o oră în biserică, fără să simți presiune, doar o invitație tacită de a reflecta, de a înțelege, de a simți.

Pentru o familie, o astfel de excursie poate fi o ocazie rară de apropiere reală. Fără telefoane, fără rețele sociale, fără grabă. Doar voi, un loc special și timp la dispoziție. Copiii pot pune întrebări, pot explora curtea mănăstirii, pot descoperi ce înseamnă o biserică veche cu icoane pictate manual. Părinții au ocazia să vorbească, nu despre teme sau programul de mâine, ci despre viață, despre credință, despre ce contează cu adevărat.

După vizită, o plimbare prin împrejurimi completează perfect ziua. Dealurile din zonă oferă priveliști largi, ideale pentru fotografii sau pur și simplu pentru o pauză de respirație. Poți aduce un coș de picnic și să mâncați împreună pe o pătură, în aer liber, fără pretenții, dar cu multă sinceritate.

Pentru că ai nevoie. Poate nu o știi încă, dar ai nevoie. Ai nevoie de o zi în care să fii prezent cu adevărat. De o zi fără notificări, fără agitație, fără liste de bifat. O zi în care să te apropii de familie altfel decât printr-un ecran. O zi în care să te apropii și de tine.

Mănăstirea Găvanu nu e un obiectiv turistic, ci o experiență de trăit. Nu promite distracție, ci liniște. Nu oferă senzații tari, ci emoții profunde. Și uneori, într-o lume care aleargă încontinuu, o astfel de zi face mai mult decât o vacanță lungă. Lasă o amintire de suflet, pe care o vei purta cu tine mult timp.

Sursa foto: <https://arhiepiscopiabzvn.ro/manastirea-gavanu.html>

VIZITĂ DE INFORMARE A DELEGAȚIEI FILIALEI JUDEȚENE ANCMRR BISTRIȚA NĂȘAUD „GENERAL GRIGORE BĂLAN”

---Maistru militar clasa I Liviu Badiu,
Divizia 2 Infanterie „Getica”, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

În data de 12 noiembrie 2024, o delegație din care au făcut parte aproximativ 40 de cadre militare în rezervă și retragere, condusă de către președintele ANCMRR filiala Bistrița-Năsăud, domnul colonel (rtr) Ioan Gaftone, a efectuat o vizită de informare în garnizoana Buzău, la sediul comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica”.



Delegația a fost primită de către locțiitorul comandantului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, domnul general de brigadă Adrian-Nicolae Costaru, care a deschis activitatea cu un briefing de informare în cadrul căruia au fost prezentate misiunea unității, principalele aspecte care stau la baza derulării instruirii trupelor, precum și realizările, dar și obiectivele propuse pentru a fi îndeplinite în noul an de instrucție.

La finalul vizitei domnul general de brigadă Adrian-Nicolae Costaru, i-a mulțumit președintelui ANCMRR filiala Bistrița-Năsăud „General Grigore Bălan”, domnul colonel (rtr) Ioan Gaftone pentru acțiunea delegației condusă și coordonată de acesta, înmânându-i o plachetă cu însemnele Diviziei 2 Infanterie „Getica”.

Domnul general de brigadă Adrian-Nicolae Costaru i-a asigurat pe cei care acum nu mai fac parte din rândul militarilor activi, de respectul și aprecierea noastră pentru întreaga activitate dedicată în slujba Armatei României.

Vizita de informare și documentare s-a încheiat cu o scurtă vizită a clădirii comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, precum și a filialei Buzău a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”.



Ulterior, domnul colonel (rtr) Ioan Gaftone, președintele asociației, a transmis o scrisoare deschisă, cu privire la obiectivul impus în acest demers, pe care o relatăm în întregime:



În perioada 11-13 noiembrie Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere filiala Bistrița-Năsăud și Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor din județul Bistrița Năsăud au organizat o acțiune de cinstire a eroilor din Primul Război Mondial. Ne-am oprit la Cimitirul Siriu, ne-am recules la mormintele eroilor și am depus o coroană de flori la statuia care immortalizează un soldat care aruncă grenada. Statuia simbolizează încheștarea pe viață și pe moarte în lupta apropiată. Totodată ea ne transmite că în fața morții soldații noștri au avut energia morală și curajul care le-a ridicat brațul lovind năucitor inamicul. Statuia este o lecție pentru cine vrea să descifreze mesajele. Ne-a primit cu căldură conducerea Diviziei 2 Infanterie „Getica” din Buzău.

În lipsa comandantului, generalul-maior Claudiu-Mihail Sava, locțiitorul acestuia generalul de brigadă Adrian-Nicolae Costaru ne-a arătat prin primirea și briefingul de informare căldura și respectul față de cei care i-au îndrumat pașii la începutul carierei în special și față de rezerviști în general.

Un val de emoție ne-a cuprins când am privit tablourile celor care au comandat Armata a 2-a pe timpul celor doua conflagrații și până azi. Din tablouri am simțit că istoria se răstoarnă peste noi.

Prezentarea s-a făcut cu mijloacele tehnologice de azi, arătându-ne că s-au făcut pași mari pe aceasta linie. Cuvintele generalului ne-au pătruns la inimă făcând din rezerviști și cei activi un corp comun. Am sesizat repede că generalul alternează în comunicare aspectul emoțional cu cel tehnic, rațional făcând din cuvântul lui cel mai perforant proiectil. Greutatea cuvintelor generalului erau aidoma celor rostite sub patrafir. Aveam în față un militar de vocație care se identifică cu structura pe care o conduce. Aspectele de transformare a armatei erau vizibile și ar fi spart blindajul celor mai răutacioase porniri de răutate. Prezentarea a fost lipsită de triumfalism și ne-a arătat direcțiile de evoluție a structurii. Este clar că ne vindecăm de multe rele. M-am convins că în fruntea structurilor se alege liderii cu mare atenție. Am făcut un schimb de materiale de reprezentare, oferindu-ne cărți. Nu am trecut cu vederea faptul că aveam în față trei generații de militari în aceeași familie. În sală era un rezervist colonel (rtr) Iorgu Haidău, ginerele acestuia, generalul Adrian-Nicolae Costaru cel care ne-a primit și făcut informarea iar într-un poligon de pregătire, fiul, respectiv nepotul, student în anul trei la Academia Fortelor Terestre, Ștefan Costaru. Acesta vine tare din urmă cu un CV internațional de invidiat. Lacrimile au ocupat locul în colțurile umede ale ochilor. A fost un moment înălțător. O satisfacție mare mi-a dat faptul că în sală șeful structurii logistice a diviziei era un fost comandant de pluton de la Vatra Dornei unde eu eram comandant. Putem afirma că succesul nepotului este și succesul bunicului iar succesul generalului și al șefului structurii logistice este și succesul meu, al celui care le-am îndrumat primii pași în carieră. Am vizitat mausoleele de la Soveja, Mărăști și Mărășești, am atins sarcofagele generalilor **Averescu** și **Grigorescu** cu multă emoție. Un fior ne-a cuprins pe toți care am făcut acest lucru. Pe plăcile de marmură am citit numele eroilor ca pe un pomelnic. Am vizitat brigada blindată de la Focșani unde am rămas cu aceleași impresii de responsabilitate, angajament profesional afectiv și efectiv. Militari activi, rezerviști și eroii care au coborât în pământul țării pe care l-au iubit mai mult decât viața lor eram un corp comun. Contactul cu eroii și cu militarii activi ne-a scos la lumină rezervele mai vechi și mai noi de identitate, rezervele valorilor naționale și ale armatei, rezervele de apartenență la neam și la acest pământ binecuvântat cu sângele eroilor. Pământul acesta a înghițit sângele eroilor ca pe o sfântă cuminecătură. Am simțit cu toții că ne iubim țara nu cu o dragoste sentimentală sau fățarnică, ci cu un devotament realist care izvorăște din dorința ca această țară să însemne pentru noi toți „acasă și în siguranță”. Am plecat din Triunghiul Morții cu un sentiment al datoriei îndeplinite. La împlinirea a 107 ani de la Epopeea scrisă cu sânge am plecat recitând în gând versurile lui Coșbuc:

„E tragedie înălțătoare când biruiți oștenii mor
Dar sunt eroi de epopee când brațul li-e învingător”.

STUDENȚII ACADEMIEI FORȚELOR TERESTRE „NICOLAE BĂLCESCU” ÎN VIZITĂ DE INFORMARE LA SEDIUL COMANDAMENTULUI DIVIZIEI 2 INFANTERIE „GETICA”

Studenții anul III din cadrul Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, care și-au efectuat stagiul de pregătire la Baza de instruire ISR, parașutiști și JTAC Buzău, au vizitat miercuri, 13 noiembrie 2024, sediul comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica”.



În cadrul acestei vizite, studenții au purtat discuții cu locțiitorul comandantului diviziei, generalul de brigadă Adrian-Nicolae Costaru, care le-a prezentat aspecte legate de activitățile specifice mării unități și au vizitat filiala Buzău a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”.

---Locotenent Nicoleta Pană, Divizia 2 Infanterie „Getica”.

ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI SĂRBĂTORITĂ ÎN CADRUL STRUCTURILOR DIVIZIEI 2 INFANTERIE „GETICA”

Ziua Națională a României este o zi de sărbătoare publică, marcată prin diverse evenimente culturale precum și de o serie de activități, organizate în toată țara, ale structurilor care fac parte din Sistemul Național de Apărare, Ordine publică și Siguranță Națională. Parada Militară de 1 Decembrie este organizată în București, la Arcul de Triumf, dar și în marile garnizoane ale țării.



Anul 2024, ca și cel precedent, l-a găsit pe generalul-maior Claudiu-Mihail Sava la comanda Blocului de defilare pe tehnică militară, parte a Paradei Militare desfășurată de Ziua Națională a României la București.

La Parada Militară au participat alături de trupele Armatei României, și militari străini din cadrul detașamentelor dislocate în țara noastră, precum și din țările aliate contribuatoare la structurile NATO de pe teritoriul României. Detașamentele străine au participat cu circa 21 de mijloace tehnice din dotare.

În premieră la Parada Militară din 2024, a fost prezentarea unei dronei de luptă Bayraktar TB-2 care nu doar că a participat la defilare, ci una din aeronave a survolat zona Arcului de Triumf, de unde a transmis în direct imagini video de la o altitudine de 1500 metri.

BUZĂU

Duminică, 1 decembrie 2024, buzoienuii au sărbătorit, alături de militarii din Garnizoana Buzău, Ziua Națională a României, o zi plină de mândrie, unitate și recunoștință pentru tot ceea ce ne definește ca popor!



La mulți ani, tuturor românilor, oriunde s-ar afla!
Text: Locotenent Nicoleta Pană
Foto: cap. Alexandru Dragomir.

BRAȘOV

Ziua Națională a României a fost sărbătorită la Brașov printr-o ceremonie militară și religioasă, la care au luat parte autorități locale și personal din Sistemul Național de Apărare, Ordine publică și Siguranță Națională.



De Ziua Națională a României, sărbătorim cel mai important moment din istoria noastră unirea tuturor românilor într-un singur stat, înfăptuită la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia.

La mulți ani tuturor românilor!

Text și foto: Brigada 2 Vânători de munte „Sarmizegetusa”.

HUȘI

Ziua Națională a României a fost sărbătorită în garnizoana Huși printr-o ceremonie militară și religioasă, la care au luat parte autorități locale și personal din Sistemul Național de Apărare, Ordine publică și Siguranță Națională.



Odată cu lăsarea serii militarii au pornit din curtea Episcopiei Hușului, purtând torțe aprinse și intonând împreună cu hușienii cele mai cunoscute și îndrăgite marșuri patriotice, într-o atmosferă de sărbătoare.

Text: sublocotenent Antoniu Năndrean
Foto: cap. Cătălin Cârlescu.



SLOBOZIA

Militarii din garnizoana Slobozia au sărbătorit Ziua Națională a României printr-o ceremonie militară și religioasă desfășurată în Piața Unirii.



Ziua Națională a României reprezintă, pentru poporul român, cel mai important eveniment din istorie, când în urmă cu mai bine de un secol, cele mai profunde aspirații ale românilor au fost împlinite prin realizarea României Mari.

Text: Căpitan Valentin Florea
Foto: cap. Marius Chesaru.

---Mastru militar clasa I Liviu Badiu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

JURĂMÂNTUL MILITAR ÎN CADRUL STRUCTURILOR DIVIZIEI 2 INFANTERIE „GETICA”

Jurământul militar este o promisiune solemnă pe care o depun militarii față de țara lor.

În România, formula actuală a jurământului militar este prevăzută în Legea nr. 446 din 30 noiembrie 2006 privind pregătirea populației pentru apărare și este următoarea:

„Eu,, jur credință patriei mele, România. Jur să-mi apăr țara, chiar cu prețul vieții. Jur să respect Constituția, legile țării și regulamentele militare. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

Acest jurământ este un angajament fundamental al militarilor față de patrie și față de valorile pe care le reprezintă. Prin depunerea jurământului, militarii își asumă responsabilitatea de a-și apăra țara, de a respecta legile și regulamentele militare și de a-și îndeplini cu onoare datoria.

- *Credința față de patrie:* Jurământul exprimă loialitatea supremă față de România și poporul român.

- *Apărarea țării:* Militarii se angajează să își apere țara împotriva oricărei agresiuni, chiar cu prețul sacrificiului suprem.

- *Respectarea legilor și regulamentelor:* Jurământul implică obligația de a respecta Constituția, legile țării și regulamentele militare, care guvernează activitatea armatei.

- *Onoarea și datoria:* Militarii promit să își îndeplinească sarcinile cu onoare și devotament, fiind conștienți de importanța rolului lor în societate.

Toate acestea reprezintă semnificația jurământului militar.

Depunerea jurământului militar este un moment solemn și emoționant în viața oricărui militar, marcând intrarea sa oficială în rândurile forțelor armate și asumarea responsabilităților care decurg din această calitate.

Vineri, 13 decembrie 2024, ultima serie de soldați gradați profesioniști din cadrul structurilor Diviziei 2 Infanterie „Getica”, au depus jurământul militar, fiindu-le alături membrii familiilor precum și prietenii.

BUZĂU

Militarii Batalionului 3 Geniu „General Constantin Poenaru”, au îmbrăcat ținuta festivă pentru a treia oară în acest an, pentru a marca festivitatea de depunere a Jurământului Militar a soldaților profesioniști din ultima serie încorporată.



Acest jurământ solemn este un angajament față de țară, față de valorile naționale și față de toți cei care, de-a lungul istoriei, au apărat cu prețul vieții acest pământ.

În prezența reprezentantului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, colonel Liviu Adrian Vasilca, alături de familie și prietenii, militarii și-au asumat prin jurământ, o datorie grea, dar onorabilă, care cere curaj, disciplină și devotament.

Le urăm bun venit noilor colegi și succes în carieră!

Text: cap. Aura Tesloveanu

Foto: plutonier adjutant Viorel Iamandei.

FOCȘANI, BRĂILA, BUCUREȘTI

Momente emoționante în garnizoanele Focșani, Brăila și București, vineri, 13 decembrie 2024, unde soldații gradați profesioniști seria III 2024 au depus Jurământul de Credință față de țară, în cadrul unor ceremoniale desfășurate în unități din subordinea Brigăzii 282 Blindată „Unirea Principatelor”.

„Jur credință patriei mele, România! Jur să-mi apăr țara, chiar cu prețul vieții! Jur să respect Constituția, legile țării și regulamentele militare! Așa să-mi ajute Dumnezeu!”, au rostit aceștia, într-un glas, în prezența membrilor familiilor și a prietenilor.

Jurămintele soldaților gradați profesioniști au fost pecetluite de rugăciunile de sacralizare, făcute de preoții militari din cele trei garnizoane.



La comandamentul Batalionului 280 Infanterie Mecanizată „Căpitan Valter Mărăcineanu”, pentru soldatul Georgian Prunică momentul a avut dublă însemătate: a jurat credință patriei, dar și prietenei sale, pe care a cerut-o de soție, în genunchi, în fața tuturor celor prezenți. Veronica, viitoarea doamnă Prunică, a răspuns, emoționată, cu DA, în aplauzele tuturor!

Text și foto: Brigada 282 Blindată „Unirea Principatelor”.

BRAȘOV, CÂMPULUNG MUSCEL

Vineri, 13 decembrie 2024, ultima serie de soldați gradați profesioniști din acest an care s-au pregătit în cadrul Brigăzii 2 Vânători de Munte „Sarmizegetusa”, a depus jurământul militar, în cadrul unor ceremonii militare desfășurate în garnizoanele Brașov și Câmpulung Muscel.

După primele patru săptămâni de pregătire, aceștia au rostit, într-un glas: „Jur credință patriei mele, România!”.

Prin rostirea acestor cuvinte, își asumă responsabilitățile, onoarea și demnitatea pe care o conferă statutul de apărător al țării și al poporului român.



---Mastru militar clasa I Liviu Badiu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Festivalul-concurs „Iarna Buzoiană” – Ediția a XIII-a

Sâmbătă, 14 decembrie 2024, spiritul Sărbătorilor de Iarnă a fost adus în inimile noastre la sala de spectacole a Consiliului Județean Buzău, în cadrul festivalului-concurs de tradiții de sărbători „Iarna Buzoiană”.

Felicităm toți participanții pentru momentele artistice deosebite și pentru bucuria transmisă prin tradiții autentice și talent remarcabil.



De asemenea, adresăm cele mai calde felicitări câștigătorilor acestei ediții:
Trofeul Secțiunea „Colinde” – Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia;
Trofeul Secțiunea „Obiceiuri de iarnă” – Academia Navală „Mircea cel Bătrân” Constanța;

Trofeul „Dans Popular” – Cercul Militar Huși;
 Trofeul „Etno stilizat” – Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri ai Forțelor Aeriene „Traian Vuia”, Boboc;
 Marele Trofeu „Iarna Buzoiană” – Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia.



Mulțumiri speciale participanților care, deși nu au câștigat trofee, au fost recompensați cu medalii și premii pentru participarea lor remarcabilă în diverse alte secțiuni:

Grupul vocal „Tisa” – Batalionul 52 Geniu „Tisa” Satu Mare;

Liceul de Arte „Margareta Sterian”, Buzău;

Formațiile „Nobless” și „Onix Senior” – Asociația „Sportul pentru toți”, Buzău;

Liceul Tehnologic „Margariti” Beceni, județul Buzău;

Școala Gimnazială nr. 1 Dascălu, județul Ilfov.

Felicitări tuturor pentru talentul, energia și dăruirea cu care au adus magia sărbătorilor la Buzău!

Le mulțumim organizatorilor, Cercul Militar Buzău și Asociația Județeană „Sportul pentru toți” Buzău, pentru dedicarea și efortul depus, precum și colaboratorilor, Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” și Consiliul Județean Buzău, pentru sprijinul acordat.

---Locotenent Nicoleta Pană, Divizia 2 Infanterie „Getica”.

ZIUA VICTORIEI REVOLUȚIEI ROMÂNE ȘI A LIBERTĂȚII COMEMORATĂ ÎN DIVIZIA 2 ÎNFANTERIE „GETICA” BUZĂU

Pe 22 decembrie 2024, Instituția Prefectului, în colaborare cu Garnizoana Buzău, a organizat o serie de ceremonii pentru a marca cei 35 de ani de la Revoluția din Decembrie 1989. Evenimentele s-au desfășurat la „Monumentul Eroilor Revoluției din Decembrie 1989” din Piața Dacia, Buzău, la „Bustul Generalului Ștefan Gușă” din localitatea Spătaru și la monumentele eroilor parașutiști și cercetași din Cazarma Crâng.



Ceremonia din Piața Dacia a debutat cu o ceremonie militară, care a inclus serviciu religios în memoria eroilor revoluției, alocuțiuni susținute de liderii asociațiilor de revoluționari, depunerea de coroane și jerbe de flori la monumente.

Activitatea s-a încheiat cu defilarea Gărzii de Onoare și acordurile solemne ale muzicii militare, marcând încă o dată respectul nostru profund pentru sacrificiul eroilor.

Ceremonia din localitatea Spătaru a urmat același program, având loc în fața Bustului Generalului Ștefan Gușă, începând cu ora 11:30.

Evenimentele au reunit reprezentanți ai autorităților administrației publice locale, asociații ale revoluționarilor, veterani de război, militari activi și în rezervă, precum și cetățeni ai municipiului Buzău și ai localității Spătaru.

Nu uităm sacrificiul eroilor noștri! Ei s-au jertfit pentru libertatea de care ne bucurăm astăzi.

Text: Locotenent Nicoleta Pană

Foto: Plutonier adjutant Laurențiu Pană.

ROMAN

Duminică, 22 decembrie 2024, în cimitirul „Eternitatea” din Municipiul Roman au fost comemorați eroii Revoluției din 1989. Reprezentanții autorităților publice locale și cadrele militare de la Baza 3 Logistică „Zargidava” nu au lăsat uitării această zi importantă pentru istoria poporului român, când, în urmă cu 35 ani, a început Revoluția pentru eliberarea țării de sub regimul comunist. Municipiul Roman a dat atunci, în acele vremuri grele, un erou al Revoluției, pe subofițerul Fănel Ciupitu Chian, care și-a jertfit viața pentru cauza libertății naționale.

După slujba de pomenire, au fost depuse coroane de flori la mormântul eroului, care a murit prin împușcare, la data de 23 decembrie 1989 la vârsta de numai 33 de ani, la Buzău, pe când era plutonier în cadrul Muzicii Militare a Armatei a 2-a de la Buzău.

Pioasă amintire și veșnică pomenire tânărului erou al Revoluției din decembrie 1989!

Text: Maior Cosmin Bibire

Foto: cap. Claudiu Iva.



SLOBOZIA

22 Decembrie este o zi cu o semnificație profundă în istoria recentă a României – Ziua Victoriei Revoluției Române și a Libertății. Este o zi în care comemorăm curajul, sacrificiul și lupta pentru demnitate a celor care, în decembrie 1989, au schimbat cursul istoriei noastre.

La 35 de ani distanță, militarii au adus un omagiu eroilor Revoluției alături de reprezentanții garnizoanei Slobozia, fiind prezente oficialități și familiile eroilor.

Ceremonia a avut loc în Piața Revoluției din municipiul Slobozia, la Monumentul Eroilor Revoluției ridicat în memoria eroilor martiri, unde s-a oficiat o slujbă de pomenire și au fost depuse coroane de flori.

Onoare și glorie memoriei eroilor martiri ai Revoluției din Decembrie 1989!



Text și foto: Căpitan Valentin Florea..

---Locotenent Nicoleta Pană, Divizia 2 Infanterie „Getica”.

24 Ianuarie – Ziua Unirii Principatelor Române

BRAȘOV

Vineri, 24 ianuarie 2025, în Piața Unirii din Brașov și la monumentele ostașilor români căzuți la datorie din Curtea de Argeș, Săcele și Predeal s-au desfășurat ceremonii militare și religioase prilejuite de aniversarea a 166 de ani de la Unirea Principatelor Române.



Evenimentele au marcat momentul istoric din 1859, când Alexandru Ioan Cuza a fost ales domnitor al Moldovei și Țării Românești, punând astfel bazele statului român modern.

Conform tradiției, la finalul ceremoniilor, toți cei prezenți s-au prins în tradiționala horă a unirii.

Text și foto: Brigada 2 Vânători de Munte „Sarmizegetusa”.

SLOBOZIA

Vineri, 24 ianuarie 2025, pe Platoul Palatului Administrativ din Piața Revoluției, militarii Batalionului 113 Artilerie Antitanc „Bărăganul” au participat la ceremonia militară și religioasă prilejuită de sărbătorirea Zilei Unirii Principatelor Române alături de autoritățile locale și județene.

Unirea Principatelor Române este un eveniment care se sărbătorește anual la nivel național în data de 24 ianuarie. Această zi este o omagiere adusă unui moment istoric ce s-a produs pe 24 ianuarie 1859, prin care provinciile Moldova și Țara Românească au fost unite, datorită dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza ca domn al celor două țări.

Foto și Text: Batalionul 113 Artilerie Antitanc „Bărăganul”.



HUȘI

Unirea celor două Principate, Țara Românească și Moldova, de la 24 ianuarie 1859 a fost un act de curaj, determinare și viziune, care a creat premisele pentru formarea statului național român și pentru Marea Unire.



În garnizoana Huși, s-au marcat 166 de ani de la acest mare eveniment național continuându-se să se valorifice idealurile de unitate, respect pentru istorie și solidaritate.

Text: Sublocotenent Antoniu Năndrean

Foto: cap. George Lare.

Decorarea Drapelului de Luptă al Brigăzii 9 Mecanizată „Mărășești”

Joi, 30 ianuarie 2025, într-un cadru solemn, a avut loc ceremonia de decorare a Drapelului de Luptă al Brigăzii 9 Mecanizată „Mărășești”. La eveniment au participat Șeful Statului Major al Apărării, general Gheorghită Vlad, șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi, șeful Statului Major al Forțelor Navale, viceamiral Mihai Panait, șeful Direcției Personal și Mobilizare, general-maior Iulian Daniliuc, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general-maior Claudiu-Mihail Sava, precum și comandanți de mari unități din garnizoana Constanța.

Această distincție a fost acordată de către Președintele României ca semn de apreciere pentru îndeplinirea exemplară a obligațiilor asumate în cadrul structurilor NATO, UE și ONU, precum și pentru sprijinul acordat instituțiilor statului și autorităților locale în caz de urgențe civile. De asemenea, a fost recunoscută contribuția brigăzii la desfășurarea operațiunilor militare în sistem integrat atât pe teritoriul național, cât și în afara acestuia, precum și rolul său esențial în promovarea imaginii Armatei României.



În cadrul ceremoniei, Drapelul de Luptă al Brigăzii 9 Mecanizată „Mărășești” a fost decorat cu Ordinul „Virtutea Militară” în grad de Ofițer, cu însemn de pace, pentru militari. Generalul-maior Iulian Daniliuc a dat citire decretului de decorare, iar în cuvântul său generalul Gheorghită Vlad, a transmis un mesaj de recunoștință și apreciere pentru întreaga brigadă și personalul acesteia.

Astfel, generalul Vlad a subliniat importanța eforturilor și sacrificiilor făcute de militari în îndeplinirea misiunilor interne și internaționale, subliniind că această distincție reflectă nu doar trecutul glorios al unității, ci și profesionalismul, loialitatea și dedicarea de care dă dovadă fiecare militar al Brigăzii 9 Mecanizată. De asemenea, a evidențiat contribuția esențială a unității la securitatea națională și la menținerea angajamentelor României față de partenerii săi internaționali.

Comandantul Brigăzii 9 Mecanizată „Mărășești”, generalul de brigadă Adrian Popescu, a mulțumit pentru această decorare atât personalului brigăzii, cât și conducerii Ministerului Apărării Naționale, subliniind că această distincție este o recunoaștere a muncii și devotamentului militarilor. Acesta a adăugat că brigada va continua să își îndeplinească misiunile cu același profesionalism și determinare, onorând tradițiile și valorile Armatei României.



Brigada 9 Mecanizată „Mărășești” are o tradiție îndelungată în structura forțelor armate române. Înființată inițial ca o unitate de elită, brigada a participat activ la numeroase misiuni naționale și internaționale. Numele său, „Mărășești”, evocă una dintre cele mai importante bătălii din Primul Război Mondial, în care armata română a obținut o victorie decisivă împotriva forțelor inamice, demonstrând curaj și determinare.

De-a lungul decadelor, Brigada 9 Mecanizată a fost implicată în diverse misiuni de menținere a păcii și asigurare a securității în teatre de operații internaționale, inclusiv în Balcani, Afganistan și Irak. Pregătirea sa riguroasă și adaptabilitatea în condiții dificile au făcut ca această unitate să fie apreciată și respectată atât pe plan național, cât și internațional.

Militarii marii unități au fost de asemenea implicați în acțiuni de sprijin pentru populație în timpul situațiilor de urgență, cum ar fi inundațiile și alte dezastre naturale, demonstrând încă o dată angajamentul lor față de apărarea și siguranța cetățenilor români.

Prin conferirea acestei distincții Drapelului de Luptă al Brigăzii 9 Mecanizată „Mărășești”, se recunoaște nu doar trecutul glorios al unității, ci și contribuția sa continuă la asigurarea securității României și la îndeplinirea angajamentelor internaționale ale țării noastre.

---Plutonier adjutant principal Sandu Popa, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Decorarea Drapelului de Luptă al Regimentului 528 ISR „Vlad Țepeș”

30 ianuarie 2025, va rămâne un reper important în istoria unității întrucât este data la care Drapelul de Luptă al Regimentului 528 ISR „Vlad Țepeș” a fost decorat cu Ordinul „Virtutea Militară” în grad de Ofițer, cu însemn de pace pentru militari.

Ceremonia de decorare a drapelului a avut loc în prezența ministrului apărării naționale, domnul Angel Tîlvăr și a Șefului Statului Major al Forțelor Terestre, general-locotenent Ciprian Marin, care a subliniat faptul că acest moment emoționant reprezintă satisfacția misiunii îndeplinite, dar și un punct de trecere către obiective mai ambițioase.



Ordinul „Virtutea Militară” în grad de Ofițer, cu însemn de pace pentru militari, a fost acordat de președintele României cu prilejul aniversării Zilei Unirii Principatelor Române, în semn de apreciere pentru îndeplinirea obligațiilor asumate în cadrul NATO/UE/ONU, pentru sprijinirea instituțiilor statului și a autorităților locale în caz de urgențe civile, iar în situații de criză în domeniul apărării și la război, la operațiuni militare în sistem integrat pe teritoriul național sau în afara acestuia, precum și pentru contribuția adusă la promovarea imaginii Armatei României.

---Locotenent Nicoleta Pană, Divizia 2 Infanterie „Getica”.

Batalionul 21 Vânători de Munte „General Leonard Mociulschi” - 85 de ani de excelență militară

Pe 31 ianuarie 2025, Batalionul 21 Vânători de Munte „General Leonard Mociulschi” din Predeal a marcat 85 de ani de existență, o perioadă de istorie bogată și de realizări remarcabile. Evenimentul a fost celebrat printr-o ceremonie solemnă, care a adus împreună militari activi, foști comandanți, cadre militare în rezervă și în retragere și invitați de onoare.

Cu acest prilej, Cavalerii florii de colț din Predeal au fost onorați printr-o ceremonie militară și religioasă, menite să evidențieze tradiția, spiritul de sacrificiu și profesionalismul de care aceștia au dat dovadă de-a lungul deceniilor. Evenimentul a inclus înmânarea unor plachete cu însemnele heraldice ale batalionului, ca simbol al aprecierii pentru cei care au contribuit la menținerea prestigiului acestei unități de elită. De asemenea, militarii care s-au distins prin rezultate excepționale au fost recompensați cu medalii.



Prezent la acest moment aniversar, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, generalul-maior Claudiu-Mihail Sava a transmis un mesaj emoționant vânătorilor de munte, subliniind importanța misiunii acestora și aprecierea față de dedicarea lor:

„Astăzi, sărbătorim 85 de ani de tradiție, onoare și profesionalism ai Batalionului 21 Vânători de Munte „General Leonard Mociulschi”. Fiecare generație de vânători de munte a scris pagini de glorie în istoria acestei unități, demonstrând curaj, determinare și loialitate față de patrie.

Voi sunteți adevărați apărători ai valorilor noastre militare, iar profesionalismul vostru în teatrele de operațiuni internaționale confirmă excelența acestei unități de elită. Personalul Diviziei 2 Infanterie „Getica” este onorat să vă aibă alături, ca exemplu de devotament și eficiență militară. Vă felicit pentru realizările de până acum și vă doresc mult succes în misiunile viitoare! Gloria vânătorilor de munte să dăinuie veșnic!”



Batalionul 21 Vânători de Munte „General Leonard Mociulschi” a fost înființat la 31 ianuarie 1940, în Baia-Sprie, județul Maramureș. De-a lungul anilor, unitatea a trecut prin mai multe reorganizări și relocări, stabilindu-se definitiv la Predeal la 17 noiembrie 1964. Batalionul a avut un rol crucial încă din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, participând la numeroase operațiuni, iar ulterior a demonstrat profesionalismul său în misiuni internaționale din Irak, Afganistan, Kosovo, Bosnia și Herțegovina, precum și în multiple exerciții militare naționale și multinaționale.

Cu fiecare an ce trece, Batalionul 21 Vânători de Munte „General Leonard Mociulschi” confirmă că este o unitate de elită, capabilă să facă față oricăror provocări. Prin dăruire, pregătire continuă și respect pentru tradiții, vânătorii de munte din Predeal scriu mai departe istoria unei unități militare de excepție.

---Plutonier adjutant principal Sandu Popa, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Alegeri la filiala Buzău a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” a fost înființată în anul 1991, sub denumirea de „Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor”, declarându-se, la acea vreme, continuatoarea tradiției Așezământului Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor. Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” este o organizație patriotică și democratică, nonprofit, independentă, neguvernamentală, constituită pe baza liberei adeziuni a persoanelor care doresc să perpetueze în conștiința cetățenilor sentimentele de adâncă recunoștință față de eroii și martirii neamului românesc, care s-au jertfit pentru țara. Prin Hotărârea Guvernului României nr. 698, din 19.08.2014, a fost recunoscută ca fiind de utilitate publică.



La Buzău, filiala Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” funcționează din anul 2001, desfășurând activități constante menite să eternizeze memoria eroilor neamului românesc. De asemenea o preocupare constantă a filialei a fost să desfășoare activități de atragere a tinerei generații la activitatea de cunoaștere a faptelor de arme ale eroilor neamului românesc și de îngrijire a cimitirelor și operelor comemorative de război.

În luna februarie 2025 a avut loc la sediul Comandurii Garnizoanei Buzău, Adunarea Generală a ANRCE, la care au participat membrii filialei județene ai asociației. În această ședință au fost prezentate activitățile din anul 2024, dintre care amintim: Ziua veteranilor de război – 29 aprilie, Ziua Eroilor - 13 iunie, Ziua Veteranilor din Teatrele de Operații - 11 noiembrie, Ziua Națională a României – 1 Decembrie. A fost analizată, în mod constructiv, activitatea asociației din ultima perioadă și au fost făcute propuneri pentru îmbunătățirea activităților. Totodată au fost făcute propuneri pentru completarea funcțiilor vacante din cadru structurilor de conducere ale asociației.

În urma votului membrilor asociației, președinte a fost ales col.(r) Dragoș Claudiu Axinia, prim vicepreședinte lt.col.(r) Florinel Ciubeică, vicepreședinți: gl.bg.(rtr.) Mircea Tănase, col.(rtr) Dumitru Popescu, dna Floarea Dimian, dra Gabriela Popa, ing. Constantin Dinulescu. Secretar a fost ales lt.cdr. (rtr) Liviu Tătaru.

Domnul general de brigadă (rtr) Achim Alstani a fost reconfirmat în funcția de Președinte de onoare al asociației.

---Colonel (r) Dragoș Claudiu Axinia

EXERCITIUL „LOYAL LEDA 25” Bydgoszcz, Polonia

În perioada 27.02-14.03.2025, echipa condusă de către domnul general de brigadă Adrian-Nicolae Costaru, loctiitorul comandantului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, a participat, alături de personalul Headquarters Multinational Corps South-East (HQ MNC-SE) România, LANDCOM - Turcia, Centrul de instruire a Forțelor Joint Force - Polonia (JFTC), Corpul de Dislocare Rapidă Rapidă al NATO - Turcia, Corpul de Reacție Rapidă al NATO - Marea Britanie, Corpul de Reacție Rapidă - Franța, Headquarters Division Multinational South-East (HQ MND-SE) România, Corpul V, Garda Națională Alabama - S.U.A. și personal militar din diverse structuri românești, la exercițiul „LOYAL LEDA 25” (LOLE25), care s-a desfășurat la sediul JFTC (Joint Force Training Center) din localitatea Bydgoszcz, Polonia.



Echipa Diviziei 2 Infanterie „Getica” s-a numărat printre cei aproximativ 1.500 de militari din întreaga Europă, incluzând peste 600 de experți militari și civili din 27 de țări aliate.

Exercițiul LOYAL LEDA 25, a fost un exercițiu planificat asistat pe calculator/post de comandă, organizat și condus de LANDCOM (Comandamentul Forțelor Terestre al NATO), fiind un eveniment de instruire desfășurat într-un scenariu fictiv care reflectă provocările moderne ale câmpului de luptă.

Exercițiul a asigurat cadrul operațional al unui scenariu realist pentru exersarea acțiunilor militare de tip Articol 5 – apărare colectivă, în care militarii au testat și validat propriile proceduri de sprijin, într-un cadru multinațional, în vederea creșterii interoperabilității și a capacității de luptă a statelor membre NATO.

Unul dintre principalele obiective ale exercițiului a fost dezvoltarea capacităților operaționale ale forțelor, sporirea încrederii, transparenței, cooperării și interoperabilității între structurile aliate și partenerere.

Evenimentul a oferit participanților posibilitatea, dar în același timp și provocarea, pentru instruirea în comun cu aliații, a planificării și execuției operațiunilor axate pe teren într-un mediu comun și multidomeniu.



Activitatea, care s-a desfășurat într-un mediu dinamic și provocator, a contribuit la dezvoltarea profesională a tuturor participanților, considerându-se că au fost dobândite abilități noi, esențiale într-un cadru operațional. Totodată, pe timpul acestui exercițiu au fost construite relații profesionale valoroase care vor fi fructificate pe plan profesional pe termen lung.

Foto: NATO Joint Force Training Center, Headquarters Multinational Corps South-East, arhiva personal.

---Mastru militar clasa I Liviu Badiu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Veteranul de război Stroiu Marin -sărbătorit la vârsta de 100 de ani

Plutonierul adjutant principal în retragere Stroiu Marin aniversează un secol de viață. Născut pe 23 martie 1925, acesta a luptat cu devotament în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, apărând cu onoare patria.



Cu prilejul acestei zile speciale, eroul veteran a fost omagiat de reprezentanți ai Diviziei 2 Infanterie „Getica” și Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”.

Îi dorim multă sănătate și ani îndelungați, însoțiți de respectul și admirația noastră!

---Locotenent Nicoleta Pană, Divizia 2 Infanterie „Getica”.

113 ani de la înființarea Școlii Aripilor Românești

Baza Aeriana de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic Boboc a sărbătorit, printr-o serie de activități militare, religioase și culturale, 113 ani de la înființarea Școlii Aripilor Românești, în prezența șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard Gabriel Baraboi, a reprezentanților garnizoanei Buzău, a comandanților de mari unități, a conducerii instituțiilor centrale și locale și cu binecuvântarea Înaltpreasfinției sale, părintele Ciprian, Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei.

Înființată la 1 aprilie 1912, la București, prin Înalț Decret Regal, sub comanda maiorului Ion Macri, această instituție a pus bazele unei tradiții de elită în aviație, formând generații de piloți care au scris pagini în istoria aeronauticii. Alături de Școala de Pilotaj a Ligii Naționale Aeriene, a făcut posibilă constituirea primelor structuri de aviație de vânătoare și a impus adoptarea legislației necesare funcționării activităților aeriene militare..

Împrejurările politice interne, dar mai ales situația internațională au impus la începutul anilor 1930 construirea unui aerodrom modern pentru instruirea tinerilor aviatori. Câțiva ani mai târziu se conturează ideea ca acesta să fie în apropierea orașului Buzău, în zona Ziliștea-Boboc, loc despre care se spunea că este ideal pentru zbor, datorită condițiilor meteo. Nu există aviatori români care să nu fi trecut, printr-o formă sau alta, prin școlile de aviație de la Buzău.



„Ne aflăm astăzi aici, la Boboc, în fața istoriei, în acest loc care poartă amprenta celor ce au scris cu aripi largi povestea aviației românești.

De-a lungul timpului instituția noastră a cunoscut mai multe schimbări și a purtat mai multe denumiri până la cea pe care o avem astăzi / Baza Aeriană Boboc, continuatoarea valorilor și tradițiilor militare. Pentru noi, a fost și va rămâne Școala Aripilor Românești „Aurel Vlaicu”, cea care a însemnat un drum deschis pentru ceea ce numim astăzi Forțele Aeriene Române.

Astăzi la Boboc, se clădesc caractere. Se formează aviatori. Se modelează lideri. Ne asumăm această misiune cu responsabilitate și cu viziune. Știm că lumea aviatică evoluează cu o viteză amețitoare, dar știm, în același timp, că valorile nu se schimbă: onoare, disciplină, loialitate, dăruire.

Dragi aviatori, să nu uitați niciodată: zborul este un privilegiu, dar și o datorie. Să zburați cu încredere, dar cu smerenie!”, a transmis comandantul Bazei Aeriene de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic Boboc „Aurel Vlaicu”, general de flotilă aeriană Ovidiu Bălan.

Un moment de profundă recunoștință și respect l-a reprezentat sfințirea ansamblului monumental dedicat eroilor aviației, dovadă a curajului, sacrificiului și visului de a cuceri cerul.

„Prin această sfințire, le cinștim memoria, așezând asupra acestui loc lumina binecuvântării divine. În rugăciunea noastră, îi pomenim pe toți cei care și-au dat viața în slujba aviației și pe cei care duc astăzi mai departe această nobilă misiune”, a rostit în predica sa, Înaltpreasfințitul părinte Ciprian, Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei.

Troița, parte a ansamblului, simbol al protecției divine și al creștinismului, sculptată în lemn, îi are pe Sfântul Proroc Ilie, patronul spiritual al Aviației și pe Sfântul Sava în cele două icoane laterale, iar în mijloc Vulturul cu aripile deschise, insigna aviatorilor. La bază sunt inscripționate versurile lui Emil Micu din poezia *Ruga unui aviator*.

„Doamne, iertată să-mi fie îndrăzneala,
C-am smuls din mine teama și sfiala,
Și-am părăsit pământul de care-s ținut
Să zbor spre tine Doamne, în drum spre infinit.”(...)

Alături de bustul lui Aurel Vlaicu, al cărui nume îl poartă cu respect Baza Aeriană, acest monument va rămâne un loc de reculegere și de inspirație pentru generațiile viitoare.

În semn de apreciere a profesionalismului și a îndeplinirii cu succes a misiunilor încredințate, conducerea S.M.F.A. a oferit personalului militar și civil Emblema de Onoare a Forțelor Aeriene.

Alt momente solemn și încărcat cu emoție a fost depunerea coroanelor de flori urmat de defilarea cadrelor militare salutate din aer de aeronavele din dotarea Bazei Aeriene Boboc și în prezența Muzicii Militare a Garnizoanei Buzău, sub coordonarea maiorului Dănuț Cristian Vulpe.



„Această aniversare nu este doar un omagiu adus trecutului, ci și o recunoaștere a prezentului și a viitorului aviației militare române. Tradiția continuă, iar fiecare generație de piloți poartă mai departe valorile de curaj, disciplină și excelență, care definesc această instituție de bază a aviației”, a transmis șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, generalul-locotenent Leonard Gabriel Baraboi, multumind totodată pentru modul exemplar în care își fac permanent datoria.

Seria activităților dedicate acestei zile a continuat în Sala Amfiteatru, unde invitații alături de personalul unității au participat la un moment cultural.

„În spatele fascinantului zbor există o întreaga echipă care face posibilă această artă pe cer, și Baza noastră aeriană este martoră la primii pași în cariera tuturor categoriilor de personal aeronautic”, a punctat speaker-ul evenimentului, sublocotenentul Ruth Drăgușin care a pregătit un material video despre cum, în acest loc, visul devine realitate.

Au urcat apoi pe scenă invitați din domeniul publicistic, care au vorbit despre această pasiune prin lansarea unor tiluri de carte.

Domnul Dan Antoniu, istoric, membru al diviziei pentru Istoria Științei și Tehnicii din cadrul Academiei Române, este autor al unor lucrări renumite: Romanian Aeronautical Constructions, Vlaicu, General Aviator Ion-Stratulat Dobran, Și eu am fost în Icaria, mărturii ale aviatorilor care au fost cândva un punct pe cer, un album cu Aeroclubul României - 100 de ani în imagini, s.a.m.d.

Domnul Horia Stoica, istoric, fondatorul editurii Host Models la Brașov, editura ce are în portofoliu revista Modelism, autor și coautor a peste 10 lucrări dedicate aviației române este inițiatorul proiectului „Istoria Ilustrată a Aeronauticii Române”.

În anul 2025 sub semnătura celor doi a fost editată lucrarea „Aviatori cu sânge albastru”, carte prezentată la acest eveniment.

Comandorul Adrian Lesenciuc, poet, prozator, eseist, critic literar și profesor universitar, președintele filialei Brașov a Uniunii Scriitorilor din România, a vorbit de una dintre cele mai recente cărți ale sale, „Limba lui Hristos”.



Într-o atmosferă aniversară, încărcată de emoție, la sfârșitul evenimentului cei prezenți au fost invitați să viziteze expoziția de pictură din holul central, a artistului buzoian Emil Ciubotaru. Fiecare lucrare expusă poartă amprenta unui moment de creație unică, care spune o poveste, transformând fiecare tușă de pensulă într-un simbol al libertății și creativității.

Prieten devotat al tuturor evenimentelor organizate de Baza Aeriana Boboc, domnul Ioan Botez este un exemplu remarcabil de colecționar care a reușit să transforme o pasiune personală într-o contribuție la conservarea și promovarea valorilor istoriei militare române. Dintre cele mai valoroase exponate ale dânsului sunt caietele de la facultatea din Munchen ale lui Vlaicu, două în limba germană și unul în cea maghiară.

Slavă Eroilor Aviației!

Cer Senin și La mulți ani Școlii Aripilor Românești!

--- Iuliana Besnea, Baza Aeriana de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic

CONFERINȚA „LIDERII VIITORULUI” LA DIVIZIA 2 INFANTERIE „GETICA”

În data de 15 aprilie 2025, în prag de sărbătoare pascală, la sediul comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, primăvara ne-a întâmpinat colorată și animată de prezența tinerilor ofițeri din cadrul marilor unități și unități subordonate, care au răspuns „prezent” la invitația și totodată provocarea lansată de către domnul general-maior Claudiu-Mihail Sava. O provocare pe care aceștia au acceptat-o cu mare mândrie și onoare, așa cum bine i se potrivește unui lider militar.

Invitația a constat în oferirea tinerilor, viitorilor lideri-comandanți ai Armatei României posibilitatea de a participa la o sesiune de întâlniri cu mari și emblematici reprezentanți din domeniul militar, precum și lideri care fac parte din mediul privat local și județean care au performat pe parcursul carierei acestora.



Programul „Liderii Viitorului” a fost instituit la 26 martie 2024, la inițiativa șefului Statului Major al Forțelor Terestre, generalul-locotenent Ciprian Marin, ca o inițiativă care să servească drept model pentru realizarea coeziunii și schimbului de experiență între generații – un catalizator al dezvoltării tinerilor lideri din Forțele Terestre Române.

În baza propunerilor comandanților de unități și mari unități din cadrul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, au fost selecționați aproximativ 40 de ofițeri cu gradul de locotenent și căpitan, cu vârste cuprinse între 22 și 30 de ani.

Sesiunea de discuții a fost deschisă de către generalul-locotenent (r) dr. Tomiță Cătălin Tomescu, fost comandant în diferite structuri militare naționale precum și la nivelul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord.

Pe parcursul expunerii tinerii ofițeri au ascultat entuziasmați și curioși, relatările și sfaturile pe care domnul general-locotenent (r) dr. Tomiță Cătălin Tomescu le-a transmis, împărtășindu-le acestora din experiențele acumulate în decursul vastei cariere militare, atât pe câmpul de instrucție, în teatrele de operații, cât și la nivelul pozițiilor ocupate în cadrul organizațiilor militare internaționale.

Domnul general-locotenent i-a încurajat pe mai tinerii ofițeri să exploreze calitățile, abilitățile și abordările necesare pentru a conduce eficient în contextul schimbărilor rapide și complexe ale lumii moderne. Următorul invitat să participe, dar să le și împărtășească din experiența acumulată de-a lungul timpului, atât în mediul privat cât și la nivelul comunității locale buzoiene, a fost domnul inginer Constantin Toma, primar al municipiului Buzău. Acesta, preț de aproximativ o oră le-a expus participanților un adevărat periplu prin întreaga sa viață profesională, dar și personală, cu multe evenimente, care nu de puține ori l-au pus la grea încercare.

Ultimul invitat care a răspuns invitației domnului general-maior Claudiu-Mihail Sava, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica” și gazda acestui eveniment, a fost domnul dr. ing. Costel

Vînătoru, director al Băncii de Resurse Genetice Vegetale pentru legumicultură, floricultură, plante aromatice și medicinale Buzău. Banca de Resurse Genetice Vegetale Buzău este singura Banca de profil din România care are ca strategie cunoașterea genotipică și fenotipică, precum și conservarea resurselor genetice vegetale pe termen scurt, mediu și lung, în concordanță cu legislația internațională.



Menționăm faptul că domnul dr. Ing. Costel Vînătoru, este și preot în cadrul Arhiepiscopiei Buzăului și Vrancei, acesta slujind, începând cu luna iunie 2024, la biserica Sf. Spiridon din municipiul Buzău.



Cei prezenți, tinerii ofițeri au fost impresionați de compania celor trei personalități, interpelându-i de fiecare dată, dorind să afle secretul fiecăruia dintre aceștia, și anume acela de a deveni un lider formal dar mai ales unul informal al unei organizații militare sau al unei companii care activează în mediul privat, principiile fiind unele pe alocuri comune.

În încheiere domnul general-maior Claudiu-Mihail Sava, gazda acestui eveniment, i-a îndemnat pe tinerii comandanți să-și fixeze obiective și să-și atingă potențialul asigurându-i că Armata României are nevoie de fiecare dintre ei, de întreaga lor expertiză, de competențele și abilitățile fiecăruia și, mai ales, de ambiția de a rămâne cei mai buni precum și de a excela în tot ceea ce își propun.

---Mastru militar clasa I Liviu Badiu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Simpozionul „Forțele Terestre în istoria României: Tradiție, Eroism și Sacrificiu”

Personal din cadrul unităților militare din garnizoana Buzău alături de reprezentanți ai instituțiilor publice locale au participat, la data de 24 aprilie 2025, la simpozionul organizat cu prilejul Zilei Forțelor Terestre de către Divizia 2 Infanterie „Getica” la Centrul Cultural și Educațional „Alexandru Marghiloman”.



În cadrul activității, generalul de brigadă (rtr) dr. Tănase Mircea, comandorul (r) dr. Nicoară Marius și colonelul (r) Goia Mihai, membri ai Consiliului Director al Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”, au susținut comunicări interesante, fiecare aducând în prim-plan rolul Forțelor Terestre în istoria și identitatea națională a României – o istorie scrisă cu tradiție, eroism și sacrificiu.

Momentele artistice au fost asigurate de către Muzica Militară a garnizoanei Buzău și elevi ai Liceului de Arte „Margareta Sterian”, care au completat atmosfera cu interpretări deosebite.



La finalul evenimentului, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general-maior Claudiu-Mihail Sava a încheiat cu un discurs de mulțumire adresat auditoriului, subliniind importanța contribuției fiecăruia la succesul acestui moment dedicat memoriei și respectului față de Forțele Terestre ale României.

---Locotenent Nicoleta Pană, Divizia 2 Infanterie „Getica”.

Onor Veteranilor de Război – Județul Buzău

Buzoienii au adus un omagiu emoționant veteranilor de război la data de 29 aprilie 2025, la Memorialul Eroilor Regimentului 48 Infanterie din Parcul Crâng.



În județul Buzău mai sunt astăzi în viață șase veterani de război, iar trei dintre aceștia ne-au onorat cu prezența la eveniment: Baci Gheorghe – 103 ani, Bănică Ion – 103 ani, Ghiță Gheorghe – 102 ani.

Evenimentul, organizat de Garnizoana Buzău în colaborare cu Asociația Națională a Veteranilor de Război – Filiala Buzău și autoritățile locale, a fost un prilej de profundă recunoștință față de cei care au luptat pentru apărarea și eliberarea României. Într-o atmosferă solemnă, participanții – cadre militare, reprezentanți ai instituțiilor locale, elevi și cetățeni – și-au exprimat respectul față de eroii care au scris istoria cu sacrificiul lor.

Totodată, în cadrul campaniei naționale „Onor Veteranilor de Război”, inițiată de Ministerul Apărării Naționale, fiecare dintre veterani a primit pachete cadou în semn de prețuire pentru curajul și sacrificiul lor.

Cinste eroilor! Respect veteranilor!

---Locotenent Nicoleta Pană, Divizia 2 Infanterie „Getica”.

Acordați 3,5% din impozitul anual pe venit Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”,
 (organizație nonprofit, de utilitate publică, recunoscută conform HG 860 din 12.11.2013)
 pentru a reda patrimoniului național o clădire istorică
CERCUL MILITAR BUZĂU



Detalii de completare și trimitere a formularului 230 pe site-ul
www.fundatia-averescu.ro



Consiliul Județean Buzău



SITUAȚIA CONTRACTELOR DE SPONSORIZARE

INCHEIATE IN ANUL 2024

NR CRT	DENUMIRE SPONSOR SI REPREZENTANT LEGAL	OBIECTUL DE ACTIVITATE SPONSOR	Suma
1	SER TRANSPORT SRL- ENACHESCU DAN	TRANSPORT INTERNATIONAL DE MARFA	2484
2	CLOPOTEI VESELI SRL	COMERT CU PRODUSE DIVERSE	1885
3	SKID ASS PROD&CONSULTING S.R.L., - DUMITRACHE ALEXANDRU-COSTIN	SERVICIILE DE CONSULTANTA	3799
4	ARIACEREAL ECOPLANT SRL	CULTIVAREA CEREALELOR	1569
TOTAL			9,737

Colectivul redacțional și colaboratorii Cadranului militar buzoian mulțumesc cititorilor pentru fidelitatea și interesul cu care ne urmăresc paginile, dorindu-ne să ne rezerve, în continuare, un loc privilegiat în lecturile dumneavoastră.



Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”

Buzău, Bulevardul Unirii nr. 140

www.fundatia-averescu.ro

ISSN: 1843-4045